

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Nina Ampuja

Jäniksen digiloikka

Digimateriaalia muskarin lähiopetuksen tueksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi YAMK

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

22.11.2021

Tekijä Otsikko	Nina Ampuja Jäniksen digiloikka Digimateriaalia muskarin lähiopetuksen tueksi
Sivumäärä Aika	59 sivua + 2 liitettä 22.11.2021
Tutkinto	Musiikkipedagogi YAMK
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi, ylempi AMK
Ohjaaja	FT Helena Tuomela
<p>Opinnäytetyönäni olen kehittänyt uutta oppimisympäristöä, joka muuttaa oppimiskulttuuria niin, että lähitunneilla opitut laulut ja musiikilliset teemat jatkuvat kotona. Kertaaminen ei perustu muistinvaraiseen oppimiseen vaan digitaalisuus mahdollistaa laulujen omaksumisen sanoineen ja melodioineen oikein. Olen pyrkinyt, omien oppilaideni kautta selvittämään onko digitaalisuus uhka vai mahdollisuus kulttuurikentällä. Säilyttääkö perinteinen lähiopetus asemansa, jos oppimisen sisällön voi kokea kotona. Miten käy elämyksellisyyden ja poikkitaiteellisuuden muskarissa, jos digitaaliset laitteet otetaan tunneille mukaan.</p> <p>Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja se sisältää kaksi erillistä osaa; kirjallisen osion ja digimateriaalia. Opinnäytetyöni kirjallisessa osassa avaan tietoperustaa; miksi olen valinnut juuri nämä lähestymistavat. Kerron lähtökohdistani ja tarpeesta uudistaa opetuskäytänteitä ja oppia itse uutta. Opinnäytetyöni materiaaliosaan olen luonut digitaalista materiaalia musiikkileikkikoulun lähituntien tueksi. Olen työstänyt uudenlaista oppimisympäristöä, joka luo luontevan yhteyden kodin ja muskarin välille. Digimateriaali käsittää uusia metodilauluja ja leikkilauluja. Metodilaulujen visuaaliseksi tueksi olen tehnyt tallenteita, joissa näytän käsi-merkein solmisaatiot. Metodilaulut etenevät pienin askelein, mutta olen modernisoinnut sisällöt paremmin nykyajan lapsia kiinnostaviksi. Muita teemaan sopivia lauluja olen visualisoinut poikkitaiteellisilla menetelmillä.</p> <p>Tapaustutkimukseni lähtökohtina ovat olleet tutkimuskysymyksiksi nousseet seikat: mitä uusia ulottuvuuksia digitaalisuus voi tuoda musiikkileikkikoulutunnille ja voiko digitaalisuus johtaa parempaan oppimiseen. Olen toteuttanut tutkimuksen havainnoimalla omia musiikkileikkikouluryhmiä. Lähiopetuksessa opitut laulut olen videoinut pilvipalveluun ja jakanut oppilaille QR-koodit, joiden avulla oppilaat ovat voineet kerrata lauluja kotona.</p> <p>Opinnäytetyöni avulla pyrin innostamaan musiikin varhaiskasvatuksen ammattilaisia ottamaan digitaalisuuden osaksi opetusta. Jäniksen digiloikka toimii innovatiivisena kirittäjänä kentällä. Digiharppaukseni ei pääty tähän opinnäytetyöhöni vaan se jatkuu seuraavaksi muskarin oppimisalustan lanseerauksella.</p>	
Avainsanat	Digiloikka, muskari, poikkitaiteellisuus, oppimisympäristö

Author Title	Nina Ampuja Digital Rabbit's Leap: Digital Material to Support Early Childhood Music Education
Number of Pages Date	59 pages + 2 appendices 22 November 2021
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Music Pedagogy, Early Childhood Music Education
Supervisor	Helena Tuomela, PhD
<p>As my Master's project, I developed a hybrid learning platform for early childhood music education. It changes the learning culture so that the songs and musical themes learned in the lessons continue at home. The repetition is not based on rote learning, but on digital learning, which allows the songs to be learnt with their lyrics and melodies correctly. Through working with my own students, I wanted to find out whether digitalisation is a threat or an opportunity in the cultural field. Whether traditional face-to-face tuition will retain its position if the learning contents can be experienced at home. What will happen to the experiential and interdisciplinary approach if digital devices are introduced into lessons?</p> <p>My project consists of two parts: a written report and digital material. In the report, after a literature, I justify my chosen approach and explain my starting point and the need to reform my teaching practices and learn new things myself. As a practical part of my project, I created digital material to support music playschool lessons and a prototype for a new kind of learning platform that creates a natural connection between home and the music school. The digital material includes new method songs and play songs. To visually support the method songs, I made recordings with solfege hand signs. The method songs progress in small steps, but I modernised the content to make it more appealing to today's children. I also visualised other songs that fit the theme using interdisciplinary methods.</p> <p>My case study was based on the following research questions: what new dimensions digitalisation can bring to music lessons and whether digitalisation can lead to better learning. I conducted the research by observing my own early childhood music education groups. I videoed the songs learned in the face-to-face lessons, uploaded onto a cloud service, and gave QR codes to the students, which enabled them to repeat the songs at home.</p> <p>With my project, I aim to inspire early music childhood educators to incorporate digital learning into their tuition. I hope that The Digital Rabbit's Leap will inspire my colleagues to try this hybrid approach. My digital journey does not end with this project but will continue with the launch of the Musical Learning Platform in 2022.</p>	
Keywords	Early childhood music education, digitalization, arts integration

Sisällys

1	Johdanto; tarvitaanko digiä, vai eikö tarvita, siinäpä pulma	1
2	Minä musiikin varhaiskasvattajana ennen ja nyt	4
3	Muskaria livenä, muskaria diginä	7
4	Laululeikkejä ja leikkilauluja ripauksella salakieltä	13
5	Digiloikan taustaa; peukkuja kotiin	20
6	Suklaasuukkoja puutarhassa; poikkitaiteellisuuden asema digiloikassa	24
7	Digimateriaalin synty ja kehittäminen lähiopetuksen rinnalle	30
8	Keitetään digimateriaali soppaa; mitä liemeen laitetaan?	42
9	Älä tule paha digi, tule hyvä digi; tuloksia ja tunnelmia	47
10	Pohdinta; pomppu, pomppu, loikka	51
	Lähteet	54
	Liitteet	
	Liite 1. Digimateriaalia muskarin lähituntien tueksi	
	Liite 2. Tuntisuunnitelmat ennen ja nyt	

1 Johdanto; tarvitaanko digiä, vai eikö tarvita, siinäpä pulma

Musiikin varhaiskasvattajana pitkään työskennelleenä ja erilaisissa oppilaitoksissa opettaneena huomasin, että musiikin varhaiskasvatus tarvitsee **muutosagentin**, joka lähtee kehittämään muskaria nykyaikaisempaan suuntaan 2020-luvulle. Muutosagentti suhtautuu muutokseen positiivisesti, erityisesti digitalisaation myötä aiheutuneeseen jatkuvaan tarpeeseen muuttua. Hän on orientoitunut kehitykseen ja suuntaa katseensa tulevaisuuteen. (Halonen 2019.) **Mobilioppiminen** on vielä varsin etäinen toimintamalli varhaiskasvatuskentällä ja herättää epäilyksiä; tarvitseeko pieni lapsi elämäänsä digitaalisuutta. Digitaalisuus mielletään pienen lapsen elämässä helposti vain passivoivaksi pelaamiseen ja katseluun liittyväksi toiminnoksi. (Sintonen ym. 2015.) Digitaalisuuden merkitystä oppimiseen ja opetuksen tukemiseen tulee pohtia ennen käyttöönottoa (Pönkä 2017, 9).

Perinteisten työtapojen (laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja kuunteleminen) rinnalle aloin työstämään **oppimisympäristöä**, joka jatkaa tunnilla opittuja asioita. Oppiminen ei rajoitu ympäristöön vaan oppiminen voi tapahtua/syventyä myös muskarituntien ulkopuolella (Luostarinen ja Peltomaa 2016, 136). Oppimisympäristön tavoite on edistää ja tukea oppimista (Pönkä 2017, 9). Sen ei tarvitse rajoittua perinteisiin oppimiskäsityksiin vaan digitaalisuus antaa uusia mahdollisuuksia oppimisympäristölle (Laru 2016). Oppimisympäristöt ovat murrosvaiheessa, kun tuttuja elementtejä digitalisoidaan (Pönkä 2017, 21). Virtuaalisuus kiehtoo lapsia ja se tarjoaa toisenlaista yhteisöllisyyttä kuin mihin on totuttu (Sarén 2020, 69). Oppimisympäristö kulkee mukana pilvipalvelussa eikä se näin ollen ole paikasta tai ajasta riippuvainen (Rikala 2016, 40). Lähiopetus eli kontaktiopetus säilyttää kiinteästi paikkansa luomassani oppimisympäristössä. Digitaalisuus ei korvaa opettajan läsnäoloa vaan oppimisympäristö rakentuu tukemaan tunnilla toteutettuja lauluja ja leikkejä (Sarén 2020, 68). Oppiminen ei ole täysin lähiopetuksen varassa, vaan muskarissa opitut asiat kertautuvat uudestaan tabletilta, joka on tulevaisuudessa ladattu aurinko/tuulienergialla. Oppiminen syventyy: ekokodissa, kierrätyspisiteellä, sähköautossa tai biokaasulla toimivassa bussissa.

Perinteisen lähiopetuksen rinnalle halusin luoda jotain, jonka parissa itsekkin opin uutta – digimateriaalia. Digitaalisuus on kiehtonut minua aina, mutta digiosaamiseni on ollut tähän asti lähes olematonta. Päätin tarttua haasteeseen, jonka asetin itselleni keväällä 2020, kun pandemia pakotti opetuksen tapahtuvaksi ruudun kautta. Olen kehittänyt **Digimateriaalin** todelliseen tarpeeseen. Se toimii siltana kodin ja muskarin välillä, tekee muskarista läpinäkyvämpää ja osallistaa parhaimmillaan koko perheen laulamaan

muskarilauluja. Parhaimmillaan se toimii myös opettajan työkaluna; opettaja voi tehdä havainnointia, joka syntyy lapsiryhmän videoinnista. Opettaja pystyy myös seuraamaan ryhmän etenemistä digiloikan avulla.

Innostuin miettimään digitalisuuden tuomia mahdollisuuksia, mutta samalla mieltä askarruttivat **tekijänoikeusasiat**. Opetuksen sisältöjen miettimisen yhteydessä on hyvä muistaa, että teoksia suojaavat tekijänoikeudet, joiden sisältö voi vaihdella julkisen esittämisen ja yksityisen käytön suhteen. Opettaja ei voi esittää teosta luokan edessä, jos tekijä ei ole luopunut oikeuksistaan Creative Commons -lisenssillä. Opettaja voi jakaa linkin, josta oppilas voi sen yksityisellä ajallaan katsella. (Pönkä 2017, 222.) Luin Teoston sivuilta, että musiikkia saa käyttää some-alustoilla, jos käyttöön on saatu lupa. Lupa-asiin vaikuttaa myös jaetun musiikin alusta; onko alusta Teoston lisensoima vai toimiiko alustana joku muu. (Teosto.) Tuntui raskaalle selvittää tekijänoikeusasioita, kun samalla oli kova halu tehdä sähköistä materiaalia. Siitä syntyi ajatus alkaa luomaan omaa digitaalista materiaalia.

Mobiiliteknologia kulkee koko ajan mukana ja se mahdollistaa teknologian hyödyntämisen osana opetusta. Teknologian hyödyntäminen opetuksessa on luontevaa, muttei pidä unohtaa opetuksen pedagogista tärkeyttä. Mobiililaitteet mahdollistavat mobiiliuden eli liikkuvuuden (Rikala 2016, 7–8). Koko maailma, Suomi mukaan luettuna digitalisoituu kovaa vauhtia. Tieto on siirtynyt internettiin. Älylaitteet helpottavat tiedonhakuja ja lähes kaikki tieto on muutaman klikkauksen päässä. Myös opetusta on digitalisoitu ja erilaisia oppimateriaaleja löytyy.

Teknologiapedagogiikka tutustuttaa lapset turvallisesti teknologian käyttöön myös laitteiden osalta. Vuorovaikutus pedagogin ja lapsen välillä muotoutuu teknologian ympärille, jossa yhdessä perehdytään teknisiin laitteisiin, niiden käyttöön ja käyttömahdollisuuksiin. (Sarén 2019, 11.) Pysyäksemme harrastusten kirjossa elinvoimaisina, myös meidän, musiikin varhaiskasvattajien, täytyy heittäytyä maailmaan, joka on meille jokseenkin etäinen. Myönnän olleeni ensin itsekkin vastahakoinen ajatellessani, ettei digitaalisuus kuulu musiikin varhaiskasvatukseen. En ymmärtänyt, mitä uusia ja innostavia metodeja ja näkökulmia digitaalisuus voi tuoda musiikin opetukseen.

Digitaalisuus ei ole pelkästään hienoja laitteita, monimutkaisia käyttöohjeita ja isoa kassaa johtoja. Digitaalisuus toki vaikuttaa ratkaisevasti äänen ja kuvan laatuun. Digitaalisuus voi tuoda tunneille ihan erilaisia ulottuvuuksia, joiden kautta mielikuvitus saa uusia

ajatuksia. Digitaalisuus tuo oppimiseen uusia käytänteitä ja uusia mahdollisuuksia (Sarén 2020, 68). Opettaja voi integroida taitavasti digitaalisuuden tunneille ja käyttää uutta tekniikkaa luomaan erilaisia tunnelmia. Seinille tai kattoon voi heijastaa videotykillä elävää kuvaa; tähtien tuikeita, lumisadetta, villieläimiä jne. Tabletilta voi näyttää aiheeseen sopivia valokuvia ja jopa pieniä, muutaman minuutin mittaisia, videopätkiä. Muskariohjeiden materiaalistaakka, jättiläismäisine sinisine kestokasseineen muuttuu. Digitaalisen materiaalin käyttöönoton myötä voimme siirtyä sirompiin käsilaukkumalleihin ja alkaa pohtia muskariin uusia, ympäristöä vähemmän kuormittavia materiaaleja.

Opinnäytetyöni on **toiminnallinen** ja se käsittää kaksi erillistä osaa; kirjallisen osion sekä esimerkkejä digimateriaalista. Kirjallisessa osiossa avaan teoreettista taustaa pohdintojeni tueksi. Lähtökohtina ovat lapsilähtöinen musiikkipedagogiikka ja osallistava musiikkikasvatus. Tavoitteenani on ollut lasten laulaminen ja syventävä oppiminen. Tämän pohjalta olen säveltänyt ja sanoittanut muskarissa käyttämäni lauluja, jotka ovat 2020-luvun lapsille suunnattuja. Lauluissa on sanoja, jotka ovat nykylasten maailmasta; hyönteishotelli ja siilillä on laktoosi-intoleranssi. Sanoituksissa olen miettinyt perinteisen ydinperheen asemaa. Nykyajan perheet ovat monimuotoisempia kuin mihin perinteisissä lastenlauluissa on totuttu (Kivimäki 2021). Perinteisessä muskarissa karhuperhe on ydinperhe, jossa asuvat: isänalle, äitinalle, tyttönalle ja poikanalle. Minun muskarilaulussani kehtoa tuudittavat kaksi isää. Tasa-arvoajattelu ja myönteinen suhtautuminen monenlaisiin perheisiin vie kohti tasa-arvoisempaa maailmankuvaa. Digimateriaali on pieniä videopätkiä, joiden aiheet; laulut, soitot ja sadut ovat minun tekemiäni.

Poikkitaiteellisuus on vahvasti mukana digitaalisessa materiaalissa. Materiaali on visuaalista. Pyrkimys on herätellä lasten aisteja huomaamaan luonnon monimuotoisuus ja luonnon tarjoamat esteettiset mahdollisuudet. Ympäristökasvatus on yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista. Sen tavoitteena on vahvistaa lapsen ja luonnon suhdetta. Ympäristökasvatuksen teemoja ovat vuodenaajat ja luonnon materiaalien monipuolinen hyödyntäminen osana askartelua ja leikkejä (Sarén 2020, 115–116). Lähitunneilla se on vahvasti läsnä ja pidän erityisesti luonnon materiaalien luovasta hyötykäytöstä, niiden pienen hiilijalanjäljen takia. Poikkitaiteellisuus näkyy videoillani valokuvina, nukke- ja varjoatterina, saduissa ja kuvataiteissa. Pilvipalveluun voi koostaa ryhmäkohtaisesti valokuva-albumin, joihin kuvataan lasten töitä.

Digitaalisuus on, halusimme tai emme, jo tullut osaksi lasten toimintakulttuuria. Lapsi voi olla aktiivinen toimija digilaitteiden parissa. Digitaalisuus ei kahlitse lasta vaan materiaali

houkuttelee häntä kohti luovaa ja toiminnallista oppimista (Sintonen ym. 2015). Digimateriaali on syntynyt tarpeeseen saattaa oppilaat harjoittelemaan leikin varjolla ja matkimalla toistamaan pieniä sävelkulkuja. Digitaalinen materiaali on käytössä oppilaillani ja heidän perheillään kotona. **Tutkin digitaalisen oppimisympäristön vaikutuksia oppimiseen ja oppimateriaalin mielekkyyttä omien havaintojeni kautta.** Lapset ovat tottuneet katsomaan asioita teräväpiirtoisesti ja onhan vanha sanontakin, ”kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa”. Tarkastelen digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia nimenomaan musiikin varhaiskasvatuksen näkökulmasta. **Mitä uusia ulottuvuuksia digitaalisuus voi tuoda musiikkileikkikoulutunneille.** Voiko digitaalisuus mahdollistaa parempaa oppimista. Onko digitaalisuus uhka vai mahdollisuus musiikin varhaiskasvatuksessa. Voiko musiikkileikkikouluopetus olla jatkossa pelkästään omassa olohuoneessa tapahtuvaa ja oman perheen vuorovaikutteista toimintaa musiikin keinoin.

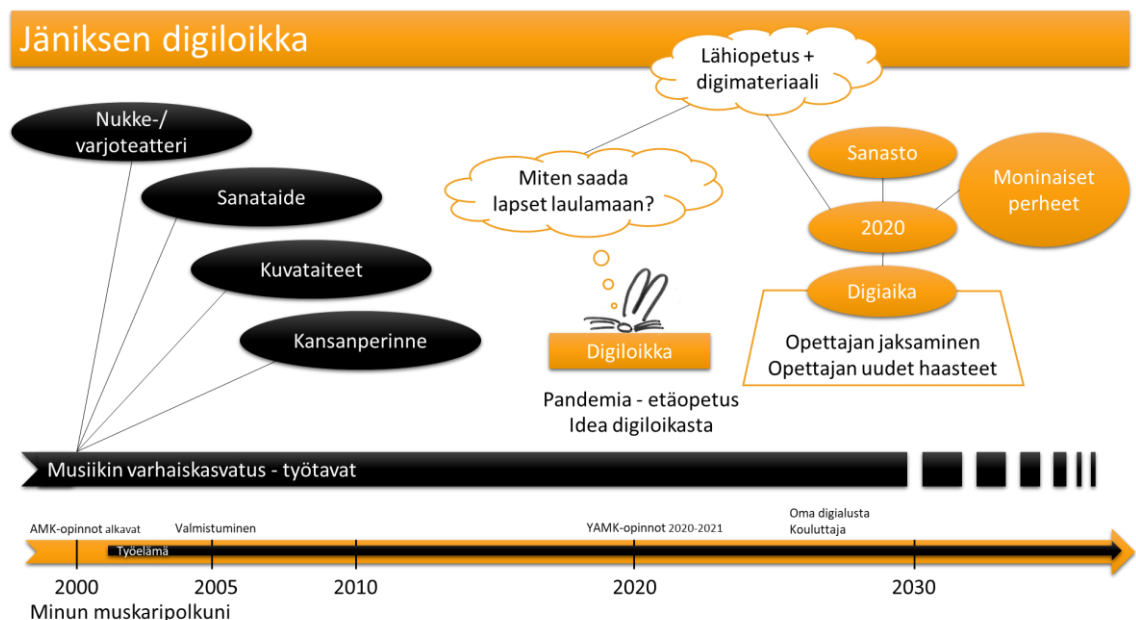
2 Minä musiikin varhaiskasvattajana ennen ja nyt

Minun, muskariope Ninan **muskariopettajan urani** on lähtenyt liikkeelle 2000-luvun alussa, saadessani opiskelupaikan ammattikorkeakoulu Stadiassa. Kuvio 1 havainnollistaa oman muskariopettajan polkuni. Sydämeni on aina sykkinyt musiikille. Äitini kertoi, että odottaessaan minua, hän soitti minulle klassista musiikkia vatsanpeitteiden läpi. Hän oli vakuuttunut musiikin vaikutuksista musikaalisuuteeni. Soitin lapsuuteni musiikkiopistossa pianoa ja huilua. Rakkaus musiikkiin syttyi siis jo varhain. Halusin yhdistää minulle tärkeät asiat; musiikin, lapset ja opettamisen. Tästä syystä minulla oli palo opiskella itselleni musiikkipedagogin tutkinto.

Mitä enemmän opiskelin, sitä enemmän uppouduin musiikin lumoon. Halusin nähdä, saisinko pienet ihmistaimet kiinnostumaan ja innostumaan musiikin salaisesta maailmasta. **Halusin luoda musiikin lumon ja sadun eläväksi muskarissa.** Suunnittelin tunteja teemoittain. Opetukselliset asiat sain taitavasti integroitua teemoihin. Aloin kirjoittaa ylös toimivia teemoja ja pian alkoi syntyä pieniä, itse kirjoitettuja tarinoita tuntien ympärille.

Innostuin **poikkitaiteellisuudesta** ja sen tuomista uusista elämyksistä 2010, kun aloin opettaa oppilaitoksessa, jossa muskaritunti kesti 90 minuuttia. Pidempi tunti tuntui ensin todella pitkälle, kunnes ymmärsin, ettei kaiken tarvitse olla niin hektistä. Nukketeatteri- ja produktiot olivat lapsille tosi mieleisiä. Nukkejen kautta syntyi ihania tarinoita ja niihin yhdistettiin aina musiikillisia elementtejä. Nukeilla syntyi myös vuorovaikutteista ja spontaania improvisaatiota.

Luovuin osittain tässä vaiheessa paperisista, valmiista tehtävistä ja aloin kehittää tehtäviä **taideintegraation** keinoin. Suunnittelin ja toteutin taideintegraatioita käyttäen erilaisia materiaaleja ja välineitä. Lasten kanssa maalasini: sormi-, – ja vesiväreillä laadukkaille papereille. Eriväriset piirustuspaperit saivat aikaan uusia väryhdistelmiä, kun taidetta syntyi lasten käyttäessä liituja, tusseja, puukyniä ja jopa marjasosetta. Hankin lasten motoriikkaa tukevia saksia. Tunneilla jokainen sai leikata, liimata ja repiä paperia. Kierätin lasten kanssa askarteluihin sopivaa materiaalia uusiokäyttämällä. Maitotölkkien korkeista syntyi lasten käsissä lumiukkoja, nuotteja jne. Luonto ja luonnosta löytyneet elementit, syksyn lehdet, siirtyivät eri tekniikoiden avulla paperille, joka aiheutti lapsissa onnistumisen riemua. Taideintegraatiot olivat odotettuja osia muskaritunnissa ja jo tullessaan muskariluokan ovesta lapset kyselivät, tehdäänkö tänään taikataikinaa? Painoimme kuvia perunaleimasimilla, teimme taikakuvia kynttilöiden jämillä ja maalasimme taikakuvat näkyviin, ajoimme pikkuautoilla maalien yli ja toteutimme värien kakofonioita niillä. Taideintegraatiossa lapset saivat toteuttaa itseään, niin kuin parhaaksi kokivat. ”Saadaanko me tosiaan sekoittaa värejä?” Vesiväripaletteja ja pullovärejä sekoiteltiin ahkerasti ja teimme lasten kanssa myös tieteellisiä kokeita kertakäyttömukeihin; mitä värejä yhdistämällä saadaan vihreää? Myös muovailuvahavärejä sai muskaritunnilla sekoittaa. Saatat nyt miettiä, miten tämä liittyy muskariin. Vastaus on, yhdistin taideintegraationhetkiin aina sopivaa kuunneltavaa. Kuuntelu muuttui tosi intensiiviseksi ja keskittyneeksi, kun lapsilla oli jotain tekemistä käsillä.

Kuvio 1. Opinnäytetyöni aikajana kuvastaa historiaani ja muutosta, joka on ajan murroksessa tapahtunut

Mikä on muuttunut kentällä viimeisen 20–vuoden aikana. Liitteeseen 2 olen tehnyt rinnakkaiset tuntisuunnitelmat, joista näkyy digitaalisuuden aikaansaama muutos. **Musiikin varhaiskasvatuksen kenttä ja opettajan rooli ovat muuttuneet** radikaalisti viimeisten vuosien aikana. Oppiminen on saanut uusia vivahteita muuttuneen työnkuvan myötä. 2000-luvulla, oppilaat olivat pääasiassa lapsia, jotka kävivät musiikkileikkikoulussa kaksi kertaa viikossa. Vuonna 2020 oppilaat ovat lapsia, ikäihmisiä, erityistä tukea tarvitsevia oppijoita, odottavia äitejä ja soiton ryhmä- ja alkeisopetusta. Tästä syystä, ammattinimikkeen vaihtoa on alettu miettimään. Laura Huhtinen-Hildén puhuuikin musiikin alkupuolista, jotka eivät ole ikäsidonnaisia. Laaja-alaiset taidepedagogiikan tavoitteet voidaan määrittää hyvinvoinnin ja hyvän elämän näkökulmasta, ei ikäsidonnaisesti. Musiikkipedagogin työtehtävät eivät välttämättä sijoitu musiikkiopistomaailmaan; työkenttä voi sijoittua aivan eri kontekstiin. (Juntunen 2013, 132–133.)

Opettajan rooli on muuttunut, mutta myös opetusta koskevat arvot, käsitykset ja käytännöt ovat kokeneet muutoksen. Musiikkia voidaan ajatella myös terapeuttisena välineenä opettajan ja oppilaan välillä. Silloin oppimisympäristö muuttuu tilaksi oppilaan ja opettajan välille, joissa vastavuoroinen oivaltaminen tuottaa molemmille osapuolille toisistaan voimaa. (Sinkkonen 2009, 292.) Opettajalta vaaditaan heittäytymistä ja omistautumista työlleen. Tunnilla olen muskarioppe Nina, jota eivät kotiaskareet mietitytä. Omat huolet ja murheet kätkeytyvät opettajaminän taakse. Muskariopettajana työskentely vaatii paitsi sitoutumista, heittäytymistä myös herkkää korvaa ja taidokkaita tuntosarvia. Hyvin suunniteltu tuntisuunnitelma voi saada aivan erilaisen suunnan, joka lähtee lapsista. On todella tärkeää pysyä valppaana ja ottaa lasten ideat huomioon. Taidokas musiikkipedagogi pystyy mukauttamaan tunnin suuntaa niin halutessaan täysin lasten ehdoilla tehtäväksi. Tunnin jälkeen on aina syytä reflektoida tunnille asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Reflektointi takaa, että opetuksessa pysytään taiteen perusopetuksen määrittelemien raamien sisäpuolella ja tasokas opetus toteutuu.

Muutos on jatkuvaa ja aikaisemmin hyväksi todetut opetusmallit eivät toimi uudentyyppisessä kulttuuriympäristössä (Lahtinen ja Rantanen 2019, 13). Opettajan tehtäviin kuuluu oppimistilanteiden organisoiminen sekä sisällön asiantuntijuus ja opettaminen. Opettajan uusi rooli liittyy teknologiaan ja sen asiantuntijana toimimiseen. Opettajan roolia voidaan miettiä myös digitalisten taitojen näkökulmasta. Mikä on opettajan, kasvattajan ja kotikasvatuksen suhde digitaalisten taitojen, sääntöjen ja rajojen suhteen. (Norrena 2021, 90.) Musiikkiteknologian tohtori Jason Chenin mukaan kolme suurinta odotusta musiikin mobiilioppimisen tutkimuksessa, joka toteutettiin Hong Kongissa 2014–2015 oli:

digimateriaali, interaktiiviset toiminnot ja itseopiskelu (Chen 2017). Opetuksen sisältö voi monipuolistua teknologisten valintojen myötä. Opetuksen sisällön suunnittelu ei perustu enää pelkän opetussuunnitelman tekemiseen vaan muiden varhaiskasvatuksessa käytettävien pedagogisten välineiden lisäksi tulevat digitaaliset laitteet. (Pönkä 2017, 70–71.) Opetustyön digitalisoitumisen myötä opettajan ammattitaidossa korostuvat enenevässä määrin opetusmenetelmät sekä tunnetaidot; miten opettaja kohtaa oppilaansa (Lahtinen ja Rantanen 2019, 13).

”Ihmiset eivät muista, sitä sanoit. He eivät muista, mitä teit. Mutta he eivät koskaan unohda, mitä sait heidät tuntemaan.” (Maya Angelou)

Opettajan asema kasvattajana nyky-yhteiskunnassa ei ole helppo. Työ vaatii tasapainoilua ja jatkuvaa itsereflektiota mitä tehdään ja kenen ehdoilla. Kasvattavien näkökulmien määrä voi olla ristiriidassa keskenään; digitalisaatiota on tuettava, mutta ruutuaikaa pitäisi samalla vähentää (Norrena 2021, 92). Opettajan työnkuva on muuttunut; pelkkä oppisisältöjen opettaminen ei enää riitä. Mobiilioppiminen asettaa oppilaan ja hänen vuorovaikutustaitonsa keskiöön. Teknologiaa voidaan hyödyntää edellä mainittujen taitojen oppimiseen. (Rikala 2016, 42.)

Ennen opetussuunnitelman uudistusta keskityttiin miettimään mitä opetetaan. Uuden opetussuunnitelman myötä on alettu miettimään: miten opetetaan. Opettajan pitää asennoitua mobiiliopettamiseen mahdollisuutena oppia itsekin uutta. Epävarmuuden sietokyky kasvaa ja opettaja oppii kokeilemalla; toimiiko vai eikö toimi. (Rikala 2016, 39.)

3 Muskaria livenä, muskaria diginä

Musiikin varhaiskasvatuksen kentällä tapahtui isoja muutoksia keväällä 2020. Syynä muutoksiin oli vallitseva pandemia, jonka vuoksi lainsäädännössä otettiin käyttöön valmiuslaki, joka esti lähiopetuksen. (Valtioneuvosto 2020.) Ensimmäinen reaktio vallitsevaan tilanteeseen oli epäusko ja huoli omasta tulevaisuudesta; elannosta ja työn merkityksellisyydestä. Alkujärkytyksestä selviämisen jälkeen alkoi kova pohdinta, miten muuten voi opettaa. Voiko perinteisen lähiopetuksen korvata muulla keinoin. Facebookiin nousi nopeasti musiikin etäopetusryhmä, jonka jäsenet neuvoivat laitteiden hankinnassa ja myös tekijänoikeuksiin otettiin hanakasti kantaa. Opettajat kokeilivat erilaisia lähestymistapoja opetuksen suhteen; videointia, striimausta ja syksyllä 2020 mukaan tuli hybridiopetus, joka mahdollisti lievästi sairaan lapsen osallistumisen tunnille livestriimauksen

myötä. Olen dokumentoinut lähiopetuksen ja digiopetuksen hyötyjä ja haittoja varhaisiän musiikin opetuksen näkökulmasta.

Lähiopetus eli kontaktiopetus on muskaritunti, muskariluokassa tai muussa soveltuvassa tilassa. Opetus tapahtuu yleensä kerran viikossa. Oppilas on lähiopetuksessa aktiivinen ja osallistuva ryhmän jäsen, joka vuorovaikuttaa yhdessä ja yksin. Lähitunnilla harjoitellaan ryhmässä oloa ja sosio-emotionaalisia taitoja. Lähitunnilla käytetään monipuolisesti muskarin työtapoja. Muskariluokka on toimintaan soveltuva tila, jossa on tilaa liikkua, lapsille suunnatut ergonomiaa ja motoriikkaa tukevat kalusteet, sekä soittimisto. Oppilaalla on lähiopetustunnilla turvallinen ja tuttu muskariopettaja, jonka kanssa voi kokea voimakkaitakin tunteita; **flow-kokemuksia**. Flow tunteen on alun perin lanseerannut professori ja motivaatiotutkija Mihály Csíkszentmihályi yli 50 vuotta sitten. Virtaus eli flow ei ole pelkästään helpouden kokemista tekemisessä. Flow-tunne syntyy intensiivisestä keskittymisestä opittavaan asiaan. (Yrttiaho ja Posio 2021, 124.) Flow-tunne tulee onnistumisesta luovan asian ääressä, jossa ylitetään oma mukavuusvyöhyke ja astutaan itselle hieman vaikeamman asian äärelle. Kokemus innostaa lapsia, kun elämys tunnetaan voimakkaasti. (Sarén 2019, 36.) Oppimisympäristöllä on vaikutusta flow-tilan syntymiseen. Ympäristön tulee tukea intensiivistä hetkeä, jotta tunnetila saa mahdollisuuden. Tilan pitäisi tästä syystä olla rauhallinen, muita ärsykejä tulisi olla vähän ja kaikkea ylimääräistä liikehdintää tulisi välttää, jotta keskittyminen asiaan onnistuu. (Sarén 2019, 36.) Oppilaan kannalta haittana voidaan pitää, ettei lievästikään flunssaisena voi osallistua lähitunnille.

Opettaja tekee tuntisuunnitelman tunnin kulusta ja opettaa lapsilähtöisesti. Suunnitelman avulla opettaja voi seurata kriittisesti omaa opettamistaan ja varmistaa, että sisällön tasapaino säilyy (Lindberg-Piiroinen ja Ruokonen 2017, 348). Opettaja saa välitöntä palautetta tarkkailemalla lasten reaktioita tunnin aikana. Opettaja voi tehdä tunnista täysin lapsilähtöisen pitämällä herkkiä aistejaan valppaina. Lähitunti antaa erinomaiset mahdollisuudet heittäytyä improvisoinnin pauloihin. Soitinryhmissä opettajan on helppo korjata oppilaan soittoasentoa ja väärinpäin olevan soittimen voi fyysisesti kääntää oikein päin. Lähiopetuksen haittoja on ainutkertaisuus, jolloin tunnilla ei ole toistomahdollisuutta ja sen myötä vanhemmat eivät pääse osallisiksi tunnilla käydyistä lauluista.

Video/Drive on ennalta tallennettu video, sarja videoita tai kokonainen tunti. Oppilas hyötyy video-opetuksesta, koska se on riippumaton ajasta ja paikasta. Oppilaalla on rajaton kertausten mahdollisuus käytettävissä ja hän voi yhdessä perheen kanssa leikkiä

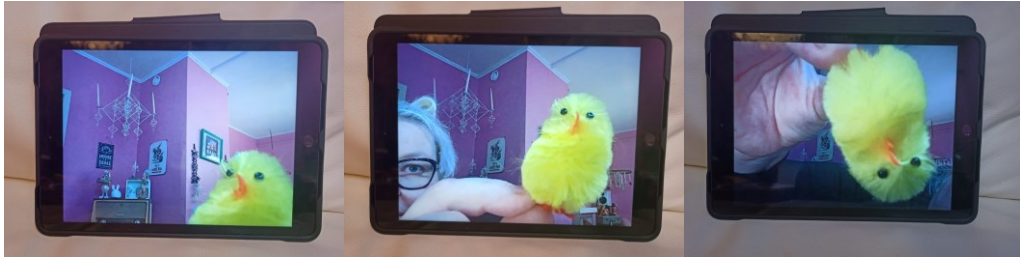
vuorovaikutteisia leikkejä videon ohjaamana. Videointia voidaan hyödyntää juhlaesityksiä harjoiteltaessa. Hyötyihin voidaan laskea myös se, että oppilaan vanhemmat oppivat laulut. Haittoina mainittakoon, etteivät kotona olevat rajalliset tilat sovellu musiikkiliikuntaan. Tilassa voi olla kulmia, jotka aiheuttavat vaaratilanteita. Soitinten rajallisuus voi muodostua ongelmaksi kotona. Ruutuaika voi passivoida, jos vanhemmat eivät ehdi tai jaksa innostua leikkimään yhdessä lapsen kanssa. Video on yksisuuntaista, eli videon välityksellä oppilas ei voi vuorovaikuttaa muiden oppilaiden tai opettajan kanssa suorasti.

Opettajan tehtäväksi jää videon sisällön tuottaminen, kuvaaminen ja jakaminen. Opettaja huolehtii välineistöstä ja miettii luovia ratkaisuja kotona tapahtuvan musisoinnin tekemiseen. Videoinnissa pitää ottaa huomioon riittävä valaistus ja äänentoiston pitää sujua. Videoinnin hyötyinä mainittakoon, että ideat jäävät talteen ja niitä voi jatkojalostaa myöhemmin. Video tuottaa paljon havainnoitavia asioita, jolloin voi tarkastella tekemisiään ja sanomisiaan reflektiivisestä näkökulmasta.

Opettajan haasteisiin voi liittyä kamerakammos, jolloin kameran eteen astuminen voi tuntua vaikealta. Videointi on aikaa vievää ja klassisen musiikkitaustan omaava opettaja voi olla todella itsekriittinen. Videoita tehtäessä tulee selvittää tekijänoikeusasiat perinpohjaisesti. Haittana voidaan myös mainita, että opettaja ei saa välitöntä palautetta lapsilta, jolloin hän ei pysty muuttamaan videoiden kulkua.

Striimi on muskaritunti reaaliajassa ruudun välityksellä. Striimitunti on oppilasta osallistava. Oppilailla on tasa-arvoinen näköyhteys opettajaan ja opettajan käyttämiin välineisiin. Oppilaan vanhemmilla ja sisaruksilla on mahdollisuus tutustua opettajaan ja tulla tietoisiksi tunneilla lauletuista lauluista ja musiikillisista teemoista. Striimitunnin haittoja oppilaan näkökulmasta voivat olla digitaalisten laitteiden aiheuttama hämmennys ja vanhempien läsnäolo. Vanhempien läsnäolo on ensiarvoisen tärkeää, sillä heidän apuaan tarvitaan tukemaan lapsen striimitunnin onnistumista digilaitteiden käytön suhteen.

Opettajan näkökulmasta striimitunti on reaaliaikaista opetusta kaikille ryhmäläisille yhtäaikaisesti. Tunti tapahtuu reaaliajassa ja ottoja on vain yksi, aivan kuten livetunnillakin. Opettaja ohjaa ryhmää ruudun välityksellä. Ruutu antaa erilaisia mahdollisuuksia leikkimiseen. Kukkuuleikkejä (Kuvio 2) on todella helppoa leikkiä sekä omana itsenään, että käsi- ja sorminukeilla. Livetunnilla pieni tipu näkyy kaikille pienenä, kameran edessä pieni tipu onkin iso tipu.

Kuvio 2. Kukuuleikkejä tabletilla striimitunnilla. (Kuvat Nina Ampuja)

Opettaja voi ohjata tuntia taustanaan Green Screen. Taustalle laitettava kangas on yksivärinen, usein vihreä. Green Screen tekniikkaa voidaan kutsua vihreäkangastekniikaksi. Teknisesti se yhdistää kaksi videota tai kuvaa värierottelumenetelmällä. Opettaja voi kuvata itseään vihreää taustaa vasten ja taustalle voi vaihtaa haluamansa kuvan, vaikka uimarannan (Kuvio 3). (Ilona IT 2020.) Green Screenin hyötynä on ehdottomasti opettajan yksityisyys, eli opettajan ei tarvitse laittaa kotinsa sisustusta uusiksi striimitunnin takia. Striimitunti voi olla lähiopetustuntia lyhyempi, koska kokemukseni mukaan lapset eivät jaksu keskittyä juuri 30 minuuttia pidempään tuntiin. Tunnista täytyy rakentaa kattava paketti, jotta taiteenperusopetuksen tavoitteet täyttyvät. Striimitunnin voi taltioida, jos osallistujat antavat kuvaus ja taltiointi luvan. Silloin tuntia voi kerrata uudestaan. Huonoina puolina mainittakoon, että nettiyhteyden; sekä opettajan että oppilaan, on oltava tarpeeksi tehokas, että kuva tai ääni ei kärsi. Yhteys voi joskus pätkiä tai laitteet eivät sovellu etäopetukseen. Ryhmän kannalta haittana mainittakoon vanhempi/vanhemmat, jotka eivät seuraa tuntia ja mikrofoni jää päälle jolloin kaikki kodin äänet hälisevät koko tunnin ajan.

Kuvio 3. Minä hiekkarannalla keväällä 2020. Todellisuudessa olen muskariluokassa, jonka seinälle rakensin Green Screenin vihreistä A4 papereista. (Kuva Pasi Ampuja)

Hybridi on yhdistelmä livetuntia ja striimausta. Oppilas voi osallistua hybriditunnille etänä, vaikkei pääse fyysisesti paikalle. Tällöin lapsi saa saman opetuksen kuin ryhmäkin. Lapsi näkee ruudulta tuttuja lapsia ja aikuisia. Hybriditunti on osallistava ja lapsi voi kotona tehdä samat asiat kuin ryhmä muskaritilassa. Hybriditunnilla lapsella on mahdollisuus olla myös vuorovaikutuksessa oman ryhmänsä lasten ja aikuisten kanssa. Haittana mainittakoon, että hybriditunnille ruudun takaa osallistuva lapsi voi tuntea itsensä ulkopuoliseksi. Tila voi olla kotona rajallinen samoin kuin videon välityksellä tapahtuvassa opetuksessa. Kotoa löytyvien soitinten rajallisuus voi aiheuttaa haasteita.

Opettaja valmistelee linkin ennen tunnin alkua. Hän lähettää sen kotona olevan lapsen vanhemmille sovitulla tavalla. Viestiin kannattaa liittää tarvikelista tunnilla käytettävistä soittimista ja vaihtoehtoisia välineitä. Opettajan tehtävä on huomioida ruudun välityksellä tuntiin osallistuva lapsi; lapsi muistetaan alku- ja loppulaulussa sekä tunnilla normaaleissa vuorovaikutustilanteissa. Opettajan tehtävä on järjestää kuvakulmat niin, että kotoa osallistuva lapsi näkee mitä muut tekevät. Opettajan kannalta hybriditunti työllistää jonkin verran enemmän. Valaistus voi olla ruudun välityksellä tapahtuvaan opetukseen sopimaton, toisin kuin livetunnilla. Opettajan on hyvä tarkistaa myös kuvausluvut.

Oppimisympäristönä voidaan yksinkertaisimmillaan käsittää tila, jossa oppiminen tapahtuu. Oppimisympäristö on paljon muutakin kuin fyysinen tila. Ympäristö on aineellista ja aineetonta; välineitä: soittimia. Varhaiskasvatuksessa on alettu miettiä digitaalisuuden mahdollisuutta. Digitaalisuuden mahdollisuuksia on alettu raportoimaan. Turussa päiväkodeissa on alettu kirjoittamaan blogia aiheesta: digiä, liikettä ja ilmiöitä, jossa varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä on laajennettu uutta pedagogiikkaa tukevaksi ja jossa digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet on otettu laajemmin käyttöön. Päiväkoteihin on tuotu esimerkiksi valopöytiä, joiden päälle voi tehdä erilaisia sommitelmia. Valopöytien on todettu auttavan keskittymiskyvyn kehittymistä, antavan sensorisia ärsykeitä, tukevan mielikuvituksen kehittymistä, herättävän uteliaisuutta ja kehittävän hienomotorisia taitoja. (Turjas 2020.)

Oppimisympäristön valintaa ja soveltuvuutta voidaan arvioida pedagogisen käytettävyykskaavion avulla. Kuvio 4 havainnollistaa pedagogisen käytettävyyden. Millainen oppimisympäristö sopii muskariopetuksen pohjaksi. Käytin kriteereitä arvioidessani omaa oppimisympäristöni luomista. Huomasin, ettei minun pedagoginen oppimisympäristöni vaadi kaikkia käytettävyykskaavion kohtia, vaan pystyin valitsemaan sieltä minun käyttöni sopivimmat.

Kuvio 4. Pedagoginen käytettävyyskaavio, jolla voidaan arvioida pedagogista soveltuvuutta. (Pönkä 2017, 107)

Oppijan hallinta mahdollistaa oppijan työskentelyn hallinnan ja vastuunoton oppimises- taan. Ohjelman tulisi olla oppijalle helppo, jolloin opetuksen ja työskentelyn seuranta olisi mahdollisimman helppoa. **Oppijan aktiivisuus** käsittää toiminnot, jotka kannustavat it- senäiseen työskentelyyn. Oppimisympäristö mahdollistaa oppilaan ohjaamisen opetta- jan toimesta. **Yhteistoiminnallinen/yhteisöllinen oppiminen** mahdollistaa ryhmätyös- kentelyn ja vuorovaikutuksen samanaikaisesti/eriaikaisesti. Se mahdollistaa opettajan havainnoinnin vuorovaikutustilanteessa. **Tavoitteellisuus** mahdollistaa tavoitteet, jotka tukevat oppimista. Oppimisen tulosten seuranta on mahdollista ja palautteen anto onnis- tuu. Työkalu antaa opettajalle seuraamismahdollisuuden oppilaiden asettamiin tavoittei- siin ja niiden toteutumiseen. **Sovellettavuus** ohjelmasta löytyvät työkalut ja opettami- seen soveltuvat materiaalit. Ohjelma mahdollistaa tekemällä oppimisen. Ohjelmasta löy- tyvät työkalut arviointien, kyselyiden ja kokeiden tekemiseen. Oppilasta voidaan tukea reaaliajassa ja ohjelma mahdollistaa myös oppilaan tarpeiden tukemisen. **Lisäarvo op- pimiselle**, kun ohjelma ei ole itseisarvo vaan sen tehtävä on tukea oppimista. Ohjelma mahdollistaa erilaisten sisältöjen käytön opetuksessa. **Motivointi**: kokonaisvaltaisen orientaation tukeminen ja merkityksellisyyden korostaminen mahdollistuu. **Aiemman tie- don huomiointi**; ohjelman käytettävyys aiempien tietojen perusteella. Oppilaalla on mahdollisuus eriyttävään oppimiseen hänen aiempaan historiaansa nojaten. **Jousta- vuus**; oppilaan aiemman historian huomiointi. Tehtävien yksilöinti. Tehtävien

toistettavuus. **Palaute**; palautteen anto ja kannustavuus. Oppilaan tietoisuus ja virheen merkitseminen. (Pönkä 2017, 107–108.)

4 Laululeikkejä ja leikkilauluja ripauksella salakieltä

Suomalainen säveltäjä ja Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen lehtori Soili Perkiö on ollut jo pitkään huolissaan seikasta, ettei suomalaisissa kodeissa lauleta tarpeeksi. Perkiön mukaan lauluperinne on muuttunut suomalaisessa yhteiskunnassa. Työlaulut ovat vähentyneet työnkuvan muuttumisen myötä. Työ ei ole enää samalla lailla fyysistä kuten ennen vanhaan. Laulaminen on työnkuvan myötä muuttunut suorituskeskeiseksi, joka on joko hyvää tai huonoa. Laulaminen kehittyy, kuten urheilusuoritus, harjoittelemalla. (Peltola 2018.)

Laulamisella on elintärkeä merkitys lapsen kehityksessä, ei ainoastaan musiikillisten taitojen, vaan myös fyysisten, sosiaalisten ja kielitaitojen osalta (Richards 1999). Suomalainen aivotutkija, Minna Huotilainen, puhuu musiikin vaikutuksista aivoihimme. Miten musiikki aiheuttaa niin suuren aivomyrskyn aivoissamme. Laulamisesta on apua vieraan kielen oppimisessa ja matematiikan oppiminen tehostuu. Musiikin kuuntelu antaa väli-heitä yksilön hyvinvoinnille ja se toimii vahvana itsemotivaattorina. Suomalainen muskaritoiminta on saanut maailmalla myös arvostusta. Huotilaisen mukaan musiikkikasvatuksen pitäisi olla kaikkien saatavilla ja pandemia on lisännyt tarvetta entisestään. (Paavola 2020.)

Muskarissa lauletaan monenlaisia lauluja; metodi eli opetuslauluja, leikkilauluja, liikuntalauluja ja kuuntelulauluja. Kategorisointi takaa tuntisuunnitelmaa silmältaessä, että monipuolinen musiikkitarjonta toteutuu. Sivulla 19, on määritelty lyhyesti laulukategoriat. Seuraavaksi syvennyttään jokaisen laulukategorian sisältöön.

Metodi - eli opetuslaulu on ambitukseltaan (sävelalaltaan) suppea, sanat ovat lapsen suuhun sopivat ja helposti ymmärrettävät. Metodilaulujen helpot sävelvaihtelut auttavat kehittämään ja puhdistamaan lapsen sävelkorvaa. Metodilauluja lauletaan muskarissa jo aivan pienelle vauvaryhmäläiselle; vanhempien kanssa. Laulaminen varhaislapsuudessa on erittäin tärkeää lapsen musiikillisen kehityksen kannalta (Ruokonen 2016, 79). Vanhempien kannattaa laulaa hoitotilanteisiin ja arkiseen elämään soveltuvia pieniä, spontaaneja parin sävelen kulkuja; ken-gät jal-kaan (so-mi-so-mi). (Karppinen, Puurula ja Ruokonen 2000, 79). Laulutaidon kehityksen kannalta on positiivista, että lapsi kuulee

varhaiskehitysvaiheessa lauluäänimalleja, jotka rohkaisevat lasta käyttämään omaa ääntään ja laulamaan. Näin lapsi saa kokemuksia omasta lauluäänestään. (Pihkanen 2011, 38.) Aikuinen toimii vahvana mallina, intonaatioiden käyttö ja äänellä hassuttelu on sallittua (Malinen 2019, 177).

Puheen ja laulun raja on kuin veteen piirretty viiva. Lauluäänentuotto ei fysiologisesti eroa puheäänentuotosta. (Pihkanen 2011, 30.) Laulu ja puhe kehittyvät rinnakkain (Karppinen, Puurula ja Ruokonen 2000, 79). Musiikki tukee kielen kehittymistä monin tavoin. Suomea kielenä on helppo rytmittää ja riimittää. Rytmitys tapahtuu tavujen kautta. Sanarytmeillä voi hahmottaa rytmikuvioiden oppimista leikinomaisesti. Metodilaulun sanojen tulee olla niin helppoja, että ne kuuluvat lapsen käsité - ja sanamaailmaan. 4-vuotiaalla lapsella on hallussaan muskarivuoden päätteeksi laulava käsi. Laulavalla kädellä hahmotetaan melodian kulkua visuaalisesti. Laulava käsi kulkee ylöspäin melodian kulkiessa ylös ja vastaavasti melodian kulkiessa alaspäin, käsi kulkee alas. (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 163.)

Lasten laulutaidot kehittyvät hyvin yksilöllisesti; toiset nopeasti ja toiset taas tarvitsevat enemmän tukea. Lapsi tarvitsee kannustavaa, stimuloivaa ja vaihtelevaa ympäristöä laulutaidon maksimaalisen potentiaalin hyödyntämiseen. Lapsen lauluympäristön piirissä työskentelevien pedagogien on tärkeää ymmärtää lapsen ikätasoinen laulutaso, jotta laulutaidon herkeämätön kehitys mahdollistuisi. (Pihkanen 2011, 30.)

Käytän muskarissa Zoltan Kodály'n ajatuksiin perustuvaa metodiikka. Kodály'n pohjimmainen ajatus oli: *"musiikki kuuluu kaikille"*. Hän kehitti relatiivisiin sävelnimiin (do, re, mi, fa, so, la, ti, do) perustuvan symboliikan vahvistaakseen melodian hahmotusta. Laulava käsi saa käsimerkit, jotka näytetään molemmin käsin. (Ruokonen, 2016. 80.) Kuvio 5. havainnollistaa duuriasteikon relatiiviset käsimerkit ja niiden lineaarisesti nousevan suunnan. Luonnollisen molliasteikon ensimmäinen sävel on la (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 57). Muskarilaiset ovat joskus sanoittaneet solmisaatioiden olevan muskarin salakieltä. Salakieli kehitty nopeasti alkeisnotaation suuntaan.

Kuvio 5. Relatiivisen solmisaation käsimerkit. (Kuvat ja editointi Pasi Ampuja)

Kodály'n pedagogiikan pohjalta on jalostunut Colourstrings metodi. Sen ovat kehittäneet unkarissa syntyneet jousipedagogit Géza ja Csaba Szilvay. (Ruokonen 2016, 135.) Kokemukseni mukaan Colourstrings nuotinnos tekee nuoteista helpommin hahmottavia ja lasten mielestä hauskoja. Käytän Colourstrings tekniikkaa metodilaulujen opettamisessa ja nuotinluvun hahmottamisen opetuksessa muskaritunneillani. Kuvio 6 näyttää pedagogiset peikkoni Colourstrings väreissä.

Kuvio 6. Emma Ampujan virkkaamat pedagogiset peikot Colourstrings väreissä (Kuva: Nina Ampuja)

Laululeikit liittyvät aina kiinteästi tunnin teemaan. Laululeikkien tavoitteena on oman kehon hahmottaminen ja -hieno- ja karkeamotoriikan kehittäminen juonellisen laululeikin edetessä. Laulun sanat ovat tiiviisti yhteydessä liikkeisiin, joita usein paikallaan istuen, käsillä leikitään (Helenius ja Lummelahti 2013, 175). Hieno- ja karkeamotoriset ikätaidot huomioidaan laululeikkien liikkeissä. Laululeikeissä voidaan käyttää viittomakielisiä käsimerkkejä tai sitten teemaa sisältämiä kehollisia ilmaisuja. Laululeikeillä tavoitellaan oman kehon hahmottamista. Niitä voidaan leikkiä musiikin tempo vaihdellen (hidas-nopea) sekä äänettömästi, jolloin sisäinen kuulo harjaantuu. Perinleikeistä löytyy monia useita sukupolvia viihdyttäneitä lauluja. Laululeikeistä muodostuu helposti klassikoita ja niistä voi pitkän ajan myötä kehittyä uusia perinleikkilaululeikkejä, joilla viihdytetään omia lastenlapsia. (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 280.)

Laululeikeissä keskeisessä asemassa on leikkiminen. Leikin tarkoitus on lumota lapsi musiikin ja leikin flow eli virtaus tilaan, jolloin lapsi uppoutuu leikkiin unohtaen ulkopuolisen maailman. Leikki voi tuntua leikkijästä jopa oikeammalta kuin oikea elämä, koska turvallisessa ympäristössä tunteet voivat yli korostua. (Vehkalahti ja Urho 2013, 75 ja 134.) Leikkilauluihin integroituu sanataidetta ja ilmaisuleikkejä, jotka tuottavat lapselle esteettisiä kokemuksia. Lapsi oppii leikeissä huomaamattaan (Helenius ja Lummelahti, 2013, 215). Leikki sisältää piilo-oppimista; kielellinen ilmaisu rakenteiden ja taivutusmuotojen hallinnan myötä paranee, keskittymiskyky tehostuu, lapsi saa sosiaalisia

vuorovaikutustaitoja, empatiakykyä ja myös pelottavia asioita voidaan kohdata leikin avulla (Suvilehto 2016, 9).

Liikuntalaulut ovat osa musiikkiliikuntaa. Liikuntalaululeikit suunnitellaan päivän teemaan sopiviksi. Émile Jacques-Dalcroze, sveitsiläinen musiikkipedagogi nosti aikanaan esille musiikin kehollisen oppimisen kokonaisvaltaisuuden (Ruokonen 2016, 114). Musiikkiliikunta voi olla ohjattua tai vapaata liikuntaa. Ohjattu liikunta on usein liikuntaa erilaisissa muodostelmissa: piirissä, jonossa ja vastuissa, ohjattua tanssia ja erilaisia liikuntaleikkejä. Vapaaliikunta on vapaampaa improvisaatioon perustuvaa liikuntaa, jossa lapsi toteuttaa kuulemaansa ilman ohjattua mallia. (Ruokonen 2016, 115.) Kokemukseni mukaan, ryhmän sisällä syntyy yhteinen tapa tehdä, joka alkaa toistaa itseään. Tällöin syntyy yhteinen kollektiivinen kokemus vapaasta liikunnasta. Vapaalle liikunnalle on hyvä rajata omat raamit. **Toiminta määrittää tilan vaatimukset.** Tilan muokattavuus on tärkeää, jotta se voi mahdollisimman hyvin palvella leikkiä. Liiallinen valmius tilan suhteen ei kuitenkaan välttämättä tue leikkijän näkemyksiä tilan suhteen. (Vehkalahti ja Urho 2013, 63.) Alkuvalmisteluissa voidaan huomioida lasten osallisuus tilan valmiiksi laittamiseen. Tällöin he sitoutuvat paremmin kunnioittamaan välineitä ja materiaaleja. (Sarén 2019, 19.)

Musiikkiliikunnalla on omat toimintatavat. Aktiivisella musiikinkuuntelulla aktivoidaan korva ja keho yhteistyöhön. Kokemukseni mukaan, pieneen lastenlauluun voi yhdistää staccaton ja legaton ja ne on helppoa toteuttaa yksinkertaisin liikkein; staccato osiossa pompitaan ja legato osiossa pyöritään. Laululeikit voivat olla myös isompaa liikettä, jolloin ne kategorisoidaan myös liikuntaleikkeihin. Luovan musiikkiliikunnan avulla voidaan hahmottaa musiikillista muotoa, tunnistaa soittimia, tulkita musiikkia erilaisin elein ja liikkein. Liike voi olla hyvin luovaa. Lisäksi musiikkiliikunnan toimintatapoihin luetaan erilaiset tanssit ja pedagogin kehittämät koreografiat. (Lindberg-Piironen 2017, 278.)

Kuuntelulaulu rauhoittaa hektisen muskaritunnin. Muskarituntiin mahtuu paljon kognitiivisia (tiedollisia) hetkiä ja paljon tekemistä. Siksi ennen tunnin päättymistä on hyvä hetki tasapainottaa hektistä tuntia ja olla tekemättä mitään. Keho, aistit ja hermosto tarvitsevat tovin rauhoittumista. Lapsi tarvitsee hetkisen sulatellakseen tunnilla kokemiaan ja oppimiaan asioita. Rentoutushetki on suoritusvapaa ja passiivinen olotila, jonka tarkoituksena on rauhoittaa mieli ja kerätä uutta energiaa muskarin jälkeen jatkuvaan päivään. Kuuntelulaulut ohjaavat tunnelmaa ja sulkevat tunnin tarinan (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 365–366). Pitkästyminen antaa leikille mahdollisuuden ihmetellä

kokemaansa ja leikin jalostamisen mahdollisuus voi nousta esiin mielikuvituksen kautta (Vehkalahti ja Urho 2013, 69).

Rentoutuminen ja kuunteluun rauhoittuminen ei ole lapselle helppoa hektisten toimintojen jälkeen. Kuuntelutilanteisiin voi liittyä toistuvia rituaaleja, kuten valojen himmentämistä tai ääni, joka ohjaa kuunteluhetkeen. Rentoutushetkiä pitää harjoitella ja sen vuoksi on hyvä aloittaa hyvin lyhyistä lauluista tai taidemusiikin helmistä. Hiljaisuus vaikuttaa tunteisiin; se antaa tilaa ajatella, herättää tunteita ja toiveita ja rauhoittaa (Lahtinen ja Rantanen 2019, 91). Musiikin kuuntelemisen tarkoitus on tuottaa nautintoa (Ruokonen 2016, 84). Jokaisella lapsella on oikeus passiiviseen hetkeen, ilman, että siihen kohdistuu ohjeita ja odotuksia (Vehkalahti ja Urho 2016, 69).

Kuuntelulaulut opettavat lasta ymmärtämään mitä kuunteleminen tarkoittaa. Kuuntelulaulut ovat pidempiä lauluja, jotka eivät ole tarkoitettu lasten laulettaviksi vaan nimenomaan harjaannuttamaan musiikin kuunteluun. Kuunteluun soveltuvat laulut ohjaavat keskittymiskyvyn kehittymistä ja pedagogi voi pyytää lapsia kuuntelemaan esimerkiksi mikä eläin laulussa tuodittaa omia pienokaisiaan. Musiikki voi olla pedagogin laulamaa ja soittamaa tai laadukasta lastenmusiikkia äänitteeltä (Ruokonen 2016, 84). Kuuntelulauluja käytetään tunneilla rentoutumistilanteissa ennen loppulaulun laulamista tai luovan kuuntelun tilanteissa, jolloin apuna voidaan käyttää erilaisia taideintegraation muotoja; piirtämistä, maalaamista, nukketeatteria. (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 184–185.) Kosketus toimii musiikin kanssa rentouttavana ja rauhoittavana elementtinä. Lapselta voi kysyä ensin luvan, saako häntä koskettaa. Silloin syntyy yhteinen luottamus. Lapsella on oikeus kieltäytyä kosketuksesta. Luvan kysyminen herättää lapsessa luottamuksen tunteen. (Pusa ja Tuovinen 2021, 9.)

Musiikkiin voi yhdistää poikkitaiteellisia taidemuotoja. Tunnilla seikkaillut käsinukke voi tulla tunnin päätteeksi pajaamaan lapsen päätä. Käsinukella tehty rauhallinen pajaaminen aktivoi kehon rauhoittumisjärjestelmää, jonka ansiosta kehoon vapautuu oksitosiini- eli mielihyvähormoonia. (Pusa ja Tuovinen 2021, 12.) Lapsiryhmälle voi jakaa jokaiselle oman nallen hellittäväksi ja talviunien aikaan nalleille voi rakentaa mukavan pesän. Kanteleryhmässä nallen talvipesä syntyi kantelekotelon päälle. (Kuvio 7). Helliminen parantaa lapsen empatia ja keskittymiskykyä. Musiikki jättää voimakkaan muistijäljen vahvan tunteen kautta. Satuhieronta yhdistää tarinan, musiikin ja kosketuksen. Hieronta keskittyy kehon neutraaleihin alueisiin ja aikuisen tehtävä on kunnioittaa lapsen rajoja. Kehotietoisuus lisääntyy ja joskus satuhieronta ulottuu myös raajoihin sekä pään

alueelle. (Pusa ja Tuovinen 2021, 9.) Kosketukseen voi ottaa mukaan välineen esimerkiksi sulan tai hierontapallon.

Kuvio 7. Nallet talviunille. (Kuvat Nina Ampuja)

Taulukko 1. Muskarissa käytettyjen laulujen luokittelu

	<ul style="list-style-type: none"> • Pieniä ja suhteellisen lyhyitä • Rytmisesti selkeitä • Ambitus eli sävelala suppea (esim.so-mi) • Sanat lapsille tunnistettavasta käsitemaailmasta • Käytetään isommilla lapsilla (5 v-), mutta tulevat tutuiksi jo vauvamuskarista
	<ul style="list-style-type: none"> • Liittyvät kiinteästi tunnin teemaan • Laululeikkejä, joita leikitään usein paikallaan. Niihin sisältyy usein ohjattuja liikkeitä. • Lapsen motoriset valmiudet huomioiva sommittelu • Laululeikeissä voidaan käyttää monipuolisesti rekvisiittaa; värikkäitä sifonkihuveja, käpyjä, kiviä, höyheniä jne.
	<ul style="list-style-type: none"> • Piirileikit, joissa otetaan huomioon sävelmän muoto (esim. AB, ABA, Rondo) suurin erilaisin linjoin. • Ohjatut liikunnat • Erilaista tekemistä sisältävät • Improvisaatio eli vapaa liikunta • Teemaan liittyvät liikuntaleikit
	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten kuunneltaviksi tarkoitettuja pidempiä lauluja' • Ambitus ja rytmi eivät täytä metodilaulun kriteerejä • Aikuisten laulettaviksi tarkoitettut • Kuuntelua ohjaavat • Keskittymiskyvyn kehittämistä edesauttavat • Rentoutuslaulut ja kehtolaulut

5 Digiloikan taustaa; peukkuja kotiin

Digiloikka sai alkunsa voimakkaasta halusta saada lasten laulu raikumaan 2020-luvulla. Opetuslaulujen laulaminen tuntui 5-vuotiaista oppilaista tylsältä ja minustakaan opettajana ei tuntunut mielekkäältä laulattaa lauluja, joista oppilaat eivät syttyneet. Pidemmät laulut eivät tuntuneet jäävän lasten mieleen, jos niissä ei ollut voimakasta tarinaa ja monisäkeistöistä, laulua kertaavaa toistoa. Aloin miettiä uusia keinoja saada lapset kiinnostumaan musiikista, laulamisesta ja soittamisen harjoittelusta. Kimmokkeena toimi erään 5-vuotiaan kanteleensoittajan lausahdus ” Ei me osata ilman sua. Me tarvitaan niitä peukkuja myös kotona” (Kuvio 8). Aloin pohtimaan miten saisin itseni laulamaan/soittamaan lasten koteihin tavalla, joka kiinnostaisi lapsia. Vastaus oli yksinkertainen; digimateriaalia. Mutta miten ja missä formaatissa? Pitkällisen pohdinnan ja tutkimuksen tuloksena syntyi digiloikka; ajatus sähköisestä oppimisympäristöstä.

Kuvio 8. Digimateriaalissa havainnollistetaan sointuja käsimerkein: I=peukalo (mansikka), V=koko käsi (mustikka) ja IV=neljä sormea (lakka)

Digiloikkaan sisältyvä videomateriaali syntyi todelliseen tarpeeseen. Vaikka melodiat olivat helppoja, eivät lapset muistaneet niitä säveltarkasti. Lapset myös kyselivät omista lauluistani, löytyykö näitä YouTubesta? Vahvojen teemojen säveliä haluttiin laulaa myös kotona. Pidän nuottikirjoituksen varhaista näkyvyyttä hyvänä asiana, mutta jos vanhemmat eivät osaa lukea nuotteja, ei niistä ole vastaavaa hyötyä kotiolosuhteissa. Niinpä päätin perustaa pilvipankin ja laulaa ja soittaa sävelmiä muistiin; kotien tueksi. Tästä syntyi idea digiloikkaan, jossa lapset voisivat hyödyntää pilvessä olevaa materiaalia kotona laulettavien ja soitettavien läksyjen tukena. Myös leikkiryhmille tein omien satujen, laulujen ja pienten esitysten säilön.

Halusin tallentaa digimateriaaleja myös tunneilta kuvatuista lapsista laulamassa ja koh-tasin heti haasteita. Nykyajan säätelemät lasten kuvausluvut, nimenjulkaisut ja taltiointit rajoittavat kuvaamista ja taltioimista. Oppilasjärjestelmä Eepokseen merkitään edellä mainitut lupa-asiat, jotka vanhempi voi sallia tai kieltää. Kuvaukseen sallittavia lupia ei voi kiertää kysymällä suoraan tai selittämällä mihin tarkoitukseen olisin lapsia kuvaamassa. Perusteltuani vanhemmille kuvaamista ja jakamista sain melkein kaikkien ryhmien kuvausluvut kuntoon. Kuvaaminen on todella hedelmällistä, koska siitä opettaja voi havaita asioita, joita ei välttämättä havaitsisi lainkaan tunnin aikana. Katsellessani videoita, jouduin palaamaan opettamisen perusasioiden äärelle; lasten laulu/soittoasentoon, peukalon asentoon kanteleen soitossa jne. Vanhemmat harvoin pääsevät katsomaan tuntien sisällä olevaa mahdottoman laajaa oppisisältöä. Uutta ohjelmistoa syntyy jatkuvasti ja isoissa juhlissa nähdään vaan pintaraapaisu lauletuista ja leikityistä lauluista. Tästä syntyi toinenkin ajatus; lasten **sähköinen portfolio**. Portfolio on tulevaisuutta ja tulevaisuuden osaajan portfolio, kuten opetussuunnitelmasta luettiin, tulee olla kattava ja kulttuurillisesti osaava. Muskarin käyminen pitäisi yhtä lailla dokumentoida kuin nykyään dokumentoidaan musiikkiopistossa soittaminen ja ohjelmistot.

Yhteiskuntamme digitalisoituu kovaa vauhtia. Digitalisoituminen on luonut uudenlaisia tarpeita yhteiskunnassamme. On syntynyt käsite 2000-luvun osaaminen. Tiedot, taidot ja asenteet sisältyvät uudenaikaiseen osaamiseen. Ajallisesti käsite ulottuu aina 2100-lukuun ja elämme vasta ajanjakson alkupuolta. Käsitteessä on vahvasti mukana myös tulevaisuusajattelu; ajatellaan asioita kauaskantoisemmin ja pidemmällä tähtäimellä. Pohdintaa käsitteen sisällä aiheuttavat digitalisoitumisen myötä mahdolliset muutokset tulevaisuuden ammatteihin. Miten digitalisoituminen muuttaa jo olemassa olevia ammatteja. Mihin tarvitaan ihmistä, kun kone hoitaa työn. 2000-luvun työelämään tarvitaankin laajalaisempaa osaamista ja luovaa ratkaisukykyä. (Korhonen ja Kangas 2020, 15.)

2020-luvun oppimiskäsitys ja opetussuunnitelmat seuraavat aikaansa. Opetushallitus ohjaa kaikkia oppilaitoksia opetussuunnitelmien välityksellä. Uusin muutos on ollut nähtävissä ensin perusopetuksessa ja samaa oppimisilmastonmuutosta seuraa myös taiteenperusopetus. Peruskoulun (2016) opetussuunnitelmissa huomioitiin ensimmäistä kertaa lasten muuttuneet koulutus- ja kehittymistarpeet tulevaisuuden yhteiskuntamme kannalta. Opetussuunnitelman keskeinen sisältö määrittää oppimisen tarpeet tulevaisuusajattelun näkökulmasta. Käsite laaja-alaisuus on sananmukaisesti ajatus ajattelevasta, arjen taidot ja tiedot hallitsevasta yksilöstä. Yksilö on kulttuurisesti monilahjakas ja digitaidot omaava. Hän on taitava vuorovaikutuksessa ja osallistuu kestävän

tulevaisuuden rakentamiseen. (Opetushallitus 2014.) Nykyhetken ja tulevaisuuden oppija on kokonaisvaltainen ja taidokas yksilö, joka soveltaa osaamiaan asioita luovasti. Huomioitavaa on, ettei mikään osa-alue erotu erilliseksi kokonaisuudeksi, vaan kaikki nivoutuvat yhteen; myös digitaaliset taidot ja tiedot. (Korhonen ja Kangas 2020, 15–17.)

Musiikkioppilaitoksissa on olemassa taiteen perusopetusta koskevat opetussuunnitelmat. Opetushallitus on linjannut varhaisiän musiikkikasvatusta koskevan opetussuunnitelun sisältöineen, laajuuksineen ja tavoitteineen oppilaitoksien päätettäväksi. Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet ovat laajat ja tukevat tulevaisuuden näkymiä oppimisien kannalta. Esille nousevat luovuus, itsetunnon kehittäminen ja musiikilliset valmiudet. Poikkitaiteellisuus ja moniaistisuus ovat leikinomaisuuden ohella tärkeitä oppimismuotoja. Parhaimmillaan ne saavat lapset innostumaan instrumenttiopinnoista. (Opetushallitus 2017.)

Uudet opetussuunnitelmat ovat tulleet musiikkioppilaitoksissa käyttöön viime vuosina. Lähtökohdat nojaavat käsitykseen 2000-luvun osaamisen yksilöstä ja tähtäävät kokonaisvaltaisuudellaan ja eheyttävällä lähestymistavallaan oppimisprosessiin, joka on mahdollisimman lapsilähtöinen. Lapsilähtöisyys alkaa leikistä ja osallistaa lapsen tutkivaan ja oivaltavaan yhteisölliseen oppimisprosessiin. (Ruokonen 2017, 59.)

Digitaalisuus luo omat haasteensa niin opettajan hyvinvoinnin kannalta, kuin oppimistradition murroksessa.

”Tärkeämpää kuin usko omiin kykyihisi on usko siihen, että voit kehittää omia kykyjäsi” (Caroll Dweck)

Kuten aikaisemmin totesin, muskariopettajan työ ei ole enää samanlaista kuin se oli 20 vuotta sitten. Opettaja koetaan erehtymättömänä, opettaja osaa kaiken. Oppilaat eivät näe opettajan hymyn taakse. Mielikuva opettajasta on alkanut karisemaan ja muuttumaan median myötä. Opettajan työn kuormittavuudesta on alettu puhua ja työnkuva on muuttunut yhä vaativammaksi. Oppilasmateriaali on toisenlaista kuin ennen, oppimisympäristöt ovat kokeneet muutosta ja teknologia uudistuu jatkuvasti, joka aiheuttaa paineita. Opettajalla voi itselläänkin olla mielikuva, että täytyy olla kaikkivoipa. (Norrena 2021, 130.) **Tulevaisuuden osaaminen** vaatii rajojen rikkomista ja heittäytymistä poikkitieteellisiin ja taiteellisiin konteksteihin (Korhonen ja Kangas 2020, 337). Tulevaisuuden tekijä on itseohjautuva.

Kansanperinteen asema on vahva ja se integroituu nykyaikaan. Vanha lastenloru; pappi, lukkari, talonpoika, kuppari on kulkenut perimätietona sukupolvelta seuraavalle ja useimmat siinä esiintyneet ammatit ovat täysin vieraita nykyihmiselle (Hujala ja Turja 2020, 72). Loru saattaa hauskuuttaa pientä lasta rytmin ja leikin suhteen, mutta isompi lapsi kyseenalaistaa kysymyskaudellaan papin jälkeiset; lukkari, talonpoika ja kuppari - ammatit. Kansanperinne on edelleen tärkeä osa varhaisiän musiikkikasvatusta ja taitava pedagogi suunnittelee tunnit siten, että mukaan integroituu kansanperinnettä. Perinnetieto säilyy ja siirtyy eteenpäin edelleen sukupolvelta toiselle.

Muuttunut maailma luo haasteita laulullisen perinteen siirtymiseen. Sukupolvet eivät asu samassa pihapiirissä tai edes samassa kunnassa. Kansanlaulut tai virret eivät kuulu nykyaikaisten ihmisten arkeen samalla tavalla kuin ne kuuluivat 1900-luvun alussa. 2020-luvun pienokaisia ympäröi hyvin erilainen äänimaailma kuin yli sata vuotta sitten. Media tuli lasten elämään noin sata vuotta sitten, mutta oli todella alkeellista verrattuna nykyajan mediakulttuuriin.

Mediakulttuuri alkaa pienen lapsen elämässä jo synnytyslaitoksella. On syntynyt uusi nimitys lapsille, joille wifi ja erilaiset mobiililaitteet ovat luonnollinen osa elämää; diginatiivi. Vaikka nykylasten mediakulttuuri näyttäytyykin aivan erilaisena kuin vanhempiensa, he eivät pysty luonnostaan liikkumaan erilaisilla alustoilla. Mediakasvatus ohjaa lasta oikeanlaiseen digimaailmaan. (Irisvik ja Utriainen 2017, 9.) Diginatiivien mediataidot keskittyvät lähinnä somepalveluihin; viestittelyyn kavereiden kanssa ja vapaa-aikaiseen viihdekäyttöön (Pönkä 2017, 242).

Mediakulttuuri saattaa hämmentää myös vanhempia. He peilaavat omaa lapsuuttaan ja lapsuudenleikkejään nykyajan leikkikulttuuriin. Kymmenen tikkua laudalla ei välttämättä kiinnosta nykylasta, vaan älylaitteet tunkeutuvat leikkeihin mukaan. (Irisvik ja Utriainen 2017, 133.) Kaduilla jahdataan Pokémoneja ja geokätköilyn salaiset koordinaatit löytyvät matkapuhelimesta. Oman kokemukseni kautta, tämä on loistavaa vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välillä. Älylaite aktivoi liikkumaan, syntyy vuorovaikutusta ja yhdessä tekemistä. Teknologian avulla syntyy yhteisiä, onnistumisen kokemuksia. Kouluaineita pyritään pelillistämään ja jopa instrumenttien soittamiseen löytyy erilaisia sovelluksia. Näkemykseni on, että myös musiikin varhaiskasvatukseen on löydettävä keinoja, joilla käytetään hyväksi median tuomia mahdollisuuksia.

6 Suklaasuukkoja puutarhassa; poikkitaiteellisuuden asema digiloikassa

Halusin ottaa poikkitaiteellisuuden työhöni, koska koen taideintegraation olevan erittäin tärkeä osa musiikkileikkikoulutoimintaa. Digimaailmassa toimiminen ei poissulje hienomotoristen taitojen tärkeyttä ja kehittämistarvetta. Koen entistä tärkeämpänä tehdä lasten ehdoilla taidetta, joka ruokkii mielikuvitusta ja luo moniulotteisempaa taideintegraatiota. **Taideintegraation** asema ei horju digitaalisuuden myötä, päinvastoin, sille syntyy entistä tärkeämpi asema. Taideintegraation voi näppärästi tehdä osaksi digimateriaalista koostuvaa Google Drive alustaa. Taide syntyy tunnilla kierrätysmateriaalista ja laminoiduista, uudelleen käytettävistä aihioista. Kuvio 9 havainnollistaa luonnosta löytyvien havunneulasten käyttöä taideintegraatiossa. Käytön jälkeen männynneulaset päätyvät seuraavaan sijoitukseen; kompostiin tai takaisin luontoon. Valmiit työt siirtyvät valokuvien kautta Google Driveen ja ne voi sieltä linkittää kotona ihasteltaviksi.

Kuvio 9. Laminoidut siilit toimivat vuodesta toiseen taideintegraation aihioina

”Lapsuus on lyhyitä ja nopeita elämyksiä, voimakkaita vaikutelmia, se ei ole kokonainen, eikä yhtenäinen, mutta ei siinä myöskään ole mitään puolihämystä eikä himmeää. Mutta heilemilläänkin se on salaperäinen ja selittämätön.” (Juhani Aho)

Olen kokenut, että taitavasti kerrotut **sadut** ja tunnin ympärille koottu tarina ovat todella tärkeä osa muskarin taideintegraatiota. Sadut johdattavat teemaan mutta myös edistävät oppimista. Ne auttavat lasta tunteiden sanoittamisessa, myös hämmennystä aiheuttavien. (Aerila ja Kauppinen 2019, 24.) Sadut herättävät lapsen mielikuvituksen ja ne sitovat laulut kiehtovaan tuntikokonaisuuteen. Satuja elävöitetään käsinukkejen, pehmoeläinten, kuvien, kivien, luonnonmateriaalien yms. avulla. Olen välillä kokenut huonoa omatuntoa kertomalla lapsille asioita, jotka eivät ole totta. Olen ratkaissut tämän ongelman monivuotisella urallani esittelemällä ensimmäisellä tunnilla itseni ja kertonut, että asun musiikkimaassa. Musiikkimaassa kaikki on mahdollista. Musiikkimaassa voi vuoren takaa pilkistää vihreä aurinko, hiiri ja kissa voivat olla ystäviä tai puutarhassa voi kasvaa suklaasuukkopensas. Isommat lapset osaavat jo eläytyä ja huvittuvat tarinoistani samalla, kun 3-vuotias katsoo silmät suurina. Tapahtuipa kerran muskarissa hauska vuoropuhelukin:

Muskarilainen: Asuuko miehesikin musiikkimaassa.

Minä: Kyllä

Muskarilainen: Mitä miehesi tekee työkseen

Minä: Hän on insinööri.

Muskarilainen: Me ei uskota, että sulla on miestä.

Minä: Miksette?

Muskarilainen: Insinööri ei voi asua musiikkimaassa

Sadutus on Suomessa kehitelty menetelmä, jossa aikuinen, saduttaja, kuuntelee, mitä sadutettava tai sadutettavat, kertovat. *"Kerro minulle satu, sellainen kuin itse halua"*. Satu tai tarina etenee sadutuksessa täysin sadutettavan ehdoilla. Saduttajan rooli on kirjata satu sanatakkasti ylös, johdattelematta tai kyselemättä. Sadun aihe on sadutettavan mielikuvituksen tuote, joka on kulttuurin ilmentymä, mutta myös sisäisen puheen ja tiedon esiin tuomista. *"Lopuksi luen tarinasi ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli halua"*. Saduttaminen tuo lapsen äänen esille. Pedagogi, vanhempi tai aikuinen, kuuntelee lasta lapsen omista lähtökohdista ja lapsi saa sanoa asiat niin kuin hän haluaa. Sanamuotoja ei korjailta ja kaikki on lähtökohtaisesti oikein ja hyväksyttävää. Aikuinen kohtaa lapsen perspektiivistä, josta hän pääsee tarkistelemaan lapsen toimintakulttuuria. Lapsi tuntee, että häntä kuunnellaan ja hän saa kokemuksen osallisuuden kulttuurista. (Karlsson 2014, 19–24)

Sadutus ei ole sidottu aikaan tai paikkaan (Karlsson 2014, 23). Sadutusta voi harrastaa lapsiryhmän kanssa myös musiikkileikkikoulussa. Eräällä musiikkileikkikoulutunnilla

keskustelimme eläimistä ja mietimme eri eläimille lauluja. Lapset tulivat surullisiksi, kun huomasimme, ettei käärmeestä ollut tehty montaakaan laulua. Kokeilin sadutusta tuttuun melodiaan ja syntyi neljä säkeistöinen laulu käärmeestä, jonka sävelenä oli tuttu Ukko Nooa. Huomasin, että omien satujen laulaminen motivoi lapsia erityisen paljon. Tästä laulusta syntyi suuri menestys ja se esitettiin aikoinaan myös kevätjuhlissa.

Sadutuksesta voi parhaimmillaan seurata jatkumo; tarinasävellys. Silloin pieni tarina saa sävelet ympärilleen. Sävellytys voi olla rytmisen tai melodinen. Sadutuksessa ei ole sääntöjä eikä raameja. Sävellytystä voi isompien lasten kanssa tehdä jonkin melodiasoitimen avulla. Lapset saavat vapaasti päättää melodiakulun. Tarinasäveltäminen perustuu omaan kekseliäisyyteen musiikin keinoin. Se on tapa vuorovaikuttaa ja jakaa omia tunteitaan, kokemuksia ja ajatuksia. (Hakomäki 2007, 15.) Opettaja voi auttaa soittamalla lasten keksimiä sävelkulkuja ja lapset voivat kuuntelemalla variaatioita päättää, mitkä ovat heidän mielestään hyviä. Aivan kuin saduttamisessa, aikuisen pitää pystyä hillitsemään itseään ja antaa lasten päättää täysin sävellyksen sisällöstä. Lasten sävellyksiin piirtyy omaleimainen sisältö. Opettaja kirjoittaa nuotinnoksen ja sävellys on valmis.

Nukketeatteri on syntynyt Ranskassa keskiajalla. Nukketeatteri ei ollut alun perin lasten hupia vaan sitä esitettiin aikuisille. (Helenius ja Lummelehti, 2013, 132.) Muskarissa käytetään paljon erilaista rekvisiittaa elävöittämään tunteja. Käsinuket ja pehmolelut edustavat lapsien mielikuvituksessa ihan oikeita, eläviä hahmoja (Suvilehto 2016, 156). Käsinukke elävöittää tuntia ja tuo tunnille lumoa ujoimmankin lapsen. Käsinukella voidaan virittäytyä päivän teemaan ja nukke voi toimia laulujen opettajana tai lapset voivat opettaa nukkea laulamaan. Varhaisiän musiikinopettajan täytyy hallita nukkea arvostava käyttö. Käsinukkea pitää kohdella aivan kuin se tosiaan olisi oikea hahmo. Sitä ei voi heittää käytön jälkeen pianon taa, eikä nukke kädessä voi taputtaa toista kättä. Nukelle täytyy olla mietittynä myös paikka (siltoin kun se ei ole huomion keskipisteenä), josta se vaikka tarkkailee lapsiryhmän leikkejä. Nukke edustaa lapselle paitsi elävää olentoa, se herättää empatiataitoja ja turvallisuutta. Vahva tarina nukken ympärillä saa nukken tarinan elämään vielä kotona. (Lindberg-Piiroinen ja Ruokonen 2017. 366.)

Muskarissa käytetään myös nukketeatterin pienimpiä hahmoja eli **sorminukkeja** (Kuvio 10). Sormi on jo itsestään hauska ja monikäyttöinen kehonosa. Sormeen voi piirtää silmät ja suun ja sille voi pukea vaatteita tai vaikkapa vaan pipon. Sorminukkeja on erilaisia;

on yksittäisiin sormiin pujotettavia hahmoja, mutta on myös nukkeja, jotka peittävät käsinukkemaisesti koko käden. (Suvilehto 2016. 157.)

Kuvio 10. Emma Ampujan virkkaamat kana ja kettu sorminuket. (Kuva Nina Ampuja)

Varjoteatterissa leikitään ja näytellään nimensä mukaisesti varjoilla. Varjot syntyvät, kun estetään valon kulku esineen, kehon tai lasten tekemien paperisten varjonukkejen avulla. Näytökseen kuuluu keskeisesti tarina. Tarinaa voi elävöittää puheella, liikkeellä ja musiikilla. (Suvilehto 2016, 159.) Varjoteatteri toimii kokemukseni mukaan todella hyvin rentoutustilanteessa. Kuuntelu on keskittyneyttä ja silmät keskittyvät ihailemaan varjoteatterin lumoavaa taikaa. Helppoimmalla varjoteatterin saa pystyyn avaamalla iloisen värisen sateenvarjon.

Kuvataiteet integroituvat helposti osaksi musiikinvarhaiskasvatusta. Integroinnin tarkoitus on luoda mielekkäitä osia, joista muodostuu luonnollisia kokonaisuuksia. Taideintegraatio on helppo toteuttaa tunnin teeman ja kokonaisuuden puitteissa. Kuvataiteellinen osio syventää ja monipuolistaa tuntia. (Rusanen 2014, 68.) Kuvataiteet voidaan ajatella monipuoliseksi kaksi- ja kolmiulotteiseksi toiminnaksi taiteen parissa. Muskarissa kuvataiteilla voi piirtäen, maalaten, muovailten, rakennellen, valokuvien, pehmoeläinsommitteilla, ilmaan piirtämällä tai selkään ja rytmittämällä. Kuvataiteet integroituvat musiikin maailmaan helposti ja poikkitaiteellinen prosessi on jälleen syntynyt ja loppunut. Luonnosta löytyy paljon ilmaisia materiaaleja työstettäväksi muskarissa. Kolmiulotteisia figuureja voidaan luoda työstämällä savea. Saven muotoilu on helppoa ja samalla kehittyvät lapsen hieno- ja karkeamotoriset kädentaidot. Lapsi saa aistielämyksiä ja parhaillaan savitaide siirtyy osaksi leikkejä (Rusanen 2014, 116). Luonnosta voi tuoda tunneille kappoja, kiviä, syksyn lehtiä, tammenterhoja jne. Minulla on usein tapana ottaa valokuva

jostain lasten mielikuvituksen tuottamasta konkreettisesta tuotoksesta. Niitä voi kätevästi liittää osaksi kuukausikirjeitä ja vanhemmat pääsevät osalliseksi lapsen monipuolista taidekasvatusta. Lasten tuotosten valokuvaamisessa pitää muistaa olla vastuullinen aikuinen ja varmistaa, että töistä on lupa ottaa kuvia.

Musiikkileikkikoulussa on perinteisesti tehty valmiita kuvia, jotka opettajan johdolla väritetään ja niissä voi olla pieniä rytmitehtäviä; Z (tauko), taa, ti-ti tai solmisaatioiden väristyhtehtäviä. Kokemukseni mukaan lapset kehittyvät hyvin eritahtisesti ja valmiiden tehtävien ja mallipiirtämisen sijasta lapset saavat parempia onnistumisen kokemuksia itse tuottamalla. Haluan myös kyseenalaistaa, miksi alle kouluikäisen lapsen tarvitsee osata piirtää taa-nuotti. Olisiko hedelmällisempää tuottaa onnistumisen kokemuksia ja taide-elämyksiä muilla keinoin. Voiko sormenpään kastaa lempiväriin maalipurkkiin ja tehdä paperille pinkkejä (minun lempiväriini) taa-nuotin nuppeja.

Voiko aurinko olla vihreä 2020-luvulla? Kuvataidekasvatus tähtää luovuuden kehittämiseen. Luovuuden avulla yksilö kehittää uutta. Uuden luominen voi aiheuttaa epävarmuutta, kun liikutaan epävarmalla ja moniselitteisellä alustalla. Luovuuden kehittäminen ja itsensä ilmaiseminen taiteen keinoin edistää lapsen psyykettä. Luovuus voidaan kokea myös yhteisöllisesti, jolloin ryhmässä luodaan jotain uutta; yhdessä. Tammikuussa rakentelimme ryhmieni kanssa lumiukkoja kivistä (Kuvio 11). Rakensimme omat ukkomme ja yhteistyönä syntyi suuren suuri lumiukko. Yhdessä rakentamiseen tarvitaan rohkeutta; tuoda omat kivet yhteiseen teokseen, joustavuutta; jos ukosta muotoutuukin lumimöhkäle, sekä epävarmuuden sietämisen kykyä yksilö sekä ryhmän tasolla. (Rusanen 2014, 30–31.)

Kuvio 11. Kivilumiukot (Kuva Nina Ampuja)

Laulupiirtäminen yhdistää laulun ja kuvataiteen. Laulupiirtämislaulut voivat olla teemaan sävellettyjä ja tarkoin suunniteltuja, improvisoituja tai entuudestaan tuttuja lastenlauluja. Laulupiirtämisen ideana on löytää silta piirroksen ja laulun välille. Piirrosten pitää olla yksinkertaisia ja pelkistettyjä, jotta kaikille lapsille tulisi mahdollisuus onnistumisen elämykseen. Laulupiirtämisen voi aloittaa ilmaan piirrettyllä kuvalla; sormella tai siveltimellä. Sanat ovat tärkeä osa laulupiirtämistä. Sanat mahdollistavat piirretyn laulun ja laulu tulee ikään kuin näkyväksi. Sanojen lisäksi piirroksessa voi näkyä musiikillisia elementtejä kuten harmonia, muoto, dynamiikka tai rytmi. (Lappalainen 2017, 12–15.)

Laulupiirtäminen sopii kaikenikäisille lapsille, vauvasta koululaisiin. Alle 1-vuotias lapsi kokee parhaimmillaan laulupiirtämisen moniaistisena tapahtumana. Vauvan raajoja voi pyöritellä laulun sanojen mukaisesti ilmassa, jolloin vauva laulupiirtää ohjattuna. Vauvan voi ottaa syliin, ja hänen kanssaan voi yhdessä maalata kuvan. Silmän ja käden yhteistyö alkaa kehittyä ja laulusta tulee konkreettinen kuva. Kuva luo muistijäljen laulusta. Värikylpyjä ja marjaseilla maalaamista voi yhdistää myös vauvan kanssa laulupiirtämiseen. (Lappalainen 2017, 46.)

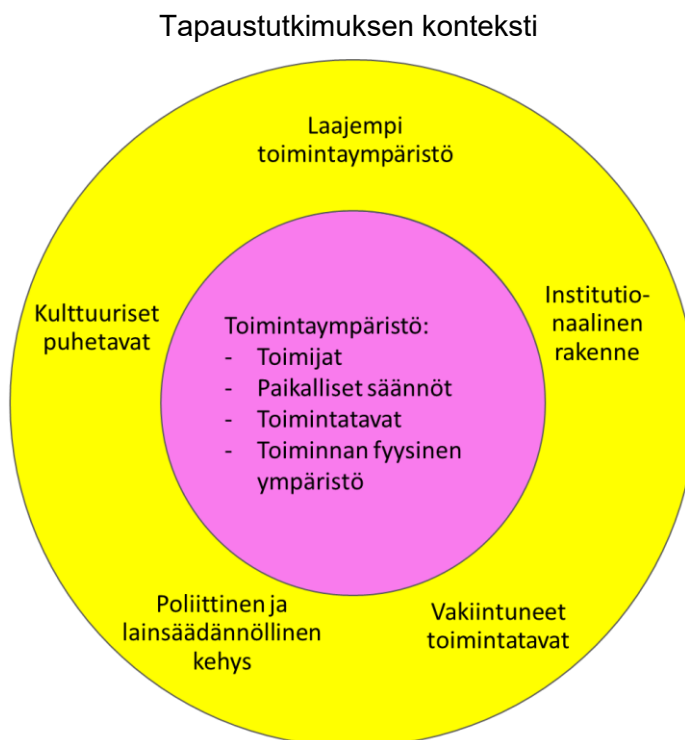
Taitojen kehittyessä lapsi voi toimia laulupiirtäjänä itsenäisesti 1–3-vuotiaana. Huomioitavaa on myös, että kuvien aiheiden tulee olla helppoja ja lapsille ymmärrettäviä; aurinko, mato, sade, lumiukko. (Lappalainen 2017, 46–47.) Taideintegraatiotuokiot pidetään muskarissani hyvin lyhyinä ja ne yhdistetään aina kuunteluelämykseen. Muskarissa laulupiirtämistä ohjailee vanhempi ja syntyvä kuva voi olla aikuisen ja lapsen yhteistyön tulos.

Laulupiirtäminen on luovimmillaan 4–5-vuotiaana, jolloin lapsen rikas mielikuvitus pääsee valloilleen hienomotoristen taitojen edelleen kehittyessä. Lapsen kielelliset valmiudet luovat laulupiirtämiselle uudenlaiset lähtökohdat. Lapsi osaa vuorovaikuttaa ja sosiaaliset taidot kehittyvät myös laulupiirtämisen rinnalla. Jokainen lapsi on yksilö ja turvallinen ryhmätilanne kannattelee lapsen valmiuksia toimia itsenäisesti. Lapsi oppii myös matkimalla. (Lappalainen 2017, 47–48.) Käytän muskarissa sekä valmiita kuvia (minun piirtämiäni) että lasten itsensä tekemiä, laulupiirtämisen metodiikkaa myötäillen. Turvallisessa ryhmätilanteessa lapsen itsetunto kasvaa ja hän toimii sosiaalisena vuorovaikuttajana.

7 Digimateriaalin synty ja kehittäminen lähiopetuksen rinnalle

Kerron aluksi hieman taustaa miksi päädyin opinnäytetyössäni valitsemaan tapaustutkimuksen. **Tapaustutkimus** on yksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lajeista. Oma tutkimukseni perustuu todellisen elämän kuvaamiseen, jota on pidetty kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana. Todelliseen elämään kuuluu kokonaisvaltaisuus kaikkinen yksityiskohtineen. Arvot ohjaavat ymmärrystä tutkimiemme ilmiöiden ja loppupäätelmien suhteen. Objektiiivisuus tutkittavaan ilmiöön kietoutuu vahvasti jo olemassa olevaan tietoon. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2002, 152.)

Suosin omassa tutkimuksessani kvalitatiiviseen aineistoon pohjautuvaa empiiristä aineistoa; havainnointipäiväkirjaa, videoita ja kuvia. Aineisto on kerätty omasta, tutusta muskaritilasta, jossa ryhmä toimii. (Kallinen ja Kinnunen 2021.) Tapaustutkimus on laadullisen tutkimuksen suosituimpia lähestymistapoja. Kohde valitaan tarkasti ja rajataan tarvittaessa. Tutkijan apuna ovat jo olemassa oleva kirjallisuus, johon hän tarvittaessa viittaa. Tapaustutkimuksessani pyrin kokonaisvaltaisen ja mahdollisimman monipuolisen kuvan saamiseen. Kiinteän kontekstin muodostaa aika ja paikka, johon tutkittava tapaus sijoittuu. Mielenkiintoisena ajatuksena esittävät, Kallinen ja Kinnunen tapaustutkimuksen verkkokäsikirjassa, että tapaustutkimuksen kontekstia voi ajatella kahdella eri toimintaympäristötasolla. Kuvio 12 havainnollistaa tapaustutkimuksen konteksti kaavion kaksitasoisuuden. Painopiste tutkimuksessa keskittyy sisempään ympäristöön, mutta ulompi ympyrä määrittelee toimintaympäristön raamit. Sisempään ympyrään kuuluu tutkimuksen todellinen toimintaympäristö, muskariluokka, koti, digimateriaali, lapset, opettaja, toimintatavat ja säännöt. Uloimpaan toimintaympäristöön taas vakiintuneet toimintatavat ja kulttuurisidonnaisuus; taiteenperusopetuksen määrittelemä opetussuunnitelma, varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteellisuus, lähiopetus, perinteiset työtavat (laulaminen, soittaminen, kuuntelu ja liikunta), kansanperinne ja uudet lastenlaulut. (Kallinen ja Kinnunen 2021.)

Kuvio 12. Tapaustutkimuksen konteksti -kaavio havainnollistaa kaksitasoisuuden (Kallinen ja Kinnunen 2021.)

Palataanpa takaisin opinnäytetyöni lähtökohtiin. Opinnäytetyöni sai kimmokkeen koetuani hyvin kirjavia käytäntöjä eri musiikkioppilaitoksissa. Tuntien pituudet vaihtelivat puolesta tunnista puoleentoista. Pidemmillä tunteilla lapsilla oli kotoa tuodut eväät kannattelemassa jaksamista. Koin tuskaisia hetkiä muskarin odotusaulassa, kun äiti kysyi 4-vuotiaalta lapselta, mitä lauluja tänään muskarissa laulettiin. Lapsen mielessä olivat vain herkulliset maksamakkaravoileivät, jotka hän oli eväinään syönyt; muskarilauluista tai teemasta ei ollut jäänyt minkäänlaista muistijälkeä. Kokemuksesta vahvistuneena päätin alkaa kehittämään niin vahvoja teemoja ja säveltämään lauluja, että ne väkisinkin jäivät mieleen; makkaraleipien syrjäyttämiseksi. Ongelmaksi muotoutui hektinen ryhmien vaihtoväli, jolloin vuorovaikutus aikuisten kanssa jäi olemattomaksi. Halusin tehdä muskarista läpinäkyvämpää ja saada laulut elämään teemoineen myös kotona. Niinpä aloin kehittämään digitaalista materiaalia oppituntien rinnalle. Opinnäytetyössäni halusin tutkia digimateriaalin vaikutuksia laulujen omaksumiseen ja kehittää digimateriaalia tuodakseni muskaria 2020 - luvulle.

Ensimmäinen ajatus oli tehdä **empiirinen eli kokemusperäinen tutkimus** ja luoda koe-kontrolliasetelma. Koe-kontrolliasetelmassa olisi ollut ryhmiä, jotka olisivat saaneet digipaketin käyttöönsä ja ryhmiä, joilla sitä ei olisi ollut saatavilla. Tämä aiheutti heti

ongelman: miten puolueettomasti päättää digipaketin saajat. Tässä vaiheessa vielä ajattelin, että asetelma ja tutkimus tullaan toteuttamaan ja digipaketin saajat arvotaan perinteisesti hatusta lappua nostamalla. Olin jo kehittämässä nettikyselykaavakkeita ja pohdin keinoa aktivoida ja motivoida vanhempia rastimaan ruutuun kyllä ja ei vastauksia. Pohdintoja aiheuttivat seuraavat kysymykset: antaisivatko nettilomakkeet tarpeelliset tiedot, jos vastaukset olisivat vain kyllä ja ei muodossa, ja olisiko vastausprosentti tarpeeksi suuri johtopäätösten analysoimiseen, lopputuleman autenttisuuteen ja luotettavuuteen. Vaikka olinkin jo pitkällä ajatuksissani tekemässä tätä tutkimusta; tuli eteeni vielä isompia, eettisiä kysymyksiä. Onko **opettajan etiikan** mukaista tarjota toisille enemmän kuin toisille? Onko tutkimusasetelmani oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen? Vastaus kysymyksiin oli kielteinen ja tästä syystä hylkäsin koe-kontrolliasetelman; eettisyyteen vedoten. (OAJ 2020.)

Olin hetken kahden vaiheilla tutustuessani ihmistieteellisiin tutkimusmenetelmiin.; kvalitatiivinen, laadullinen vai kvantitatiivinen, määrällinen - tutkimus. Vertailin kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen näkökulmia oman työni perspektiivistä nojaten tutkimuskirjallisuuteen. Peter Halfpenny on esittänyt 1970-luvun lopulla adjektiiviluotelon (Taulukko 2), jossa kuvataan tutkimusten välisiä eroja. Halfpennyn taulukosta voi erottaa kvantitatiivisen tutkimuksen tiukemman ja analyyttisemmän lähestymistavan, kun taas kvalitatiivinen tutkimus on joustavampi ja suhteellisuusajatteluun sidonnainen.

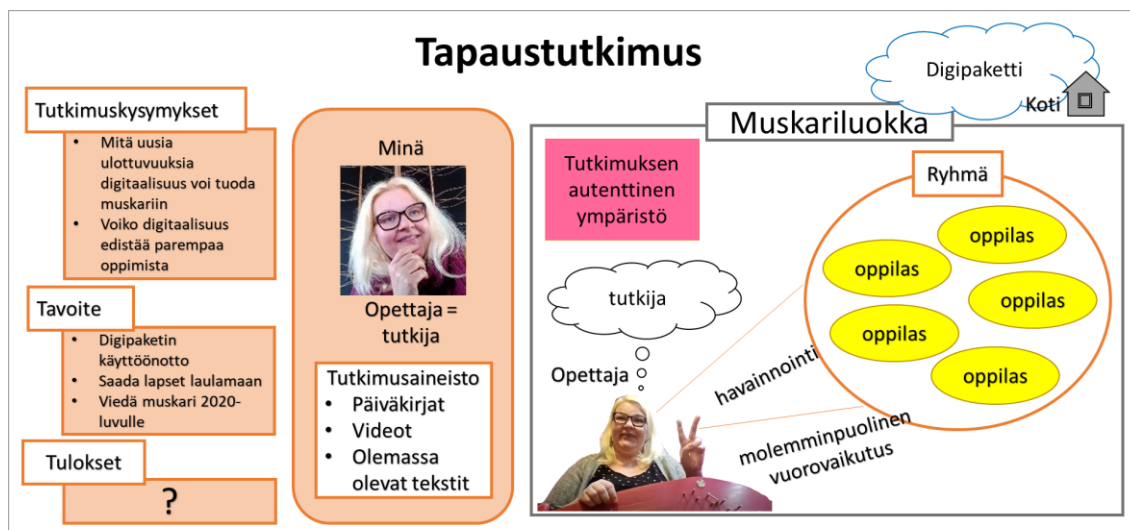
Taulukko 2. Ote Peter Halfpennyn tutkimusmenetelmien eroista (Halfpenny 1979, 799.)

Kvantitatiivinen	Kvalitatiivinen
Kova	Pehmeä
Jäykkä	Joustava
Objektiivinen	Subjekttiivinen
Deduktiivinen	Induktiivinen
Yleispätevä	Relativistinen
Huono	Hyvä
Hyvä	Huono

Olin edelleen kallellaan haastattelujen suuntaan ja määrällinen tutkimus kompastui omaan mahdottomuuteensa; haastatteluja olisi pitänyt saada suuri määrä, jotta otos olisi

ollut tarpeeksi kattava tutkimustulosten aikaansaamiseksi. Pandemian takia ryhmien lapsimäärät olivat poikkeuksellisen pieniä; normaalioloissa 8–10 lasta, pandemiatilanteessa 3–5 lasta. Mietin, millainen on tutkijan ja tutkittavan suhde työssäni; etäinen vai läheinen. Totesin, että olen osa prosessia, jolloin luonnostaan suhde muodostuu läheiseksi. Seuraavaksi pohdin tutkimusstrategian luonnetta, joka kaikessa kehittämissvaiheissaan oli vielä täysin strukturoimaton. En ollut myöskään varma saisinko vastausta tuotettua kvantitatiivisen tutkimuksen keskeisimpiin kysymyksiin: mikä, missä, paljonko ja kuinka usein (Kananen 2013, 65). En halunnut myöskään numeraalista lähestymistapaa taiteelliseen lopputyöhöni ja siksi hylkäsin kvantitatiivisen tutkimustavan.

Kvalitatiivinen- eli laadullinen tutkimus valikoitui syvällisen pohdinnan tuloksena. Pidin laadullisen tutkimuksen tutkimuskysymysten pohdiskelevasta luonteesta; miksi, miten ja millainen? (Kananen 2013, 65). Vahvimiksi tutkimuskysymyksiksi nousivat: mitä uusia ulottuvuuksia digitaalisuus voi tuoda muskariin ja voiko digitaalisuus edistää parempaa oppimista. Huomasin löytäneeni tien opinnäytetyöni ytimeen, tutkimukseen, joka soveltuu myös kulttuurisen työn tutkimiseen. Seuraava askel oli päättää tapaus- vai toimintatutkimus? Pohdiskelin kysymysten asettelua ja ratkaisumalleja. Tarkastelin opinnäytetyöhöni liittyviä tutkimuskysymyksiä. Kysymyksiä oli alkuvaiheessa aika monta, ja oikeastaan kaikki kysymykset integroituvat isompiin ja vahvimpiin tutkimuskysymyksiini. Pyörittelin tutkimusaineistoani jo olemassa olevan tietopohjan huomioon ottaen. Luin aineistoa sekä painetuista kirjoista, että internetistä. Paneuduin virtuaalimuskarin taigaan; verkkoympäristössä toteutettuun varhaisiän musiikinkasvatukseen (Alsti-Lehtonen 2017). Minulla oli vahva tarve kehittää uutta toimintatapaa toimia perinteisen lähiopetus-konseptin rinnalla. Päädyin tapaustutkimukseen (Kuvio 133) siis monien mutkien ja pohdintojen kautta.

Kuvio 13. Minun tapaustutkimukseni

Tutkimusasetelman luominen oli aluksi vaikeaa, koska lasten ryhmäkohtainen toiminta oli kirjavaa. Rajasin heti tutkimukseni alussa ulkopuolelle alle 5-v lapset. Tiedonkeruumenetelmänä käytin **suora havainnointia** tunneilla, joista tein päiväkirjamerkintöjä muistini tueksi. Havainnointi tapahtui luonnollisessa ympäristössä, eli tutussa muskariluokassa, tutussa oppimisympäristössä. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2002, 200–201.) Oppimisympäristö ei ole vaan fyysinen opetukseen käytettävä tila vaan se sisältää fyysisen ja psyykkisen ohella myös sosiaalisen ja pedagogisen näkökulman. Oppimisympäristö käsittää muskarissa soittimet ja muut materiaalit, joita tunneilla käytetään. Oppimisympäristö voi tarvittaessa olla mikä tahansa tila, jolloin oppimisympäristö avautuu laajemmalla. Digiloikassa pilvipalvelu muuttuu oppimisympäristöksi muskariluokan ja edellä mainitsemieni välineiden ohella. (Luostarinen ja Peltomaa 2016, 119 ja 238.)

Olin opettajana lapsille entuudestaan tuttu, joten tutkimustilanne ei häiriintynyt vieraan tutkijan toimesta. Havainnoinnin lajina toimi **osallistuva havainnointi**, joka mukautui ryhmän luonnolliseen toimintaan. Opettaja, tutkija osallistui ryhmän toimintaan aktiivisesti ja syntyi molemminpuolista vuorovaikutusta. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2002, 200–201.)

Pohdin myös havainnointiin liittyviä haittoja tutkimukseni edetessä. Tutkijan ominaisuus näkökulmasta oli hyvä, että luokkaan ei saapunut vierasta tutkijaa havainnoimaan tapahtumia, mutta aloin miettimään vaikuttavatko emotionaaliset tunnetilat ja tuttujen lasten tunteet omaan arviointikykyyni tutkijana. Yritin pysyä objektiivisena ja koin sen välillä todella haastavana, koska musiikki herättää niin vahvoja tunteita. Tunnit ovat ennalta

tarkasti suunniteltuja, ja mietin, muistanko objektiivisesti havainnoinnista syntyneet muistikuvat vai muuttuvatko ne suuntaan, jota tavoittelin, jos aina ei mennyt niin kuin olin suunnitellut. Havainnot piti kirjata välittömästi tunnin jälkeen ylös, ettei virhemarginaalia päässyt syntymään ja muisti vääristymään (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2002, 200–201).

Havainnoinnin lisäksi käytin apuna videoita, joita olin aluksi kuvannut ihan eri tarkoitusta varten. Pyysin vanhemmilta kauden aluksi lupia videoita lasten oppimia lauluja, koska tiesin jo siinä vaiheessa, ettei isompia juhlia pystyttäisi järjestämään. Videointi on tapahtunut autenttisessa tilanteessa ja joskus ottoja on jouduttu ottamaan useampia, koska lapset ovat lapsia. Sormi saattaa joskus eksyä nenään tai joku käärii paidan leukaan asti, koska kokee tilanteessa olevansa jännittynyt. Tilanteita ei voi ennustaa ja parhaimman lopputuloksen saa, jos lapset eivät huomaa lainkaan olevansa kuvattavina tai kamera niin ikään unohtuu. Opettajan tehtävä on arvioida, millaisia videoita voidaan laittaa perheille yhteiseen jakoon.

Huomasin pian, miten loistavan mahdollisuuden videointi antaa tarkastella omaa tekemistä ja opettamista. Kriittinen reflektointi omaan tekemiseen oli opettajaminälleni mulistava kokemus. Huomasin jotain manereita puheessani, ja pystyin muuttamaan toimintaani ne havaittuani. Videoidessani omaa laulamistani havainnoin asioita, joita korjasin. Ilman videointia asiat olisivat vaan jääneet huomioimatta. Sain valtavasti informaatiota opetuksestani tarkasteltuani itseäni videoiden välityksellä. Kehitin opetustani vieläkin lapsilähtöisempään suuntaan ja mietin myös omia ergonomisia työskentelyasentojani.

Poikkeuksellisten ryhmäkokojen lisäksi oppilasmateriaali oli myös normaalista poikkeavaa. Oppilaat, jotka hakeutuivat muskariin, olivat aktiivisia tunneilla ja myös poikkeuksellisen laulavaisia. Vanhemmat olivat myös erittäin aktiivisia ja vuosi oli erittäin mielenkiintoinen, joskin myös haasteellinen.

Oppimateriaalin alkumetreillä Vahvat teemat (sadut ja musiikillinen tavoite), laulujen oppiminen/muistaminen ja makkaravoileipien syrjäyttäminen toimivat innoitukseni lähimpinä, kun aloin pohtimaan uutta oppimateriaalia. Musiikin varhaiskasvatuksen kentällä on olemassa paljon hyvää, jo olemassa olevaa materiaalia. Innoittajina omaan materiaaliini ovat olleet parivaljakko Soili Perkiö ja Hannele Huovi. Heidän yhteistyönsä tuloksena saamme nauttia todella laadukkaista, monipuolisista ja sanat ja sävelet yhdistävästä lastenlaulukulttuurista.

Näitä, ja muitakin olemassa olevia lauluja voi käyttää tunneilla, mutta digimateriaalin suhteen asia ei olekaan niin yksinkertainen. Aiemmin mainitsemani tekijänoikeudet rajoittavat jo olemassa olevan materiaalin käyttöä kehittämässäni digitaalisessa oppimisympäristössä. Oppilaitoksilla on hallussaan pienmedialupia, joiden lupa kattaa kaiken perinteisen opetuksen. Omakuvaamani ja musisoimani tallenteen (jossa käytän toisen tekijän materiaalia) käyttäminen ja säilyttäminen onkin sitten hiukan eri asia. Kahlasin läpi tekijänoikeussivustoja ja olin asian tiimoilta yhteydessä Teostoon. Tässä yhteydessä haluan mainita, että on todella upeaa, että meillä on Teosto, joka valvoo kentällä tapahtuvaa toimintaa, että taiteilijat saavat tehdystä työstään heille kuuluvan korvauksen. Koin todella hankalaksi digimateriaalini kannalta tekijänoikeuskysymykset ja tästä syystä aloin kehittämään materiaalia, joka vapauttaa minut tekijänoikeuskysymyksistä.

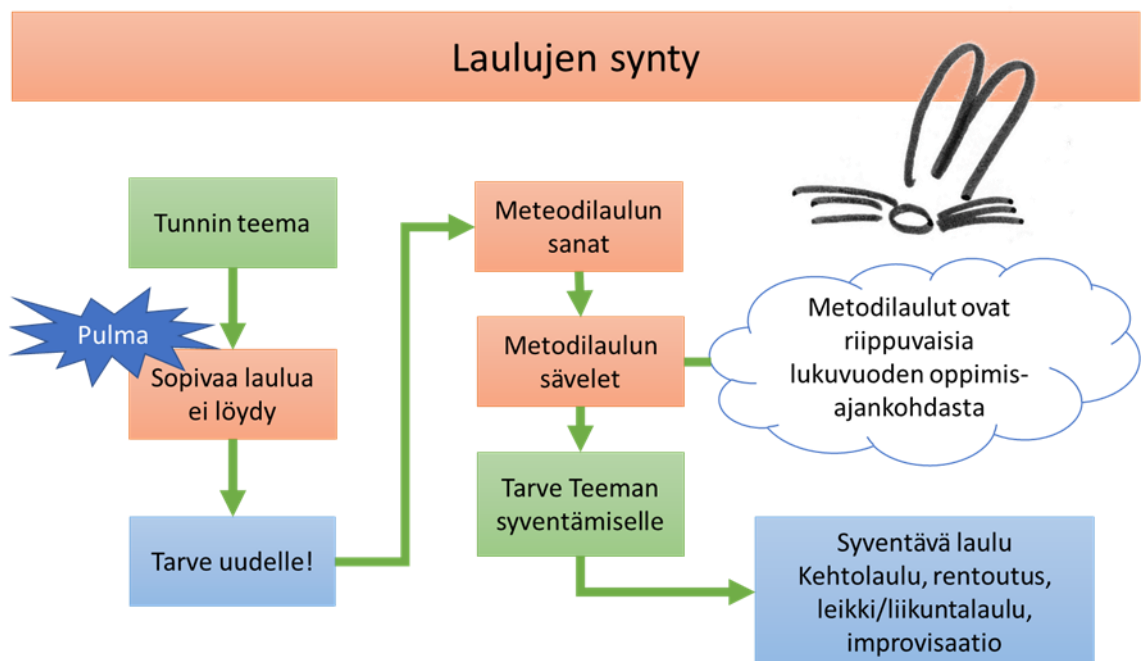
Kaiken keskiössä olivat lapset ja heidän innostamisensa uuden oppimiseen. Kuten jo aiemmin totesin, huomasin todella vahvojen teemojen auttavan muistia ja tempaavan lapset oppimaan taianomaisesti, ikään kuin huomaamattaan. Aloin kirjoittamaan pieniä tarinoita teemojeni ympärille ja huomasin pian, ettei sopivia lauluja ollutkaan niin helppoa löytää. Metodilauluja on paljon, mutta pitkään muskariopena toimineena minua kyllästytti laulaa joka syksy samoja lauluja. Halusin uudistaa metodilaulujen genreä ja tuoda uusia lauluja, nykyajan lapsia innostavista teemoista. Niin syntyi uusia sadunomaisia tarinoita, joista musiikilliset teemat kumpusivat ja kuulin, että tarinat jatkuivat kotona. Pian pulmaksi muotoutui sopivien laulujen löytäminen vahvistamaan tunnin teemaa seuraavilla muskarikerroilla. Vaikka kertaaminen ja toisto ovat erittäin tärkeitä, on hyvä höystää teemaa ja kasvattaa tarinan sisäistä teemaa; niin musiikillista kuin tarinalistakin.

Päätin aloittaa kokeilun, jonka tavoite oli innostaa laulamiseen ja salaisesti tehdä tarve kerrata lauluja. Ensimmäiset laulut olivat kaikulauluja, joita oli helppo kerrata; koska sanoitin laulut niin, että lapset halusivat keksiä vastauksia, yleensä niin monta kertaa laulettiin, kun oli tunnilla oppilaita. Tein myös pitempiä lauluja, joissa oli aina B-osa, jota laulettiin ja rytmitettiin kehoon yhdessä. Lähestymistapa oli toimiva; tarinat ja laulut painuivat lasten mieleen ja toistot alkoivat seurata toisiaan luonnollisesti.

Kaikki lähti liikkeelle tarinasta ja musiikillisesta tarpeesta. Metodilaulun solmisaatio valintaa kehysti lukuvuoden oppimisajankohta. Haluan vielä painottaa, että nyt puhun leikkiryhmistä, yli viisivuotiaat lapset ja soitinryhmät; viisi–seitsemänvuotiaat. Vaikka soitinryhmien lapsille solmisaatiot ovat tulleet tutuiksi jo leikkiryhmistä, on silti hyvä lähteä

liikkeelle pienin askelin. Pienen soittajan täytyy ottaa haltuun ensin soittimen hallinta. Näppäilytekniikka ei ole aivan helppoa sormijärjestyksineen.

Oppimateriaalia, opinnäytetyötäni varten minulle iski yhtäkkiä totaalinen paniikki. Aloin pohtimaan, millaista vastaanottoa kollegojeni taholta kohtaisin, olisinko tarpeeksi hyvä ja kriittisyys omaan tekemiseen paisui niin suureksi, että jouduin hetkeksi lopettamaan luomisen. Minun oli myös vaikeaa hahmottaa sitä, miten iso otos tuotoksistani tulisi valmiiseen opinnäytetyöhöni, ja rajaisinko tuotoksiani vaan opinnäytelautakunnan tarkasteltavaksi vai tekisinkö niistä julkisia. Opinnäytetyötä kirjoittaessani aloin miettiä molempien asioiden yhdistämistä; päädyin jälkimmäiseen. Kuviossa 14 voi tarkastella laulujen syntyä.

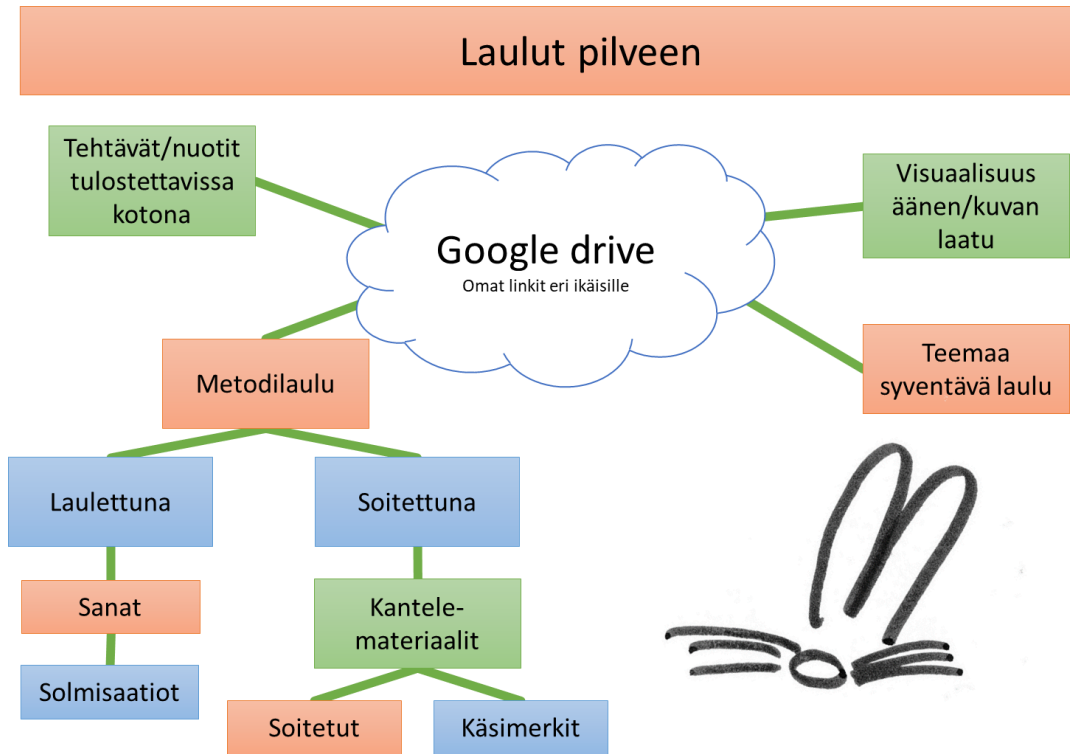
Kuvio 14. Omien laulujen synty

Metodilaulun sanoitus ja sävellys, osaksi digimateriaalia on osaltani alkanut lapsia kiinnostavista aiheista ja halusin osallistaa lapset mukaan sanojen keksimiseen. Ensin syntyi metodilaulu, joiden opetus etenee vaihe vaiheelta. Aloitin helpposta so-mi kulusta. Lennä, lennä leppäkerttu tuottaa tuttuuden tunnetta varmasti suurimmalle osalle ihmisistä. Minun metodilaulussani leppäkerttu lentää äidin kasvimaalle, jossa leppäkerttua odottaa yllätys. Lapset saavat keksiä yllätyksen, jokainen vuorollaan ja se houkuttaa laulamaan lapsia metodilaulua uudelleen ja uudelleen. Rakentelimme myös leppäkertulle kivikkoisen puutarhan. Puutarha osoittautui taikapuutarhaksi, koska syksyllä satoa

pukkasi mielikuvituksen tuotteena, jos jonkinlaista syötävää ja ei syötävää. Minun puutarhassani kasvoi nallekarkkipuu; muskaritunneilla leikittäessä, kaikki on mahdollista (Vehkalahti ja Urho, 135). Tämä puu johti huikeaan tarinaan, joka kulminoitui kanteleen harmonian ympärille. Lapset pääsivät improvisoimaan laulua, jossa tuuditettiin pieni pilkkupaitainen kerttuli uneen. Do-kieli (kanteleessa keskimäinen, voidaan kutsua myös kettukieleksi) oli ainoa kieli, jota ei saanut soittaa. Jos do kielen ääni vahingossa helähti ilmoille, putosi Ninan nallekarkkipuusta puun alla vaanivalle ketulle palkinnoksi kuminen ja värikäs nallekarkki.

Metodilaulu johti tarpeeseen säveltää isompi laulu. Halusin osallistaa lapset heti improvisaatioon ja sävelsin laulun, jossa kanteleoppilaat näppäilivät kieliä d, e, g ja a. Kanteleet oli viritetty duuriin ja kehtolaulu kulki mollissa, joten ainoa sääntö oli vältellä keskimäistä, fis kieltä. Lapset saivat kokemuksen improvisaatiosta aivan ensimmäisestä tunnista alkaen. Oppilaat innostuivat siitä kovasti ja he kysyivät, löytyykö tämä kappale YouTubesta. Asiasta innostuneena tein tallenteen, jonka päälle oppilaat pystyivät improvisoimaan kanteleellaan kotonaan. Kuulin oppilailtani, että myös sisarukset olivat halunneet kokeilla soittamista tallenteeni päälle

Materiaalintekoprosessi oli osa seuraavaa vaihetta, jonka tarkoituksena oli viedä laulut, nuotit ja soitto-ohjeet pilvipalveluun (Kuvio 15). Laulujen opetus tapahtuu muskarissa ensin kuulemalla, sitten kaikuna toistamalla pienissä pätkissä ja lopulta laulamalla ryhmänä, esimerkiksi prosessikuvien avulla. Kuvio 16 näyttää esimerkin prosessikuvista ja niiden käytöstä opetuslaulussa. Opinnäytetyöni havainnointi keskittyi laulujen ja soittamisen harjoittelun jälkeiseen tilaan eli oppimisen jälkeiseen tuntiin. Havainnoin digimateriaalin vaikutusta oppimisprosessiin.

Kuvio 15. Omat laulut pilveen.

Siili ei juo maitoa

Nina Ampuja

I I I I I I I I

1. Ä lä an - na sii-lil-le 2. mai-to - a! 3. Sil-le tu-lee sii-tä vat-sa - vai-vo - ja.
4. Kis-san-ruo-kaa sii-lil-le an - taa saa. 5. Ve-si-kup-pi vie-rel-le myös tar-vi - taan.

Kuvio 16. Esimerkki prosessikuvista ja siihen liittyvästä metodilaulusta

Ensimmäisten viikkojen aikana keskityin ryhmäytymiseen ja mukavan ja turvallisen ilmapiiirin luomiseen. Pedagogin vastuulla on luoda mahdollisimman hyvät olosuhteet, jotka edesauttavat musiikkisuhteen syntymistä ja kehittymistä. Musiikillinen kokemus voi olla tiedollinen tai tiedostamaton. Musiikki vaikuttaa ihmiseen jo ennen syntymää. Sikiö aistii vatsassa äänivärähtelyä lapsiveden kautta jo 16-viikkoisena. Vastasyntynyt lapsi tunnistaa äidin äänen (Lindberg Piironen ja Ruokonen, 2017, 145). Jokaisella lapsella on siis oma musiikkiminä astuessaan luokan ovesta sisään. Jokainen musiikkiminä on oma persoonansa niin musiikkikonseptin ulkopuolella kuin musiikkiminässä. Musiikkipedagogin tehtävä on hyväksyä, kunnioittaa ja kuunnella. Vuorovaikutustaidot kehittyvät ryhmässä, lapsi saa vertaiskokemuksia ja pedagogin luomat elämykselliset vau-efektit saavat mielenkiinnon syttymään musiikkia kohtaan jo ennen kouluikää (Lindberg-Piironen ja Ruokonen 2017, 15–18).

Aloitin tutkimukseni noin kuukauden ryhmäytymisen jälkeen lähettämällä vanhemmille sähköpostitse infoa tulevasta opinnäytetyöhöni liittyvästä digimateriaalista. Digimateriaali oli ladattu Google Drive linkin taakse; linkin jaoin vanhemmille sähköpostilla. Vanhemmat ottivat digimateriaalin vastaan hyvin kirjavalla tavalla. Joidenkin mielestä digimateriaali oli aivan loistavaa ja toiset eivät taas innostuneet siitä, että lapset tuijottavat ruutua.

Otteita tutkimuspäiväkirjastani vko 39 (21-27.9.2020). Vanhempien mietteitä.

”Digimateriaali on syrjäyttänyt perheessämme Pipsa Possun. Myös perheemme pienemmät lapset haluavat katsella kännykkämuskaria”

”Digimateriaalista me vanhemmat pääsemme jyvälle muskarista lauletuista lauluista. Kiitos mahdollisuudesta”

”Automatkat sujuvat viihtyisästi oman opettajan lauluja kuunnellen ja yhdessä laulaen”

”Meillä ei ole laitteita katsella sähköistä materiaalia. Emme myöskään aio hankkia laitteita, koska mielestämme ne passivoivat lasta. Lähiopetus on riittävää”

Aloin pohtia keinoja tehdä asiat vielä helpommiksi perheille ja jäsentää tunnint vielä tarkemmin liittyen tunnin teemaan. Kävin lasteni koululla vanhempainillassa ja kiinnostuin erityisesti lasten koodaamasta tehtävästä, jossa käsiteltiin suomen presidenttejä. Lapset olivat piirtäneet presidentin kuvan ja kuvan alalaidasta löytyi kiinnostavan näköinen graafinen laatikko; QR-koodi (Kuvio 17). Aloin selvittämään, miten saisin lisättyä QR-koodin myös omiin tehtäviini. Koodaaminen osoittautui lopulta todella helpoksi. Pidin ajatuksesta, että lapset pääsivät heti muskarin jälkeen näyttämään vanhemmilleen tunnin tärkeimpiä asioita ja kertaamaan niitä itsekin. Toinen hyvä puoli asiassa oli, että tunsin olevani askeleen edellä oppijoita, eikä muistin varaan tarvinnut enää luottaa.

Kuvio 17. Fanni Ampujan piirros presidentti Niinistöstä.

QR-kuviokoodi (Quick Response) on kaksiulotteinen linkki, jonka taakse kätkeytyy esimerkiksi satuja, laulua, nuotteja tai videoita. QR-koodin lukemiseen tarvitaan kamerallinen mobiililaitte, verkkoyhteys ja koodinlukijasovellus. Mobiililaitteen sovelluksella skannataan QR-koodi. Koodin takaa avautuu linkki sisältöön. Tehtävämonisteisiin voidaan laittaa QR-koodi, josta voi ladata tehtävään liittyvää digitaalista lisämateriaalia. (Rikala 2016. 25.)

8 Keitetään digimateriaali soppaa; mitä liemeen laitetaan?

Digitaalinen mullistus toi opettajaminälleni tarpeen miettiä, millaisia elementtejä haluan koostaa pilvipalveluuni. Ensimmäinen ajatus oli lapsilähtöisyys; mikä palvelee lasta parhaiten. Halusin palvelun, joka tukee lapsen musiikillista kasvua ja muistia. Opetuksen tehostaminen ei käynyt mielessäni, mutta kertaamista syntyy luonnostaan mielenkiinnon kautta. Pohdin aikuisen roolia mahdollistajana ja osallistavana. Halusin työkalun, jota voin tarvittaessa muuttaa ja ohjailla haluamaani suuntaan. Olinhan jo pitkään lähettänyt aikuisille kuukausikirjeitä, joissa avasin musiikkileikkikoulutuntien teemoja: musiikillisia ja poikkitaiteellisia. Pohdittuani asiaa, ajattelin, että saan kaksi asiaa hoidettua yhdellä kertaa, kun yhdistän kaiken pilvipalveluuni. Vallitseva koronapandemia sai minut myös pohtimaan ajan ja paikan merkitystä opetuksessa. Digimateriaali palvelee perheitä perheelle sopivaan aikaan.

Lapsilähtöisen musiikin pedagogiikan keskiössä on lapsi ja lapsen läheiset. Lapsen ympärille rakentuu kulttuuriympäristö, joka parhaimmillaan tukee lapsen toimintaa ja

oppimista. Laadukas musiikkikasvatus kuuluu kaikille. Turvallisessa ilmapiirissä lapsi oivaltaa ja oppii ja tämä tuottaa lapselle oppimisen iloa. (Ruokonen 2016, 69.)

Improvisaatio on keksimistä, jossa heittäydytään ilmaisemaan omia tunteita ja mietteitä spontaanisti. Improvisaation keskipisteenä on intuitio ja itseluottamus. (Ojala ja Väkevä 2013, 42.) Olen huomannut työni kautta, että pienillä lapsille improvisaatio on luontaisempaa kuin klassisen musiikkitaustan omaavalle pedagogille, minulle. Olen oppinut valtavasti lasten kanssa työskennellessäni ja nykyään tuotan intuitioon perustuvaa, improvisoitua musiikkia tai liikuntaa jokaisella tunnilla. Improvisaatio lähtee parhaimmillaan elämään kuvasta, sadusta tai esineestä. Sisään tuodut, metsästä löytyneet luonnonmateriaalit innostavat lapsia kehittämään ääniä ja niistä voi lasten mielikuvituksen myötä syntyä mitä tahansa. Lasten ennakkoluulottomuus rohkaisee uudenlaiseen äänimaailmaan. Improvisaatiota voi harjoittaa musiikkileikkikoulun kaikilla työtavoilla. Laulaminen voi alkaa mallista, jossa rohkaistaan kaikenlaiseen spontaaniin äänen käyttöön. Liikuminen on improvisaation muodoista ehkä helpoin. Kuunteleminen voidaan integroida maalipensselin liikkeisiin, jolloin kuunneltu kappale siirtyy paperille taideteoksena. Luonnonmateriaalien lisäksi soittoa voi improvisoida kehorytmeihin, rytmisoittimin tai Orff-soittimilla. Valittaessa Orff-soittimet, on tärkeää valita soivat sävelet pentatonisen asteikon sävelistä. Mukaan voi virittää 5-kielisen kanteleen. Improvisaatiolla osallistetaan lapsi mukaan ja spontaanisuus kokeilevaan musiikintekemiseen voi johtaa parhaimmassa tapauksessa siihen, että lapsi kiinnostuu säveltämisestä.

Halusin tuoda opinnäytetyössäni esille seikan, että **nykyajan perheet ovat monimuotoisempia** kuin mihin olemme perinteisten lastenlaulujen sanoituksissa tottuneet. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super on toukokuun julkaisussaan kirjoittanut artikkelin, jossa toteaa, että Suomessa, joka kolmas perhe poikkeaa ydinperhemallista (Kivimäki, 2021). Ydinperheessä on perinteisesti kaksi erisukupuolista vanhempaa ja lapset, jotka ovat syntyneet yhteisinä. Nyky-Suomessa voi olla yksi tai monta vanhempaa. Lapsilla voi olla monta kotia ja heillä voi myös olla useampia äitejä ja isiä; sateenkaariperheitä. Lapselle oma perhe on oikeanlainen. Lapsi tarvitsee ympäröivien ihmisten hyväksyntää, jos perhemalli poikkeaa totutusta. Lapsella on oikeus tuntea perheensä hyväksytyksi ja riittäväksi. (Ingman-Friberg ja Cacciatore 2016, 172.) Lapsen käsitys omasta itsestä rakentuu perheen ja ympärillä olevien ihmisten parissa. Erilaisen perhetaustan omaava lapsi pitää ottaa kunnioittavana yksilönä huomioon, ettei lapsen minäkuva kärsi. (Helelius ja Lummelahdi 2013, 230.) Siksi mielestäni on tärkeää, että myös musiikin varhaiskasvattajat ottavat muuttuneen maailmankuvan suvaitsevasti huomioon.

Lastenkirjallisuudessa käsitellään lapsille tärkeitä asioita lapsille soveltuvalla tavalla. Kirjailijat ovat ymmärtäneet hienosti tarpeen tuottaa lastenkirjallisuutta, joka tukee sukupuolensensitiivisyyttä ja on askel kohti tasa-arvoisempaa maailmankuvaa. Sulolla ja Elsillä on kaksi äitiä. Perhe muuttaa, ja lapset ja äidit tutustuvat uusiin naapureihinsa. Kirjassa tutustutaan erilaisiin perheisiin. (Silvander-Rosti 2021, 2–31.) Kirjan perheisiin on helppo samaistua ja lapsi saa tunteen, perheeni on oikeanlainen. (Ingman-Friberg ja Cacciatore 2016, 172–173.) Kirjan perheet ovat kaikki erilaisia; perhemuodoltaan sekä kansalaisuudeltaan. Yksinhuoltajaäiti on supersankari, joka omaa taikavoimia, keskellä kesää isä voi leipoa piparkakkuja, koska pitää niistä hurjan paljon. Kirjassa esitellään myös lapseton perhe. Sulo miettii kirjan lopussa, mikä perhe on paras. Vastaus on, että rakkaus ratkaisee ja se tekee perheestä hyvän. (Silvander-Rosti 2021, 2–31.)

Olen töissäni kohdannut erilaisia perheitä ja sitä kautta lähtenyt pohtimaan, miksi laulut ovat ydinperhekeskeisiä ja hyvin stereotyyppisiä. Uudet laulut eivät poista arvoa lauluilta, jotka ovat perhetyypiltään äiti, isä, tyttö ja poika. Sateenkaarilaulut tulevat rinnalle ja ovat yhtenä kasvatusmuotona luomassa tasa-arvoisempaa lastenlaulukulttuuria ja toivottavasti ne löytävät paikkansa myös musiikinvarhaiskasvatuksesta. Olen halunnut säveltää ja sanoittaa tasa-arvoiseen maailmaan soveltuvampia lauluja. Kehtolaulussa surisee kaksi isää ja heidän vauvansa.

Vanhemmuus on, nyky-yhteiskunnassamme elänyt jo pitkään murrostilanteessa. Yhteiskunta tukee tasa-arvoistuvaa ja kehittyvää perheiden hyvinvointia ja sen kautta myös agraarikulttuurista ulos kasvaneilla iseillä on ollut mahdollisuus pehmeämpiin arvoihin ja jopa isyyslomaan. (Ingman-Friberg ja Cacciatore 2016, 178.)

Sanasto muuttuu jatkuvasti ja kielitoimistossa on arveltu, että suomen kieleen syntyy vuosittain noin 4000 uutta sanaa. Toiset jäävät elämään, kun taas toiset unohtuvat tai muuntuvat. (Kotimaisten kielten keskus 2020.) Kieli voi olla moniulotteinen; ääneen sanottuja- ja kirjoitettuja sanoja, viittomakieltä ja kuvakommunikaatiota. Kielen merkitys on siirtää informaatiota ihmiseltä toiselle. (Malinen 2019, 17.) Jokainen kasvattaja voidaan nähdä kielenopettajana ja kielellisenä mallina. (Luostarinen ja Peltomaa 2016, 232.) Aikuisen tehtävä on antaa lapselle keinoja ilmaista itseään. Lapsi omaksuu kielen, jota hän käyttää kommunikoimiseen toisten ihmisten kanssa. (Malinen 2019, 18.) Kieltä tarvitaan sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ajattelun välineenä. Lapsi on kokonaisvaltainen; kieli on osa lapsen kokonaiskehitystä. (Sandberg 2021, 237.)

Lapsi tarvitsee koko kielellisen kapasiteetin käyttöönsä. **Kieli koostuu** sanavaraston lisäksi morfologiasta eli muoto-opista, fonologiasta eli äänneopista, syntaksista eli lauseopista, semantiikasta eli merkitysopista ja kielenkäytön kontekstista pragmatiikasta eli kielenkäytön kontekstista. (Sandberg 2021, 237.)

Kielellä voi hassutella, leikitellä ja sitä voi käyttää hyvin luovasti. Kieli voi herättää emotionaalisia tunteita ja saada esteettisen kokemuksen tunteen. **Luova kielenkäyttö** kehittyy lapsen kasvaessa. Pedagogiikan näkökulmasta on erittäin hyödyllistä yhdistää kielelliseen kasvuun luovaa kielenkäyttöä ja leikkimistä. (Malinen 2019, 176.) Lapsen kielellinen kehitys tapahtuu luontevimmin leikin ja arjen tilanteiden ohessa. Vuorovaikutustilanteissa voidaan luontevasti kehittää lapsen äännejärjestelmää ja leikkiä kielellä. (Sandberg 2021.) Lapsi seuraa aikuisen mallia ja valitsee hänelle itselleen mielenkiintoisia kielellisiä ilmaisuja, joita hän jäljittelee ja ennakkoluulottomasti kokeilee. (Helenius ja Lummelahki 2013, 230).

Runot ja lorut ovat erittäin tärkeitä lapsen verbaalisen kielen kehitykselle. Runoissa ja loruissa toistuvat lasta kiinnostavat rytmi, sävy ja kertaukset. Myös auditiivisesti kiinnostavat äänneyhdistelmät houkuttavat lasta haluamaan kuulla lorua aina uudestaan ja uudestaan. (Karppinen, Puurula ja Ruokonen 2000, 69.) Muskarissa lorutellaan juuri tästä syystä paljon. Ujoimmatkin lapset on helppo saada mukaan, jos pedagogi kehittää leikin ympärille jonkun emotionaalisen asian; kaikkihan haluavat auttaa ja ruokkia nälkäistä sammakkoa; pyydystetään siis kärpäsiä. Miten kärpänen sanoo? Oikeaa tai väärää vastausta ei ole; rajana on vain lapsen mielikuvitus ja luovan kielenkäytön uskallus. Jokainen lapsi voi keksiä oman tavan ilmaistakseen kärpäsen ääntä. Muskarissa houkuttelen lapsia äänileikkeihin, nouseviin ja laskeviin intonaatioihin ja hassuihin ilmaisuihin. Loruttelussa voi ottaa mainiosti huomioon lasten omia hassuja sanoja ja antaa mielikuvitukselle tilaa myös sanataiteessa. Uudessa lastenkirjassa: Sulon ja Elsin uudet naapurit, lapset miettivät lempieläimiään. Toisen lempieläin on delfiini ja toisen pupu. Mikä tulee, kun yhdistetään pupu ja delfiini; pulfiini. (Silvander-Rosti, 2021.) Aikuisen tehtävä on reflektoida omaa käyttäytymistään ja suhtautumistaan lapsen ikiomiin sanoihin. Rohkaiseminen ja kannustaminen tuottavat toivottua rohkeutta tuoda esille omia sanoja. Ymmärretyksi tuleminen on tärkeintä, vaikka sana ei olisi oikea tai käsite unohtunut. (Malinen 2019, 177.) Lapsi hyötyy aikuisen kunnioittavasta, aidosta ja rehellisestä suhtautumisesta ja hänen minäkuvansa vahvistuu (Helenius ja Lummelahki 2013, 230). Alla ote tutkimuspäiväkirjasta, tunnilta, jossa soittimen nimen unohtaminen tuotti aivan uuden sanan.

10.10.2020

Muskarissa nimettiin soittimia kuulon perusteella. Soitin soittimia lapsilta piilossa; pienen kankaisen sermin peittäessä näköyhteys soitettavaan soittimeen. Triangeli, marakassi, rytmikapulat, kehärumpu, kannel ja ukulele ja quiro nimettiin äänen perusteella. Seuraava soitin muistutti erehdyttävästi marakassin ääntä. Fiksut lapset totesivat, ettei se voi olla marakassi, kun se on jo saanut soittovuoron. Nostin soittimen näkyville sermin takaa...kirakas ääni halkaisi ilman...se on maramuna (rytmimunasta tuli maramuna).

Yksi vuoden 2020 uusista sanoista on pörriäisteko. Se liittyy opinnäytetyössäni esiteltävään kappaleeseen, jossa Herra Sur sukeltaa hyönteishotellista kukkaseen. Pörriäisteko on pölyttävien hyönteisten auttamista. Konkreettisenä tekona istutetaan kukkia. (Kotimaisten kielten keskus 2020). Hyönteishotelli on helppoa rakentaa itse. Hyönteishotelli syntyy vettä kestäväan kehikkoon. Se täytetään luonnonmateriaalein ja suulle voi halutessaan laittaa verkon, jotta hyönteiset voivat rauhassa pesiä linnuilta suojassa. Kuviossa 18 on esimerkki hyönteishotellista.

Kuvio 18. Hyönteishotelli

Säveltäminen alkaa usein aiheen keksimisestä. Sävellys voi olla joko lastenlaulu tai sitten sanatonta instrumentaaliteosta. Lastenlauluun tarvitaan sanat ja ne ovat yhteydessä sävellyksen rytmikkaan. Lastenlaulu voi lähteä sanoista tai sävelestä. Instrumentaaliteoksesta mietitään musiikillisten peruselementtien; sointiväriä, rytmikan, melodian, harmonian ja muodon sulavuutta sävellykseen. (Ruokonen 2017, 170.)

Oma sävellysprosessini on kummunnut tarpeesta tuottaa uuden sisältöisiä ja teemoihin liittyviä lastenlauluja. Sävellyksen prosessina on ollut hyvin antoisaa ja kehittäväää. Itsereflektio on ollut suurena muurina välillä tuotannossa ja varsinkin omien tuotosten julkaiseminen ei ole ollut helppoa tai itsestäänselvyys. Prosessissa on auttanut laulujen kokeileminen käytännössä lapsiryhmien kohdalla. Nopeasti on näyttäytynyt toimivatko laulut sellaisinaan vai onko ollut tarvetta muokata lauluja johonkin suuntaan.

9 Älä tule paha digi, tule hyvä digi; tuloksia ja tunnelmia

Tapaustutkimukseni lähtökohtana oli **oppimisympäristön laajentaminen**; tuoda digitaalisuuden mahdollisuudet osaksi muskaritoimintaa. Tutkin ja kokeilin; mitä uusia mahdollisuuksia digitaalisuus voi tuoda musiikin varhaiskasvatukseen. Halusin kehittää opetusta kokonaisuutena. Halusin valjastaa teknologian tukemaan oppimista ja opetusta (Pönkä 2017, 21). Halusin viedä oppilaat toimintaympäristöön, joka jatkaa tunneilla yhdessä koettuja autenttisia tilanteita (Rikala 2016, 39). Havainnoin myös; voiko digitaalisuus tuottaa aktiivista toimintaa musiikin keinoin ja jopa edistää oppimista.

”**Älä tule paha digi tule hyvä digi**”. Ensimmäinen ajatus kehitystyössä oli **lapsilähtöisyys; nykyajan lapsille suunnattua materiaalia nykyaikaisessa oppimisympäristössä**. Lapset viihtyvät median parissa koska medialaitteiden kasvuympäristö on heille luontaista (Lahikainen, Mälkiä, Repo 2015, 80). Olin kuin lapsi karkkikaupassa. Innostuin valtavasti miettiessäni erilaisten laitteiden mahdollisuuksia. Realiteetit kävivät nopeasti selviksi; jotta hienoista laitteista olisi ollut vastaavaa hyötyä, myös loppukäyttäjältä vaadittiin korkeampiluokkaista elektroniikkaa. Laitteiden nopea kehittyminen asettaa paineita perheille hankkia uusia laitteita nopeassa tahdissa (Lahikainen, Mälkiä ja Repo 2015, 17). Ymmärsin, että sisällön ja sisältöön käsiksi pääseminen piti tehdä perheiden ja lasten ehdoilla, ei laitteilla hienostellakseni. Tämä vapautti minut paineista, koska mietin, onko minulla varaa sijoittaa rahaa kalliisiin laitteisiin. Hong Kongissa tehdyn musiikin mobiilioppimistutkimuksen mukaan, johon osallistui 120 musiikinopettajaa, suurimmaksi huolenaiheeksi nousi tekninen tuki, hankintahinta ja laitteiden käyttöönotto (Chen 2017).

Olin aiemmin tehnyt videoita Google Driveen, ja sain palautetta, että linkit koettiin hankaliksi käytössä. Digiloikka piti omasta näkökulmastani tehdä sellaiseksi, että oppilaat pystyivät itse helposti avaamaan ne. Käyttöohjeista vapaa ja turvallinen sisältö oli materiaalin suhteen ehdotonta. Käytin apunani pedagogisen käytettävyyden kaaviota (Kuvio 4), jonka avulla pystyin arvioimaan käytettävyyttä tarpeideni/oppilaiden tarpeiden mukaan.

Digiloikassa ei ole kyse etäopetuksesta vaan **rinnakkaisopetuksesta**; jolloin tunneilla opetetut laulut/soittoläksyt jatkavat oppimisprosessia. Onnistuin kehittämään uudenlaisen digitaalisen oppimisympäristön ja testasin sen toimivuutta käytännössä. Aluksi työtä oli todella paljon; tutustua alustoihin ja niiden jaettavuuteen, piti luoda omaa materiaalia koska tekijänoikeudet, lanseerata alusta oppilaille, opastaa vanhempia käytössä, ja luoda QR-koodi systeemi. Rankkaa, mutta toisaalta erittäin antoisaa ja omaa opettajuutta kehittävää. Digitaalisuuden käyttöönotto lisäsi itsevarmuutta ja sain ihanaa palautetta liittyen lauluihini ja pieniin tarinoihin niiden ympärillä. Vanhemmat kiittelivät myös luonnonmateriaalien luovasta käytöstä.

Tutustuin virtuaalimuskari Taigaan ja sain sieltä arvokkaita vinkkejä toteuttaa omaa materiaaliani. **Virtuaalimuskarissa** oli otettu huomioon pienten lasten lukutaidottomuus ja tätä inspiroituneena luin tehtävät ja sadut oppilaille äänitallenteina (Alsti-Lehtonen ja Mäntylä ym. 2017, 17). Virtuaalimuskari mahdollisti uuden oppimisympäristön, mutta verrattuna omaani, ero oli siinä, että minun materiaalini perustuu lähiopetuksen rinnakkaiseloon, ei pelkkään ruudun välillä tapahtuvaan opetukseen. Uudenlaiset oppimisympäristöt mahdollistavat tasa-arvoisen musiikkikasvatuksen toteutumisen myös kaukana kasvukeskuksista asuville lapsille (Alsti-Lehtonen 2017, 9). Lasten mediankäytöstä on tehty barometreja ja on ollut hämmästyttävää lukea tuloksia, joissa melkein puolet alle 1-vuotiaista katselee ohjelmia viikoittain ja yli 1-vuotiaiden kohdalla puhutaan jo yli 60 %. Luku nousee mitä vanhemmiksi lapset tulevat. (Unkari-Virtanen 2017, 23.)

Halusin alusta asti ottaa myös lasten osallisuuden huomioon ja ikuistaa tunneilla syntyneitä ainutkertaisia **taideintegraatioita**; taululle piirrettyjä äänipartituureja, yhdessä tehtyjä kivipuutarhoja jne. (Kuvio 19). Kierrän erilaisissa päiväkodeissa ja koululuokissa ja aloin havainnoimaan, millaisia digitaalisia laitteita yksiköistäni löytyy. Dokumenttikameroita ja videoprojektoreita löytyi useastakin eri yksiköstä. Koululuokissa pystyi A4 paperin heijastamaan dokumenttikameran avulla valkotaululle. Pystyin lasten kanssa tekemään helposti yhteisiä taideintegraatioita ja nuotit saatiin kätevästi heijastettua seinälle.

Ilokseni huomasin, että **QR-koodien** käyttö oli lapsille todella luontevaa. Ennakkoluuloja ei lasten puolelta kuulunut lainkaan ja moni lapsi kertoikin, että heille oli ollut hyötyä digimateriaalista.

Kuvio 19. Kivipuutarha

Johdannossa kysyin; **voiko digitaalisuus edistää oppimista?** Ajattelen, että digitaalisuus on väline, ei itseisarvo omaksumiseen. Omaksuakseen ja oppiakseen laulun tai soittoläksyn, pitää olla motivaatio; halu oppia. Miten oppimistuloksia mitataan, että huomion saavat myös vaikeammin havaittavat oppimistulokset; musiikin tuoma ilo ja tunteiden herääminen voivat olla merkittäviä prosesseja, kun mietitään oppimiseen liittyviä prosesseja (Huhtinen-Hildén 2013, 136). Mietin myös, ovatko tulokset luotettavia ja millaista oppiminen olisi ollut, jos minulla olisi ollut vertailun kohteena ryhmä ilman digipakettia; tähän kaatui eettisistä syistä. Minulla oli ryhmien sisällä oppilaita, jotka käyttivät digimateriaalia oppimisen välineenä tehokkaasti ja säännöllisesti. Laulut osattiin seuraavalla tunnilla ja eteneminen oli heidän kohdallaan nopeampaa. Ryhmissä oli myös oppilaita, jotka eivät harjoitelleet kotona koskaan tai käyttäneet digipakettia kotona. Surullista oli, että osa näistä lapsista (koskivat lähinnä soitinryhmiä) lopettivat kesken lukukauden.

Koin **vanhempien** myönteisen **asenteen** digitaalisuutta kohtaan ratkaisevana. Vanhemmat usein hallinnoivat vapaa-ajalla käytettävää ruutu-aikaa, joten myönteinen asenne digimateriaaliin ratkaisi käytön. Aloin miettimään jatkoa ja jalostamista. Pitäisikö muskaria tarjota digipaketilla ja muskaria ilman digipakettia. Eettisyys astui jälleen sanana kuvioihin. Selvää on, että muutosagenttia tarvitaan myös käyttäjärintamalla. Harjoittelun

epätasaisuus näkyi tunneilla siten, että edistyneemmät lapset alkoivat kyllästymään kerrottaviin asioihin nopeasti ja opettaja työllistyi säveltäessään uusia lauluja samaisilla aineksilla, jotta oppiminen olisi ollut kaikille mielekästä ja tasavertaista. Koin, oppimis/toimintaympäristön laajenemisen positiivisena ja mielestäni oppimisen käsite myös laajeni. Opetus ei tapahtunut pelkästään ryhmässä vaan henkilökohtaistui jokaisen omaan kotiin. Luotan opettajan harkintakykyyni ja uskon kertaamisen tehneen tehtävänsä ja oppilaiden hyötynneen videoina saaduista ohjeista. Digitaalisuuden tuoma kertausmahdollisuus edisti oppimista siinä tapauksessa, että sitä käytettiin oppituntien lisänä. Lisäksi oppilaat kertoivat, että videoita oli kiva katsella ja niiden parissa pystyi leikkimään.

Johdannossa kysyin myös: **voiko musiikkileikkikouluopetus olla jatkossa pelkäättään omassa olohuoneessa tapahtuvaa ja oman perheen vuorovaikutteista toimintaa musiikin keinoin?** Mielestäni ei systemaattisesti. Mobiilioppimisella on omat hyvät puolensa, mutta musiikkileikkikouluopetus perustuu vuorovaikutukseen ja sosio-emotionaalisten taitojen kehittämiseen. Kuten jo aiemmin totesin, oppiminen voi oppimisympäristön laajenemisen kautta syventyä, mutta videon kautta ei voi vuorovaikuttaa niin, että viesti välittyisi reaaliajassa ja siihen voisi saada vastauksen. Perinteinen muskariluokassa tapahtuva kontaktiopetus on lasten ryhmäytymisen kannalta erittäin tärkeää ja omien havaintojeni kautta koin, ettei muskari täytä samoja kriteerejä, jos se tapahtuu täysin etänä.

Kunnianhimoinen tavoitteeni oli saada **5–7-vuotiaat** leikkiryhmien ja soitinryhmien lapset **laulamaan**. Rajasin kehittämistyöni koskemaan laulua, koska se oli mielestäni selkeä, joskin laaja kokonaisuus ja helposti havainnoitavissa myös soitinryhmien oppilaiden suhteen. Uskon, että oma esimerkkini antoi lapsille itsevarmuutta ja he saivat tuntumaa digimateriaalin käyttöön jokaisella tunnilla. Kerroin myös aina, että digimateriaali on minun tekemääni. Oppilaat tunnistivat kuvani lauluista ja useimmat kertoivat, että olivat katselleet ja osallistuneet lauluihin oppitunnin ulkopuolella. Kerroin oppilailleni, miten lauluni syntyivät. Kokeilimme laulujen tekoa yhdessä ryhmänä. Sadutin lapsia ja teimme niihin yhdessä melodiat. Soitin ja lauloin melodioita, jolloin lapset saivat itse päättää muutoksista. Tämä innosti valtavasti ja muutama oppilas innostui niistä niin valtavasti, että seuraavalla viikolla sähköpostiini kilahti pieni linkki. Linkin takaa paljastui lapsen oma laulu, hänen itsensä esittämänä. Pyysin lupaa saada näyttää videota muille lapsille ja luvan saatuani tämä rohkaisi useampia oman laulun tekemiseen.

Mobiililaitteiden tuonti tuntitilanteeseen vaatii suunnittelua. Laitteiden pitää olla etukäteen ladattuja ja johtojen kanssa on syytä noudattaa varovaisuutta. Mobiililaitteet tuntitilanteessa voivat myös jokseenkin hämmentää lasta. Siksi kokemukseni mukaan on hyvä sanoittaa mobiililaitteilla tehtäviä asioita lapsille ja ottaa heidät mukaan heti alusta alkaen.

Digimateriaalin ongelma on, että tekijänoikeusasiat eivät ole vielä orientoituneet digiaikaan riittävällä kapasiteetilla. Oppiminen ja opettaminen voivat lähteä väärille raiteille, jos digimateriaali koostuu ainoastaan opettajan omasta materiaalista. Onneksi kansanperinteestä löytyy materiaalia, jota voi käyttää oman materiaalin lisänä.

10 Pohdinta; pomppu, pomppu, loikka

Koen olevani jo osa nykyhetkeä, tulevaisuutta ja tulevaisuusajattelua digiloikkani myötä. Kuten johdannossa totesin, digitaitoni olivat todella olemattomat. Halusin todistaa vanhan sanonnan, vanha koira ei opi uusia temppuja, vääräksi. Kova halu oppia uutta, tehdä, toteuttaa ja kehittää omaa ammattitaitoa on tärkeää oman ammatti-identiteetin kannalta. Digiloikkani on ollut täynnä mutkia. Pomppu, pomppu loikkia; kaksi askelta eteenpäin ja välillä kolme askelta taaksepäin. Kuvio 20, jäniksen jälkiä lumessa kertoo, että välillä on tarvottu syvässä hangessa. Sitkeästi olen pomppinut sinne tänne; yrittänyt, kokeillut ja kyseenalaistanut. Digitaalinen kehitykseni ei ole rajoittunut pelkästään laitteisiin vaan olen kehittänyt oppimisympäristön ja tehnyt sinne omaa digitaalista materiaalia oppilaideni tueksi ja iloksi. On ollut ilahduttavaa nähdä oppilaiden kehitys ja todeta, että kertaus mahdollistaa parempaa oppimista.

Kuvio 20. Jäniksen jälkiä lumella. (Kuva Nina Ampuja)

Pandemia ei ollut ainoastaan negatiivinen asia; se vapautti aikaa, kun opetus tapahtui etänä. Käytin liikenevän ajan oppiakseni uusia asioita ja keskityin digitaalisen opettajaminän rakentamiseen. Innostuneena digitalisaatiosta ja sen tuomista uusista mahdollisuuksista varhaisiän musiikkikasvatuskentällä, olen nimennyt itseni muutosagentiksi. Oivalsin opintojeni loppumetreillä, että olen juoksukilpailun kirittäjänä toimiva jänis. Jäniksen digiloikka on brändi ja se tulee kirittämään kollegoita digitaalisessa juoksussa. Katseeni on tulevaisuudessa ja suhtaudun positiivisesti tulevaisuuden tuomiin muutoksiin ja haasteisiin, joita digitaalisuus tuo mukanaan.

Teknologian jatkuva kehitys tuo jatkuvasti uusia laitteita ja uusia mahdollisuuksia digitaalisuuden hyödyntämiseksi musiikin varhaiskasvatuskentällä. Muutoksesta puhutaan ja on aika ryhtyä tekoihin. Lasten harrastusten kirjo on todella laaja. Olen ollut jo pitkään huolissani, kokeeko muskari dinosaurusten kohtalon ja toiminta näivettyä ja katoaa kokonaan. Kasvukeskuksissa tuskin tällaista vaaraa on, mutta ongelma on todellinen pienemmällä paikkakunnilla. Pysyäksemme kiinnostavina; on ponnisteltava kohti tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Myönnän että minulla on ollut jokseenkin konservatiivinen ajattelumalli musiikin varhaiskasvatuksesta digiloikkaan asti. Digiloikka on syventänyt ajatteluani ja saanut pohtimaan voisiko toisenlainenkin tekeminen tuottaa lopputuloksen, jossa muskarin perusajatus toteutuu. Perusajatuksena lienee kehittää omaa opettajuutta suuntaan, joka innostaa nykyajan lapsia ja vakuuttaa aikuiset tuomaan pienokaiset muskariin. Jokaisella on oma musiikillinen polkunsä, kuten Laura Huhtinen-Hildén totesi. Musiikin voima elämän polulla on merkittävä. Muskariopena minun tehtäväni on saada pienet ihmistaimet kiinnostumaan musiikin salaisesta maailmasta ja kasvattaa musiikkia rakastavia, tekeviä ja kulluttavia aikuisia.

Jäniksen digiloikka on ollut erittäin mielenkiintoinen ja todella silmiä avaava projekti. Olen oppinut valtavasti itse tekemällä ja kokeilemalla asioita käytännössä. Digitaalisuus vaatii itseltä luottamusta ja uskallusta heittäytyä täysin uudenlaiseen maailmaan. Digitaalisuus ja sen luomat puitteet ovat kasvattaneet minua opettajana hyväksymään sen, ettei kaikkeen voi aina vaikuttaa. Kaikkea opetusta ei tarvitse digiloikan myötä uudistaa, mutta on hyvä miettiä ja reflektoida, millaisia asioita haluaa oppilaiden oppivan ja voiko digitaalisuuden mahdollisuuksia käyttää apuna.

Laitteet ovat minulle samalla mielenkiintoisia, jännittäviä mutta myös vähän pelottavia. Olen todennut, että digilaitteita oppii käyttämään parhaiten kokeilemalla. Käyttöohjeet eivät ole minua inspiroineet, eikä luokkatiloista löydy käyttöönotettujen laitteiden ohjeita. Olen käyttänyt digilaitteisiin omaa aikaa, jotta olen voinut rauhassa tutustua niiden mahdollisuuksiin käytössä. Ei haittaa, vaikka epäonnistuu. Itselleen pitää olla myös armollinen, on lupa mokata.

Haittapuolina laitteiden käyttöön omalta osaltani ovat olleet kustannukset. Kuvasin omia videoita omalla matkapuhelimellani ja olenkin nyt alkanut harkita pienen studion perustamista, jotta saisin äänentoiston sen arvoiselle tasolle. Hankintalistalla on myös oma Green Screen, jonka paikkaa voi A4 papereista koostuvan taulun sijasta siirrellä helposti. Haluaisin kehittää myös jo olemassa olevia laulujani, liittämään niihin erilaisia perkussioita ja sovittaa niitä uusille soittimille. Koen, että oma digiloikkani on aivan alkuvaiheessa ja odotan jo innolla uusia projekteja sen parissa. Lähitulevaisuudessa digiloikkaan on suunnitteilla oma digitaalinen alusta, joka helpottaa sinne ladattavia materiaaleja. Haluan pelillistää harjoittelun niin, että ohjelma poimii katsomiskerrat. Ohjelma antaa digitaalisen tarran, kun katsomiskertoja/toistoja on 3–5. Olen myös alkanut miettimään yhteistyökuvioita, jottei digiloikka perustuisi vaan minun tuottamaani materiaaliin. Jäniksen digiloikka jatkaa kehittymistään ja kannustaa kollegoita liittymään digimaailmaan; hyppäämään rohkeasti omalta mukavuusvyöhykkeeltä jäniksen digiloikan askelkuvioihin. Pomppu, pomppu loikka, pomppu, pomppu, loikka, jäniksen oma digiloikka.

Lähteet

Aerila, Juli-Anna ja Merja Kauppinen. 2019. *Sytytä lukukipinä: Pedagogisia keinoja luokinnon herättelyyn*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Alsti-Lehtonen, Irene toim. 2017. *Virtuaalimuskarin taigaa: Varhaisiän musiikkikasvatus verkkoympäristössä*. Luettu 15.10.2021. http://www.nettimuskari.fi/wp-content/uploads/2019/02/virtuaalimuskari_sisa%CC%88to%CC%88_korjattu_web-29062017.pdf

Alsti-Lehtonen, Maria Mäntylä, Saara Heimonen ja Elina Simes. 2017. ”Mikä Virtuaalimuskari hanke?” Teoksessa *Virtuaalimuskarin taigaa: Varhaisiän musiikkikasvatus verkkoympäristössä*, toimittaja Irene Alsti-Lehtonen, 11–18. Helsinki: Metropolian Digipaino. http://www.nettimuskari.fi/wp-content/uploads/2019/02/virtuaalimuskari_sisa%CC%88to%CC%88_korjattu_web-29062017.pdf

Chen, Jason. 2017. ”Mobile Learning in Music Education.” Luettu 2.11.2021. <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199372133.001.0001/oxfordhb-9780199372133-e-16>

Halonen, Laura. 2020. ”Muutosagenttina toimiminen.” Luettu 30.10.2021. <https://kasvuunjohtaminen.me/2020/03/18/muutosagenttina-toimiminen/>

Hakomäki, Hanna. 2007. *Tarinasäveltämisen taito*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Helenius, Aili ja Leena Lummelahti. 2013. *Leikin käsikirja*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara. 2002. *Tutki ja Kirjoita*. Tammi: Helsinki.

Huhtinen-Hildén, Laura. 2013. ”Kanssakulkijana musiikin alkupoluilla.” Teoksessa *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä*, toimittajat Marja-Leena Juntunen, Hanna M. Nikkanen ja Heidi Westerlund, 130–149. PS-kustannus: Jyväskylä.

Hujala, Eeva ja Leena Turja, toim. 2020. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. PS-Kustannus: Jyväskylä.

Ilona IT 2020. "Green Screen." Luettu 2.11.2021. <https://www.ilonait.fi/ammattimainen-opasvideoiden-tuottam>

Ingman-Friberg, Susanna, Raisa Cacciatore toim. 2016. *Keho on leikki: Avain luonnollisen seksuaalikasvatukseen kouluiässä*. Duodecim: Helsinki.

Irisvik, Satu ja Jenni Utriainen. 2017. *Kuinka kasvattaa diginatiivi*. Kustantamo S&S: Helsinki.

Juntunen, Marja-Leena, Hanna M. Nikkanen ja Heidi Westerlund, toim.2013. *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Lahtinen, Anu-Liisa ja Jarkko Rantanen. 2019. *Tunnetaidot opetustyössä: Opas haastaviin tilanteisiin*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Lahikainen, Anja Riitta, Tiina Mälkiä ja Katja Repo, toim.2015. *Media lapsiperheessä*. Vastapaino: Tampere.

Kallinen, Timo ja Taina Kinnunen, toim. Jaana Vuori. Etnografia. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 2.10.2021 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/tapaustutkimus/>

Kananen, Jorma. 2013. *Case-tutkimus opinnäytetyönä*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Jyväskylä.

Karlsson, Liisa. 2014. *Sadutus: Avain osallisuuden toimintakulttuuriin*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Karppinen, Seija, Arja Puurula ja Inkeri Ruokonen. 2000. *Elämysten alkupoluilla: Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen*. Oy Finn Lectura Ab: Helsinki.

Kivimäki, Saija. 2021. "Vähintään joka kolmas perhe on muuta kuin perinteinen ydinperhe- Perheiden monimuotoisuus haastaa päiväkotien käytäntöjä." Julkaistu 7.5.2021. Luettu 31.10.2021. <https://www.superlehti.fi/ilmiot/vahintaan-joka-kolmas-perhe-on->

[muuta-kuin-perinteinen-ydinperhe-perheiden-monimuotoisuus-haastaa-paivakotien-kaytantoja/](#)

Korhonen, Tiina ja Kaiju Kangas, toim. 2020. *Keksimisen pedagogiikka*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Kotimaisten kielten keskus. 2020. "Sanapointoja vuodelta 2020." Luettu 3.10.2021. https://www.kotus.fi/sanakirjat/kielitoimiston_sanakirja/uudet_sanat/vuoden_sanapoinnot/sanapointoja_2020#MR

Lappalainen, Minna. 2017. *Hei, me laulupirretään*. Laulau: Helsinki.

Laru, Jari. 2016. "Millainen on nykyaikainen oppimisympäristö." <https://kasvuunjohtaminen.me/2020/03/18/muutosagenttina-toimiminen/>

Lindberg-Piironen, Anne ja Inkeri Ruokonen. 2017. *Musiikki varhaiskasvatuksessa- käsikirja*. Classicus: Helsinki.

Malinen, Heidi. 2019. *Anna lapselle ääni: Kieli ja kulttuuritietoisuuden voima kasvatuksessa*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Naisasialiitto Unioni ry. 2021. "Moninaiset perheemme." Luettu 2.1.2021 <http://www.tasa-arvoinevarhaiskasvatus.fi/kieli-ja-vuorovaikutus/laulaen-ja-lorutellen/lisaa-aiheesta-lauluista-loruihin/>

Norrena, Juho. 2015. *Innostava koulun muutos. Opas laaja-alaisen osaamisen opetukseen*. PS-kustannus: Jyväskylä.

OAJ. "Opettajan arvot ja eettiset periaatteet." 2020. Luettu 3.10.2021. <https://www.oaj.fi/arjessa/opetustyon-eettiset-periaatteet/opettajan-arvot-ja-eettiset-periaatteet/>

Opetushallitus. 2014. "Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet." Luettu 2.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet#6384ac47>

Opetushallitus. 2017. ”Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.” Luettu 24.9.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Ojala, Juha ja Lauri Väkevä toim. 2013. *Säveltäjäksi kasvattaminen: Pedagogisia näkemyksiä musiikin luovaan tekijyyteen*. Opetushallitus: Helsinki.

Paavola, Terhi. ”Musiikki monipuoliseen käyttöön.” Luettu 18.8.2021 <https://www.musiikkikoulutuksenvissio.fi/musiikki-monipuoliseen-kaumlyttoumloumln.html>

Peltola, Satu-Lotta. 2018. ”Tämän hetken suosituimpien lastenlaulujen takana on yksi nainen – pikkuväen megajulkkis, muille tuntematon tähti.” Luettu 31.10.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-10001612>

Pihkanen, Timo. 2011. ”Lapset laulavat – tutkimus tavoitteellisesta lasten laulunopetuksesta ja opas opetuksen tueksi.” Lisensiaattityö, Sibelius-Akatemia. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018050923856>

Pusa, Satu ja Sanna Tuovinen. 2021. *Nuutti pikkukuutti: Maailman suloisin Satuhierontatarina*. Tarina ja Kosketus Oy: Tampere.

Pönkä, Harto. 2017. *Open somekirja. Sosiaalisen median oppimisympäristöt ja menetelmät*. Docendo: Jyväskylä.

Richard, Carol. 1999. ”Early Childhood Preservice Teachers’ Confidence in Singing.” Luettu 28.7.2021. <https://doi.org/10.1177%2F105708379900900103>

Rikala, Jenni. 2016. *Mobiilioppimaan: Mobiiliteknologian hyödyntäminen opetuksessa*. Books on Demand: Helsinki.

Ruokonen, Inkeri. 2016. *Esi- ja alkuopetuksen musiikin didaktiikka*. Oy Finn Lectura Ab: Helsinki.

Rusanen, Sinikka, Mirva Kuusela, Kati Rintakorpi ja Kaisa Torkki. 2014. *Musta tuntuu punaiselta: Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä*. Lasten Keskus: Helsinki.

Sandberg, Erja. 2021. *Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Sarén, Sirpa. 2020. *Tiede- ja teknologiapedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa*. Otava: Helsinki.

Silvander-Rosti, Susanna. 2021. *Sulon ja Elsin uudet naapurit*. Otava: Helsinki.

Sinkkonen, Jari. 2009. ”Musiikki-Yhtä aikaa yksilöllistä ja jaettua.” Teoksessa *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. toimittajat Jukka Louhivuori, Pirkko Paananen ja Lauri Väkevä, 289–297. FiSME r.y: Jyväskylä.

Sintonen, Sara, Olli Ohls, Kristiina Kumpulainen ja Lasse Lipponen. 2015. ”Mobiilioppiminen ja leikkivä lapsi.” Luettu 9.11.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/154779/Mobiilioppiminen_ja_leikkiva_lapsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suvilehto, Pirjo. 2016. *Leikki vuoden jokaiselle päivälle*. Kustannusosakeyhtiö Nemo: Helsinki.

Teosto. ”Musiikki netissä ja somessa: livestriimaukset, etäkeikat ja musiikkia sisältävät videot.” Luettu 28.10.2021. <https://www.teosto.fi/musiikin-kayttoluvat/mihin-lupa-tarvitaan/>

Turjas, Tiia. 2020. ”Digiä, liikettä ja ilmiöitä: Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt uutta pedagogiikkaa tukeviksi.” Luettu 14.11.20 <https://blog.edu.turku.fi/dli/2020/11/30/valopoydan-lumoa-uudessa-tiedehuoneessa/21>

Unkari-Virtanen, Leena 2017. ”Media, kasvatus, asenteet ja arvot?” Teoksessa *Virtuaalimuskarin taigaa: Varhaisiän musiikkikasvatus verkkoympäristössä*, toimittaja Irene Alsti-Lehtonen, 19–28. Helsinki: Metropolian Digipaino. http://www.nettimuskari.fi/wp-content/uploads/2019/02/virtuaalimuskari_sisa%CC%88to%CC%88_korjattu_web-29062017.pdf

Valtioneuvosto 2020 ”Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi” Luettu 19.9.2021 <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa->

[koronavirustilanteen-vuoksi?fbclid=IwAR2ezLPzhEckFdwzzyLZO9whxadCh-dxVKmnJQZgXbUSsW4zS1_rpf16Y_XY](https://www.korona.fi/tilanne/koronavirustilanteen-vuoksi?fbclid=IwAR2ezLPzhEckFdwzzyLZO9whxadCh-dxVKmnJQZgXbUSsW4zS1_rpf16Y_XY)

Vehkalahti, Reetta ja Tuomas Urho. 2013. *Leikki on totta: Näkökulmia vapaan leikin tukemiseen*. Lasten Keskus: Helsinki.

Yrttiaho, Reetta ja Susanna Posio. 2021. *Opettajan hyvinvointikirja: Positiivisen psykologian työkaluja työhyvinvoinnin tueksi*. PS-kustannus: Jyväskylä.

Digimateriaalia muskarin

lähituntien tueksi

Nina Ampuja 2021

Digimateriaalia muskarin lähituntien tueksi

1. Johdanto digimateriaaliin
2. Pinkki harjoittelee:
QR-koodi Digiloikan esittelyvideoon
Mikä on punainen ja herkullinen nuotti ja värityskuva. QR-koodissa laulun soitto-ohje.
3. Pikku leppäkerttu (metodilaulu, duuri)
Nuotti +QR-koodi videoon (laulu + solmisaatiot)
4. Etana ennustaa:
Nuotti
Värityskuva, jossa QR-koodi videoon
Näin tein videon: Etana ennustaa
5. Herra Sur lomailee (metodilaulu), nuotti ja QR-koodi videoon
Äänipartituuri+kirjallinen ja ääni ohje.
Kehtomislaulu (nuotti), jossa QR-koodi videoon
Näin tein videon: Kehtomislaulu pikku Sudille
6. Tip tip (Metodilaulu) nuotti + QR-koodi videoon
Lasten piirtämät pilvet
7. Siili ei juo maitoa (Metodilaulu) nuotti, josta
QR-koodi videoon. Laulun oppimista edistetään vaihtuvin.
8. Harakan huttua, loru (trad.), + QR koodi videoon
Äänisatu
Kalevalaiseen kansansävelmään sanoitettu kaikulaulu
9. Hokkusta Pokkusta (metodilaulu, molli) + QR koodi videoon
Hokkus Pokkus taikoo nuotti, jossa QR-koodi videoon
Hokkus Pokkus, Pikku Hokkus taikoo QR-koodi videoon
10. Pelle pulassa. Video – arvoituksia, neljä QR-koodia arvoituksiin
11. Soittimia
Soitinesittely; kitara, QR-koodi; jossa Sebastian Ampuja laskee kitaran kieliä
Ninan nixsinurkka;
QR-koodi videoon, jossa askarrellaan rytmimunia
QR-koodi videoon, jossa askarrellaan sadeputki
12. Tähdententoa (kehtolaulu)
Nuotti +QR-koodi videoon
13. Loppulaulu; Soittorasiasulkeutuu +nuotti ja QR-koodi videoon; Mitä sinun soit-
torasiaasi sujahtaa?

Johdanto digimateriaaliin

Kevät 2020 mullisti opetuksen kenttää hetkessä enemmän kuin se oli pitkään aikaan muuttunut. Yksi päivä muutti kaiken. Minä, muskariope Nina, aloin paiskia töitä ja opiskella digitaalisuuden saloja. Innostuin valtavasti jo siinä vaiheessa ajatuksesta, ettei digitaalinen aikakausi loppuisi, kun paluu normaaliin arkeen tapahtuisi. Mitä enemmän uppouduin ja heittäydyin mukaan, sen vakuuttuneemmaksi tulin, etten enää palaisi täysin vanhaan ja pelkkään lähiopetukseen. Koin, että muutokselle oli juuri siinä hetkessä sopiva aika; kentälle tarvittiin uusia tuulia.

Digimateriaali on kehitelty lähiopetuksen rinnalle, ei pelkästään etäopetuksen varaan. Muskarin tärkeimpiä tavoitteita ovat sosio- emotionaalisten vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Ruudun välityksellä tapahtuva opetus ei ole yksin riittävää ja siksi on perusteltua jatkaa lähiopetusta. Digitaalisuus on lähiopetuksen rinnalla opetusta tukeva ja perheitä osallistava oppimisympäristö. Pilvipalvelun kautta vanhemmat pääsevät osallisiksi tunneilla opetuista lauluista ja voivat jatkaa laulujen ja teemojen parissa myös kotona. Digimateriaali on käytössä myös opettajan työkalu. Opettaja pystyy seuraamaan ryhmän etenemistä ja digitaalista materiaalia voi mukauttaa ryhmän tarvetta vastaavaksi.

Olen koonnut omasta digimateriaalistani esimerkkejä ja aion toimia sen myötä digimateriaalin tekoon ja käyttöön kannustavana muutosagenttina niin kollegiossa kuin perheiden parissa. Digimateriaalin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti lapset ja tässä koosteessa olen keskittynyt isompiin, yli 4-vuotiaisiin lapsiin. Tehtävät on pohjustettu tunneilla ja niitä on yhdessä harjoiteltu. Materiaalina toimivat omat, säveltämäni ja sanoittamani laulut, kansanmusiikki ja sadut teemojen ympärillä. QR-koodit johtavat pieniin videoihin, jotka on helppo avata kotona. ”Älä tule paha digi, tule hyvä digi” loitsun myötä toivotan kaikki lämpimästi tervetulleiksi Jäniksen digiloikan pariin.

17.11.2021

Nina Ampuja

Pinkki harjoittelee – Digiloikan esittelyvideo

<https://youtu.be/-kGJcj2ZPWc>

Mikä on punainen ja herkullinen

säv.&san Nina Ampuja

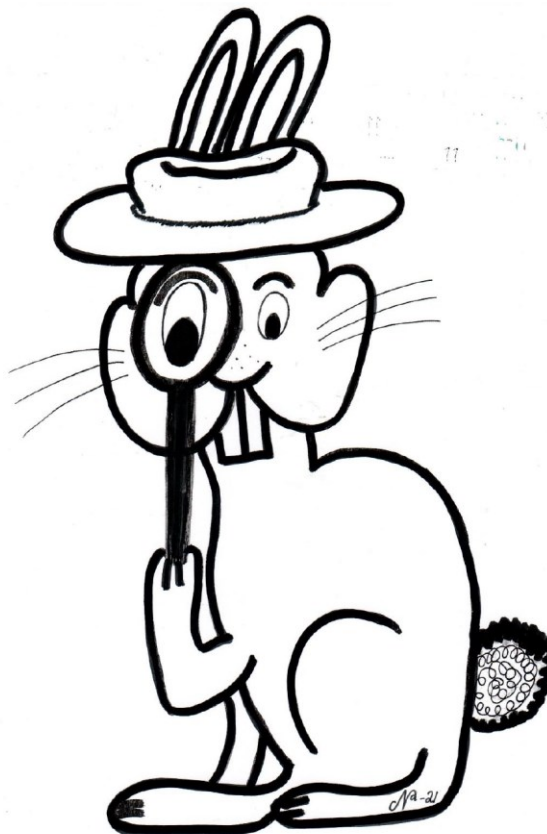
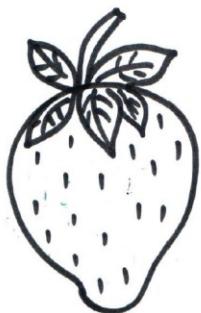
I I I I I I I I

1. O len sa - la - po - lii - si vih - jeen rat - kai - sen
2. Ei se o - le kir - sik - ka ei - kä va - del - ma

3 I I I I I I I

Mi - kä soi - kaan duu - ris - sa ja on pu - nai - nen
pu - nai - se - na lois - taa suu - ri man - sik - ka

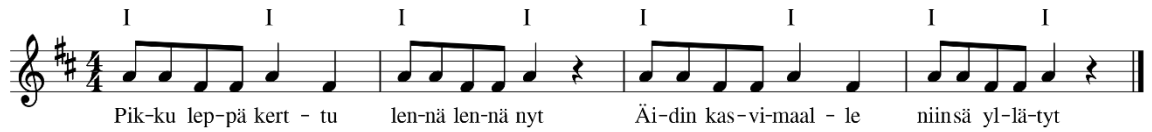
I

Pikku leppäkerttu

säv&san Nina Ampuja

Leikki – ja soittoryhmien kanssa rakennettuja kivipiutarhoja. Pikku leppäkerttu oli lähtenyt ensimmäistä kertaa pesän ulkopuolelle, eikä osannut takaisin. Motivointina toimi laulu, joka sai leppäkertun pyrkemään lähemmäs pesää. Latasin ryhmien pesäkuvat

<https://youtu.be/OmoL1HxBD1k>

Etana ennustaa

säv&san Nina Ampuja

C G/C H°/C C F C/E 1. Dm G C

E-ta-na kunen-nus-taa sa-de sää-tä jat-ku-vaa telk-ka-ris-sasehy-myi-lee sar-vet kip-pu-ral-la

5 2. Dm G C Cm Cm G/C H°/C Cm Fm Cm/Es

sar-vet kip-pu-ral-la E-ta-nal-la sar - vet pys-tys-sänyt on Pou-ta sää-tä se en-nus-taa

10 1. Dm G Cm 2. Dm G Cm C G/C

mur-jo-tus on jat-ku-vaa mur-jo-tus on jat-ku-vaa Sa-teen-kaa-ren pääs - tä

15 H°/C C F 3 C/E 1. Dm G C 2. Dm G C

aar-teen löy-tää voi E-ta-nalöy-si sa-de pil-ven i-ki-o-man pil-ven i-ki-o-man

<https://youtu.be/iGT6OjRhLVQ>

Näin tein videon Etana ennustaa

Tarvikkeet:

- 2 iloista, piirtämäni etanaa
- 1 alakuloinen etana
- Värikyniä/liituja. Huom! Ei vihreän/keltaisen sävyjä
- Teippiä
- Cocktailtikkuja
- Laminointikone + kalvot
- Kierrätyskehys
- Vihreä paperia
- 3 valokuvaa
- Sakset

(Kuva: Nina Ampuja)

Tyttäreni, Kisu Ampuja väritti etanan säätiedotusvideossa ennustavat etanat. (Kuva: Nina Ampuja)

Laminoin etanat tukeviksi ja teippasin niihin cocktailtikut. Tikut päällystin vihreillä paperisuikaleilla. (Kuvat: Nina Ampuja)

Kierrätyskehyksen taakse teippasin vihreän paperin. Jätin paperin alaosan teippaamatta, koska sitä kautta sain etanan pujotettua greenscreenille. Vihreäksi naamioitu tikku ei näy lopullisella videolla.

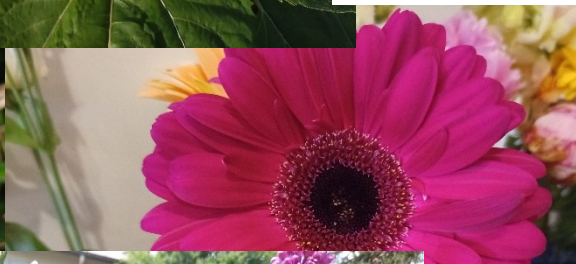
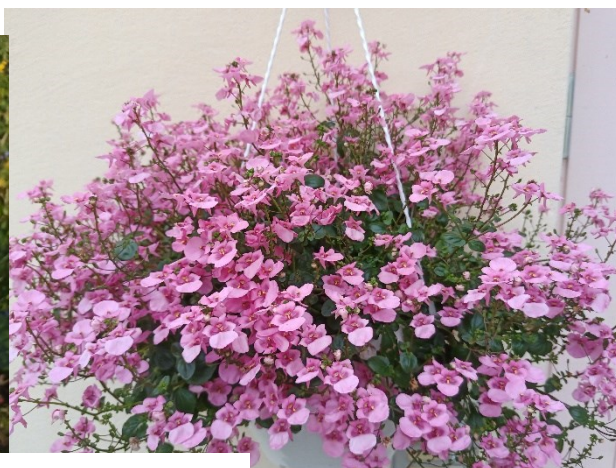
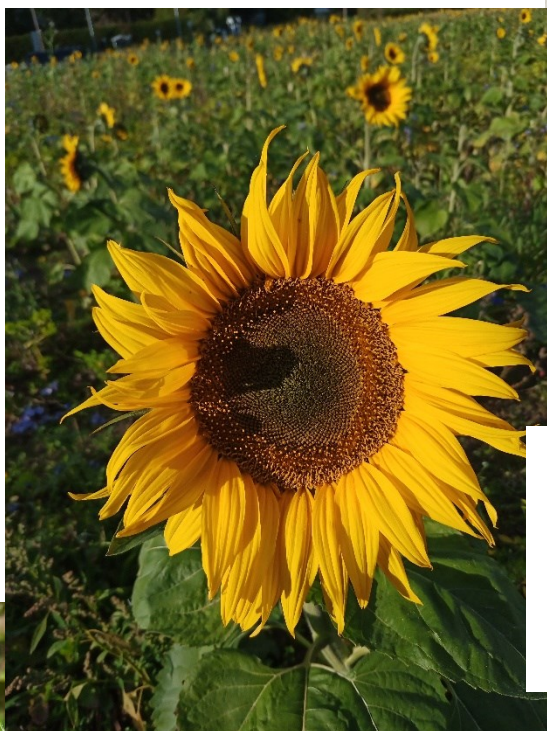
Greenscreenin taustakuvina toimivat valokuvat; 1 säkeistössä. sienimetsässä, 2.säkeistössä aurinkoa kukassa ja 3.säkeistössä sateenkaaren värejä syksyisellä nurmella. (Valokuvat Nina Ampuja)

Herra Sur lomailee

säv&san Nina Ampuja

<https://youtu.be/rllkANOrqo0>

Äänipartituuri: Minun mehiläiseni kuulostaa tällaiselta. Miltä sinun mehiläisesi kuulostaa? Mihin kukkaseen sinun mehiläisesi lentää tänään? Piirrä mehiläisten lentoreitit kukkasiin ja suristele samalla. https://youtu.be/J020oJXb_Yo

Kehtomislaulu pikku Sudille

säv&san Nina Ampuja

Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm Dm C/D Dm

(Alkusoitto/Impro) 1. Pie-ni rai-ta pai - ta mus - ta-kel-tai - nen.

9 Dm C/D Dm Dm C/D Dm

Pie-ni rai-ta pai - ta - mus - ta-kel-tai - nen (välisoitto/impro)

17 Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm C/D

2. Päh - ki-nän kuo - reen lai-tet-tiin pör-röi-nen pik-kui-nen Päh - ki-nän kuo - reen lai-tet tiin

23 Dm C/D Dm Dm C/D Dm C/D

tuu - ti - maan. (vä li soit to) 3. Päh - ki-nä-keh - to kei - nui

31 Dm C/D Dm Dm C/D Dm C/D Dm

puo-lel-ta toi - se 1 - le Päh - ki-nä-keh - to kei - nui i - sil-tä i - sil - le (Välisoitto/Impro)

40 Dm C/D Dm C/D Dm C/D Dm Dm C/D Dm C/D

4. I sit lau - loi-vat hil - jaa rrr - rrr - rrrrrr I - sit lau - loi-vat hil - jaa

47 A7 Dm Dm

rrr-rrr-rr - rr - rrrrrr

52 8 D

Näin tein videon: Kehtomislaulu pikku Sudille

<https://youtu.be/B-g-84Eo3oQ>

Tarvikkeet

- kynä
- mustaa kartonkia
- saksit/veitsi
- cocktailtikkuja
- kuumaliimapistooli/liimaa
- sateenvarjo (ei musta)
- apukäsiä
- valaisin
- kertakäyttölautanen

(Kuva: Nina Ampuja)

Piirsin varjonuket mustaan kartonkiin ja leikkasin ne veitsellä ja saksilla muotoonsa. Liimasin kuumaliimalla hahmoihin tikut.

(Kuva: Nina Ampuja)

Keltainen sateenvarjo toimi varjoteatterin pohjana.

(Kuvat: Nina Ampuja)

Pistemäinen valo vaati valaisimeen vi-
ritelmän, joka syntyi kertakäyttölauta-
sen asettamisesta cocktailtikkujen pää-
hän.

(Kuva: Nina Ampuja)

Varjopuolelta kuvattu. Varjonukkenäyt-
telijät Fanni ja Pinkki Ampuja.

(Kuva: Nina Ampuja)

Tip tip

säv&san Nina Ampuja

I I I I V V I I

Tip tip tip tip pi - sa - roi - ta tip tip tip tip tip - puu

<https://youtu.be/isBcbzT1ch4>

Lasten piirtämät pilvet

Eräänä päivänä taivaalla oli pilviä. Kuuntele musiikista, millaisella tuulella pilvet olivat ja piirrä pilvien tunteet mustalle kartongille. Lopuksi kootaan kaikki pilvet yhteen ja otetaan niistä yhteiskuva. (Ensimmäinen pilvi soi duurissa, toinen pilvi soi mollissa, mutta miltä kolmas pilvi kuulosti? ...lapset vastasivat...känkkäränkältä)

Siili ei juo maitoa

säv&san Nina Ampuja

Ä lä an - na sii-lil-le mai-to - a! Sil-le tu-lee sii - tä vat - sa - vai-vo - ja.
Kis-san-ruo-kaa sii-lil-le an - taa saa. Ve-si-kup-pi vie - rel - le myös tar - vi - taan.

<https://youtu.be/1zUSfJkfzY>

Harakan huttua

Harakka huttua keittää

Hännällensä hämmentää

Käyttää suurta kämmentään

Pyrstöllensä pyrhentää

Nokallansa koputtaa

Antaa tuolle pojalle

Antaa tuolle pojalle

Antaa tuolle pojalle

Antaa tuolle pojalle

Mutta voi, yksi jäi ilman <https://youtu.be/LxQSWiFNJ-0>

Harakka lähtee kaivolta vettä hakemaan.

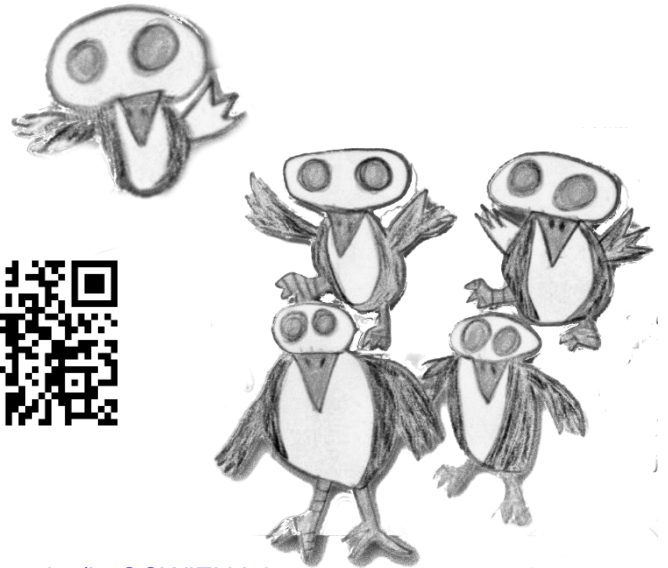
(Harakat: Amadeus Ampuja 7v)

Tuossa on kivi,

tuossa on kanto

ja tuoltahan se kaivo löytyy... (trad.)

<https://youtu.be/SIIXiWN56Q0>

...tai siis löytyi ennen vanhaan. Mutta missä se nyt oli. "Apua, poliisi, joku on varastanut kaivon", huusi harakkaäiti hädissään. Näky oli lohdu-ton. Paikalla oli vain kasa tiiliskiviä, tyhjä ruosteinen veivi ja narunpätkä, jonka päässä lojui aikaa sitten lahonnut sanko. Vedestä ei näkynyt jälkeäkään. "Oi voi voi, mistä nyt vesi poikasen puu-roon?", valitti harakkaäiti itkien suureen ääneen. Nälkäisen poikasen kraakku kuului selvästi "kaivolle asti". Samassa sisäinen ääni puhutteli harakkaa. "Nyt ei auta itku markkinoilla vaan poikasen on saatava syötävää hinnalla millä hyvänsä" ...ja niin harakkaäiti päätti pikaisesti ottaa siivet selkäänsä ja lähteä etsimään ruokaa nälkäiselle poikaselleen.

Harakkaäiti vilkuili hermostuneesti höyhenpeitteensä sivuitse. Sitten hän poik-kesi reitiltään ja suhahti kohti vanhan kuusen latvaa. Hän pysähtyi salaiseen paik-kaan, jonka olemassaoloa ei tiennyt kukaan muu kuin harakkaäiti. Hän oli kätke-nyt varastelemiaan helyjä kuusen latvassa keikkuvaan hylättyyn oravanpesään. Harakkaäiti avasi narisevan oven, pälyili vielä ympärilleen, pujahti sitten sisään.

Hän viivähti pesässä vain hetken; piilotti siipitaskuunsa muutamia kiiltäviä esineitä ja lähti sitten jatkamaan ristiretketään.

Harakkaäiti tiesi varman paikan mistä löytyisi takuuvarmasti murkinaa; kaupunkiin, sinne hän suunnistaisi. Harakka muisteli viime reissuaan kaupunkiin. Hän oli nähnyt suuren määrän oranssi-punaraidallisia kokuja eräällä suurella aukiolla. Tungos oli ollut valtaisa. Ilmatilan olivat täyttäneet nuo kirkuvat isot kaupunkilaislinnut, joita kutsuttiin yhteisnimellä lokit. Sen reissun jälkeen harakkaäiti ei voinut ymmärtää, miksi heidän rotuaan pidettiin varastelijoina. Nuo lokin röyhkimykset hän oli käyneet viemässä ihmispoloilta ruuan suoraan kädestä. Eivät harakat sentään niin huonotapaisia olleet. Kaikillahan on jotain paheita, ja harakoiden suurena heikkoutena nyt vaan sattuvat olemaan kimaltelevat esineet.

Nyt näkyi jo sumuinen kaupunkilainen ilmatila suoraan edessä. Kiitotie päähän asti ja pian oltaisiin keskellä ruokaparatiisia. Autojen pakokaasut kävivät harakkaäidin henkeen ja hän kohotti siiven köhiäkseen ja samassa keskelle kiitorataa ilmestyi harmaanmusta sukulaisrodun edustaja ...”hushus” huusi harakkaäiti ja yritti samalla tehdä hätäjarrutusta varpaat sauhuten. ”Eipäs ohitella”, sanoi paljasjalkainen stadilaisvaris irveilevä ilme naamallaan. Yrittää nyt häätää hänet omalta reviiriltään, tuo maalaistollo...höh! ”Oi auta ystävää hädässä”, pyysi harakkaäiti. ”Missä on hätä... onko jossain tulipalo, palaaks sun pyrstö kenties?”, irvaili varis. ”No ei mitään sellaista”, vastasi harakkaäiti vilkuillen sopivaa paikkaa jäädytellä varpaitaan. ”Sallinet, että esittäydyn”, sanoi varis.

”Mun nimi on Valle Faris, mutta ystävät kutsuvat mua tuttavallisesti Farreksi. Onks sul nimee”, uteli stadilaisvaris. ”Kyllä minun nimeni on Hulda Harakka.” ”Voi miten vanhanaikainen nimi... sopiiks, et kutsun sua Hudeksi?”, kysyi varis tirskahtellen. ”Nii ja mitä sä olitkaan tsiigaamassa?” ”Oi, vettä, poikani puuroon ja puurohiutaleetkin alkavat olla lopussa.” ”Nyt sä kyl huijaat mua... nyt en snaijaa... puuroo... ei kukaan muksu syö nykyaikana mitään puuroo... hei haloo. Murot o päivän sana. Ja mä voin viedä sut kauppaan imuroimaa muroi. Seuraa mua”, sanoi varis. ”Oi kiitos”, sanoi Hulda.

Ruoka kuin ruoka... hän ajatteli, vaikkei ollutkaan koskaan kuullut puhuttavankaan mistään muroista. Sinisenä loistava ruokakauppa siinsi edessä. Ovi oli kutsuvasti auki ja linnut pöllähtivät suoraan ovesta sisälle. Faris opasti tottuneesti Huldun murotiskin luo. Hulda valitsi täysjyvämuroja ja kauppiaan ollessa

takahuoneessa Hulda kaivoi siipitaskustaan kultaisen rannekorun maksuksi, laittoi sen tiskille ja kohotti siipensä lentääkseen pikapikaa kotiin ruokkimaan poikaisiaan.

Ette arvaa miten kauppias hämmästyi, kun näki korun pöydällä. Sisällä oli kaiverus rakkaudella Ruusulle 1966... hänen vaimolleen... ja vaimo oli hukannut korunsa viime kesänä heidän kesämökkillään. Joka paikka oli käännetty ylösalaisin. Korua ei ollut löytynyt mistään. Miten se oli joutunut kauppiaan pöydälle... senhän tiedät vain sinä ja minä.

Harakan huttua

säv. trad.

1. Ha - rak - ka he - ly - jä hamst - raa,	ha - rak - ka he - ly - jä hamst - raa.
2. Mu - rot mai - dot mak - saak - sen - sa,	mu - rot mai - dot mak - saak - sen - sa.
3. Mus - tik - kai - nen mai - to mau - kas,	mus - tik - kai - nen mai - to mau - kas.
4. Hil - lo - sil - mä puo - lu - kois - ta,	hil - lo - sil - mä puo - lu - kois - ta.
5. Pöy - tään pik - ku pal - le - roi - set,	pöy - tään pik - ku pal - le - roi - set.
6. Höy - he - net hul - mu - ten hum - maa,	höy - he - net hul - mu - ten hum - maa.
7. Nok - kaan tart - tuu jo - tain kum - maa,	nok - kaan tart - tuu jo - tain kum - maa.
8. Puu - ro pa - ras äi - ti sum - maa,	puu - ro pa - ras äi - ti sum - maa.

N.A.

https://youtu.be/qao_KoXh824

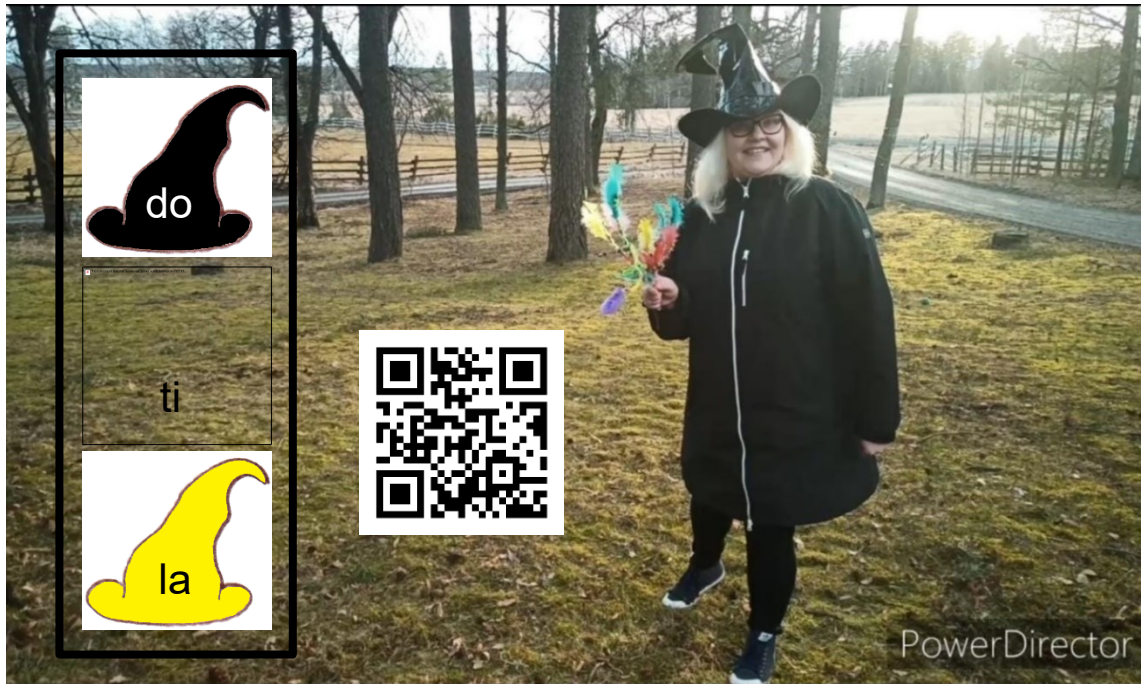

Kolme varista kansanlaulu

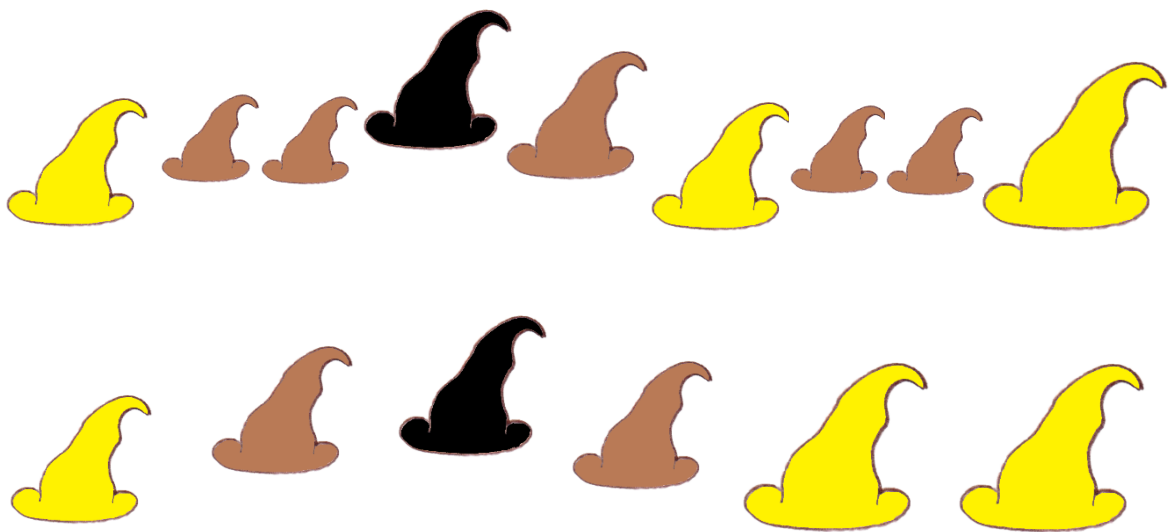
<https://youtu.be/lz6IH4MmFs>

Hokkusta Pokkusta

<https://youtu.be/na3X6P4qDRg> <https://youtu.be/na3X6P4qDRg>

säv&san Nina Ampuja

la ti ti do ti la ti ti la la ti do ti la la

Ab - ra - ka - dab - ra Sim - sa - la - bim Hok - kus pok - kus tai koo.

Hokkus Pokkus taikoo

säv&san Nina Ampuja

Cm G Cm G Cm G Cm G

Hok - kus Pok - kus noi - ta - ak - ka tai - sau - vaan - sa hei - laut ti Hok - kus Pok - kus

6 Cm G Cm Es D Es D Es D Es

noi - ta - ak - ka kaik - ki sam - ma - koik - si muut - ti.
pik - ku ti - puiks
kä är - meik - si
ta - val - li - siks

13 Es D Es D Es G Cm

https://youtu.be/Qho5q1O9g_0

Mitäköhän se Pikku Hokkus taikoo?

<https://youtu.be/We53-8PBIM0>

Videoarvoituksia

Apua! Ilmapallot ovat nostaneet Pelle Pullulaisen ilmaan. Auta Pelleä ratkaisemaan videoarvoitukset. Vinkki: jos QR-koodien lukeminen on ilmapalloista haasteellista, peitä muut QR-koodit lukemisen ajaksi esimerkiksi paperinpalalla.

<https://youtu.be/upSYdS8xUMY>, <https://youtu.be/hR76-pKI-I0>,
<https://youtu.be/GOVzMS-Mc7M> ja <https://youtu.be/RQPzb53> SIM

Soittimia

Soitinesittely <https://youtu.be/2rE5IKwmVKc>

Ninan niksipurkka – Soitinrakentelua

Rytmimunat https://youtu.be/HpvUdGoZ_CM

Sadeputki <https://youtu.be/GyEMjmunDbk>

Tähtenlentoa säv&san Nina Ampuja

C Dm/C C Dm/C

Au-rin-ko au-rin-ko au-rin-ko las - kee - A - rin-kokun las-kee tai-vaan ran - rab taa

9 C Dm/C C Dm/C C Dm/C C

Tai - vas peit-tyy sil-loin kau-nii-seen pur - pu - raan. Het-ken kun sä oo-tat täh-det käy tuik - ki -

16 Dm/C C Dm/C C Dm/C F

maan Löy-dät - kö sä sil-loin o - ta-van kan - tik - kaan Kään-nän kuo - ni koh - ti
tä - den-len - non

23 C/E Dm G C F C/E

tai-vas-ta nä-en täh-ti - ä tuik - kii mil - joo-na kään-nän kuo - ni koh-ti tai-vas-ta nä-en
tai-vaal-la se-hän tar-koit-taasilloin saa toi - vo - a Nä-en täh den len - non tai-vaal-la mi-nä

28 1. Dm G C 2. Dm G C

täh - ti - ä mil - joo - nan Nä-en toi - von si - nul - le pa - ras - ta

<https://youtu.be/TLx8Aook5IA>

(Kuva: Nina Ampuja)

Soittorasia sulkeutuu

säv&san Nina Ampuja

D A/C# Hm F#m/A G A D A/C#

Soit - to - ra - si - a sul - keu - tuu mi - tä se si - säl - leen kät - kee? Heip - pa - ti hei!
Nal - le - kar - hun ja täh - ti - ä Si - säl - leen sy - dä - meen sul - kee.

6 Hm D/A G A G A D

Heip - pa - ti hei! Hei - lu - tan heip - pa - ti - ral - lal - lel - lei! Hei - lu - tan heip - pa - ti Hei!

<https://youtu.be/EWINof-ENDg>

MUSIIKKILEIKKIKOULUN TUNTISUUNNITELMA

leikkiryhmille

12.2.2005

opettaja: Nina Ampuja

Ryhmä: 5- vuotiaat

Tunti nro: 6

Teema: Tintti lumikuninkaan puutarhassa

Tavoite: Uuden laulun oppiminen, sykkeen ja sanarytminvahvistaminen

K	S	P	Tunnin kulku	Välineet
		x	Alkulaulu: Kiva kun oot täällä	
x	x	x	Teeman johdattelu edellisen tunnin pohjalta -Uuden laulun pohjustaminen (Linnan tonista kuuluu Oodi emolla laulun sävel 	Huilu 10-kielinen kantele
		x	Liikunta: ...ja pienet purot lähtivät solisemaan alas rinteitä	Smetana: Moldau -Nauhat
x	x	x	Vanhan laulun vahvistaminen - Rytmistä tunnistaminen	Ratiritirallan rytmi liitutaululle
		x	Liikunta: Ratiritiralla -piiri	piano
x	x	x	Uuden laulun opettaminen Oodi emolle -syke	kuvat taululle
x	x	x	Soittaminen Oodi Emolle -syke 	Varsisymbaali
	x	x	Kuunteleminen Nuku, nuku tintti kulta	Lapset saavat omat tintit
	x	x	Loppulaulu: Nyt on laulut laulettu	
Arviointi:				

MUSIIKKILEIKKIKOULUN TUNTISUUNNITELMA

leikkiryhmille

14.2.2021

opettaja: Nina Ampuja

Ryhmä: 5- vuotiaat

Tunti nro: 6

Teema: Tintti lumikuninkaan puutarhassa

Tavoite: Uuden laulun oppiminen, sykkeen ja sanarytminvahvistaminen

K	S	P	Tunnin kulku	Välineet
		x	Alkulaulu: Millaisella mielellä on tuulesi?	Tunnepäätä
x	x	x	Teeman johdattelu edellisen tunnin pohjalta -Uuden laulun pohjustaminen (Linnan tonista kuuluu Oodi emolla laulun sävel 	Huilu 10-kielinen kantele
		x	Liikunta: ...ja pienet purot lähtivät solisemaan alas rinteitä	Revontulia galaksiprojektorilla Smetana: Moldau -Nauhat -iPod -kaiutin
x	x	x	Vanhan laulun vahvistaminen - Rytmistä tunnistaminen	Ratiritirallan rytmi dokumenttikameraan
		x	Liikunta: Ratiritiralla -piiri	Edellisellä kerralla äänitetty versio ryhmän itse soittamana
x	x	x	Uuden laulun opettaminen Oodi emolle -syke 	Vaihtuvat prosessikuvat iPadiasta
x	x	x	Soittaminen Oodi Emolle -syke 	Varsisymbaali Nuotti (QR) iPadista dokumenttikameraan
			Taideintegraatio: Rakennetaan linnunpesät	Havunneulasia Tikkuja Laminoidut pesäaihiot
	x	x	Kuunteleminen Pieni tarina: Harakan huttua	Sateenvarjo Varjonuket iPod Kaiutin
	x	x	Loppulaulu: Soittorasiasulkeutuu	
Arviointi:				